

VG

**Metoderapport
SKUP 2020**

**KAMPEN OM
SMITTEVERN-
UTSTYRET**

Ane Muladal og Camilla Fredstad Huuse

INNHold

1 Innledning	1
2 Slik kom arbeidet i gang	2
3 hypoteseutvikling	2
4 en nasjonal kartlegging	3
4.1 Metode: Innsyn hos alle landets kommuner	3
4.2 Metode: Et fargekodet skjema for å holde oversikt	3
4.3 Metode: Manuell registrering av 120 kommuner	4
4.4 Kommunene som ikke ville svare	4
4.5 Metode: Å lage et nasjonalt datasett	4
4.6 Kryss-sjekking av registre: De ukjente selskapene	5
4.7 Kryssing av data: Munnbind over grensen	5
4.8 Tolletaten nekter videre innsyn	6
4.9. Et nytt spor	7
4.10 Metode: Ny innsynsbegjæring - og nye svar	7
4.11 En uventet opplysning og en spørreundersøkelse	7
4.12 Et hemmelig møte.....	8
4.13 Metode: Testing av munnbind og et nytt spor	9
5 Smittevernaktørene	9
5.1 Idar Vollvik.....	9
5.2 Et privatfly lander på Flesland	10
5.2.1 Metode: Innsyn hos Avinor og funn i tips-portalen	10
5.3 Kildearbeid: Hvem var på flyet?	10
5.4 Søk på straffehistorikk i Sverige	10
5.5 Ingen vil svare for samarbeidet.....	10
5.6 Metode: Testing av håndsprit.....	11
5.7 Metode: Uttrekk fra Brønnøysund og krysskjøring av datasett.....	11
5.8 Metode: Et interessant selskap og nye innsynsbegjæringer	11
5.9 Metode: Innsyn i korrespondanse	12
5.10 Kontroll av endringslogger og en ekspertvurdering.....	12
5.11 Villedende informasjon	12
5.12 Flere tips og kartlegging av Vollviks smittevern-nettverk	13
5.13 Tre nye samarbeidspartnere	13
5.13.1 Daniel Færøykavlen.....	14
5.13.2 Torbjørn Stølen	14
5.13.3 Gunvald Birkelund, Kim Bjørklund Fossen og et nytt navn.....	14
5.14 Metode: Et nytt landsomfattende kommuneinnsyn	15
5.15. Metode: Motbeviser påstander gjennom nye innsyn	15
5.16 Hvordan var personene koblet til Vollvik?.....	15
5.17 Forsinkelser, dårlig kvalitet og et spesielt persongalleri.....	15
6 Corona-avvikene	16
6.1 Metode: Skreddersydde innsynsbegjæringer	16
6.2 Metode: Vår egen avviksdatabase.....	17
7 Etikk	17
7.1 Identifisering.....	17
7.2 Hva sier et avvik?	17

8 Motstand	18
8.1 May Martinsen.....	18
8.2 Vollvik-nettverket.....	18
8.3 Vollviks selektive mediebruk.....	18
9 Spesielle erfaringer	18
9.1 Å grave i vår tids største nyhetssak.....	18
10 Slik var arbeidet organisert	19
11 Dette er nytt	19
12 Konsekvenser	20
Vedlegg	1
Vedlegg: Lenker til artikler publisert digitalt.....	2
Vedlegg: PDF av alle saker som har stått på trykk i avisen.....	4

INNSENDERE

Ane Muladal, ane.muladal@vg.no

Camilla Fredstad Huuse, camilla.huuse@vg.no

Takk til:

Synnøve Åsebø, Svein Kjølberg, Anders Sooth Knutsen, Jari Bakken, Terje Bringedal, Lise Blekastad, Torfinn K. Weisser, Simen Grytøyr, Espen Rasmussen, Anders Bergan, Gordon Andersen og Runa Victoria Engen.

Publisert:

Fra 31. mai 2020. Arbeidet fortsetter inn i 2021.

Kontaktperson:

VG ved Camilla Huuse,
Akersgata 55, 0107 Oslo

Redaksjon:

Verdens Gang
Pb. 1185 Sentrum, 0107 Oslo

Lenke til alle publiserte saker, samt PDF av alle saker ligger som vedlegg til metoderapporten.

1 INNLEDNING

- Vi hadde for lite smittevernutstyr og kritiske medisiner på norsk jord. I tillegg var det altfor stor usikkerhet i leveransekedene. Vi ble for sårbare, og altfor avhengige av andre verdensdeler enn vår egen.

Helsedirektør Bjørn Guldvog
VG, 22.12.2020

En smittsom og dødelig pandemi forandret livene våre nærmest over natten i 2020. Ingen visste når en vaksine mot covid-19 ville være klar. Alt handlet om å minimere smitten. En hel verden kjempet om det samme smittevernutstyret, som var den viktigste beskyttelsen for helsepersonell i frontlinjen.

Var vi forberedt på det som rammet oss?

Etter svineinfluensapandemien i 2009 skrev Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) en rapport som pekte på flere utfordringer ved Norges beredskap. Smittevern ble nevnt mer enn 140 ganger i rapporten. Det ble oppfordret til å bygge et nasjonalt beredskapslager med medisinsk forbruksmateriell og medisiner.

Oppfordringen ble ikke fulgt. Da coronaviruset kom til Norge sto landet bortimot uten livsviktig smittevernutstyr på lager. Da VG spurte Helse Sør-Øst om hvor mye utstyr som var tilgjengelig i mars, ville de ikke svare, fordi dette kunne skape frykt i befolkningen. Samtidig fortalte hjemmesykepleiere at de rasjonerte utstyr fordi de ikke hadde nok. Ansatte besøkte eldre og syke i sine hjem, hver dag, uten annen beskyttelse enn hansker og desinfeksjon.

Helsemyndighetene ga i februar 2020 Helse Sør-Øst og Sykehusinnkjøp i oppdrag å kjøpe inn smittevernutstyr til hele Norge. Men hvordan skulle utstyret fordeles?

Skrekkbildene fra Italia la mye av grunnlaget for beslutningene. Her ble de fleste coronapasientene behandlet på sykehus. Det ble planlagt for et lignende scenario her hjemme. *Fordelingsnøkkelen* for utstyret i Norge ble slik: Sykehusene skulle få 70 prosent, kommunene 20 prosent – og 10 prosent skulle stå på et nasjonalt beredskapslager. Men Norge ble ikke som Italia. Her har de fleste coronapasientene blitt behandlet i sin hjemkommune.

Gjennom en rekke artikler har VG avdekket hvordan norske kommuner ble stående nesten uten smittevernutstyr da pandemien rammet.

Dermed var det store penger å tjene for de aktørene som fikk tak i slikt utstyr. Gjennom en omfattende kartlegging har VG avdekket hvordan aktører helt uten erfaring med salg av smittevernutstyr, har tjent millioner på norske kommuner. Flere av kommunene turte aldri å ta utstyret i bruk, fordi de manglet dokumentasjon på at utstyret var godkjent til bruk i Norge.

Gjennom innsyn i avviksmeldinger fra alle landet sykehus kunne VG avdekke hvordan noe av utstyret som ble tatt i bruk i sykehusene, hadde så dårlig kvalitet at sykehusansatte mente det gikk utover liv og helse.

I denne rapporten vil vi gjennomgå arbeidet kronologisk.

2 SLIK KOM ARBEIDET I GANG

- Vi ser at mange flere dør av corona på sykehjem enn på sykehus, sa styreleder i Kommunesektorens Organisasjon (KS), Bjørn Arild Gram, til VG i april.

Gram slo alarm om mangelen på smittevernutstyr i kommunene. I denne perioden jobbet Ane og Camilla, i likhet med store deler av nyhetsredaksjonen til VG, med pandemien.

Ane hadde intervjuet Gram til en nyhetssak om fordelingsnøkkelen. Ane satt sammen med Camilla på hjemmekontor, og saken førte til en diskusjon mellom oss om hvordan Norge skulle fordele smittevernutstyr. Folkehelseinstituttets prognoser viste at de fleste coronapasientene ville få behandling i sin hjemkommune. Det var kommunene som skulle stå for testing, oppfølging og behandling av pasienter som ikke trengte sykehusinnleggelse.

Var det riktig at kommunene bare skulle få 20 prosent av utstyret?

Hvis kommunene skulle behandle flest pasienter - hvorfor fikk de minst utstyr?

Kommuneansatte Camilla og Ane snakket med sa at det var vanskelig å forholde seg til tallet på 20 prosent. *20 prosent av hva?* Ingen visste hvor stort det totale lageret var. Dermed var det krevende for kommunene å planlegge sin beredskap - og sine innkjøp - på bakgrunn av fordelingsnøkkelen.

I samme periode mottok VG flere tips om smittevernutstyr. Private aktører fra hele landet skrev at de hadde store mengder smittevernutstyr på lager, og at de ønsket å selge utstyr til norske kommuner og sykehus. Vi gjorde innledende research rundt flere av aktørene som tok kontakt, og forsto raskt at de færreste hadde erfaring med smittevernutstyr. Flere spørsmål meldte seg:

Var utstyret disse aktørene solgte godkjent til bruk på sykehus og sykehjem?

Var kommunene i stand til å skille mellom seriøse og useriøse aktører?

Det er strenge krav til merking av medisinsk utstyr i Norge. Merking på pakkene skal forsikre helsepersonell om at utstyret beskytter mot smitte. Det er også strenge krav til hvilket type smittevernutstyr helsepersonell kan bruke. Flere kommuneansatte fortalte at de ikke hadde kompetanse til å vurdere kvaliteten på utstyret. Dårlig utstyr kan i verste fall medføre smittespredning hos ansatte og pasienter. Flere fortalte oss at de fryktet dette.

Researchen dannet grunnlag for flere hypoteser og arbeidet med et nasjonalt datasett.

3 HYPOTESEUTVIKLING

I starten av mai definerte vi flere hypoteser som ble utgangspunktet for arbeidet.

Hovedhypotese:

Kommunene skal behandle flest coronapasienter, men får minst utstyr fra det nasjonale beredskapslageret. Fordelingsnøkkelen slår dårlig ut for kommuner, som er på desperat jakt etter smittevernutstyr.

Det fører til at:

1. a) *Flere kommuner må kjøpe utstyr fra aktører uten erfaring, som importerer og selger smittevernutstyr under pandemien.*
b) *Disse aktørene har først og fremst etablert seg på markedet for å tjene penger på krisen.*
2. *Flere kommuner har kjøpt utstyr som ikke holder mål.*

4 EN NASJONAL KARTLEGGING

For å besvare hypotesene, trengte vi en oversikt over alle innkjøp av smittevernutstyr i kommunene. Vi bestemte oss for å be om innsyn hos samtlige kommuner og avgrenset innsynsbegjæringen til å gjelde perioden 1. mars til 1. mai. Innsynsbegjæringen ble sendt 22. mai.

4.1 Metode: Innsyn hos alle landets kommuner

Fra tidligere prosjekter visste vi at det ville bli krevende å få sammenlignbare svar fra 379 kommuner. Innsynsbegjæringen måtte være så presis som mulig. Målet var å få kommunene til å svare så likt at vi kunne samle opplysningene i et nasjonalt datasett.

Vi bestemte oss for å be om en sammenstilling av følgende opplysninger, begrunnet i offentlighetslovens paragraf 9:

1. Navn på selskap kommunen hadde kjøpt smittevernutstyr fra.
2. Organisasjonsnummer for selskapet.
3. Totalsum per bestilling
4. Dato for bestilling
5. Dato for levering
6. Hva kommunen hadde kjøpt + antall enheter

Vi laget et standardisert excel-ark som kommunene kunne fylle ut bestående av to ark. I ark 1 skulle kommunene fylle ut opplysningene fra punkt 1 til 5, mens i ark 2 skulle kommunene fylle ut hva de hadde kjøpt. Vi la også ved en PDF som forklarte hvordan kommunene skulle fylle ut arkene.

Da pandemien rammet, ble det bestemt at kommunene skulle rapportere om sin utstørsbeholdning til Fylkesmannen hver måned. Vi hadde tidligere fått innsyn i hvilke kategorier kommunene skulle rapportere etter, i arbeidet med en nyhetssak i mars. Denne oversikten fikk vi bruk for nå. Vi valgte å benytte de samme kategoriene i vår innsynsbegjæring. I ark 2 ba vi derfor kommunene om å fylle inn antall enheter i disse kategoriene:

1. Munnbind
2. P2-masker
3. P3-masker
4. Hansker
5. Hodebeskyttelse/hetter
6. Smittefrakker
7. Visir
8. Desinfeksjon

For å være sikker på at innsynsbegjæringen var presis nok, testet vi den først på ti kommuner. Etter tre dager mottok vi det første excel-skjemaet. Kommunen hadde forstått innsynsbegjæringen, og vi bestemte oss for å sende ut de resterende 369 mailene.

4.2 Metode: Et fargekodet skjema for å holde oversikt

For å holde kontroll på hvilke kommuner som hadde svart, og hvilke vi måtte følge opp, laget vi et excel-ark med fargekoder for hver kommune. Vi forsto raskt at ikke alle kommunene ville besvare VGs innsynsbegjæring. Innboksen fylte seg med unnskyldninger, og telefonen ringte konstant. Flere kommuner sa de ikke hadde tid til å prioritere VGs henvendelse midt i en pandemi. Etter to uker satt vi likevel med omtrent 120 svar. Vi sendte purringer i slutten av mai og

begynnelsen av juni, og fikk svar fra omtrent 50 kommuner til. I midten av juni sendte vi en klage på lang saksbehandlingstid til alle som ikke hadde svart. Klagen førte til omtrent 50 nye svar. Fremdeles manglet vi 130 kommuner. Flere av dem hadde vi ikke hørt fra, tross gjentatte purringer.

Vi forsto at vi måtte gi de siste kommunene et annet alternativ. Før sommerferien sendte vi derfor en ny mail, der vi ba kommuner som ikke hadde kapasitet til å fylle ut excel-skjemaet om å sende oss fakturaer. Noen dager senere tikket den første mailen inn. Vi måtte begynne å føre inn opplysningene manuelt.

4.3 Metode: Manuell registrering av 120 kommuner

Over sommeren mottok vi svar fra omtrent 120 nye kommuner. 70 av disse hadde komponert egne excel-ark, uten å ta hensyn til vårt oppsett. Disse kommunene måtte føres inn i databasen manuelt. Vi hadde også mottatt fakturaer fra omtrent 50 kommuner. Til sammen var det rundt 1000 fakturaer, som måtte føres inn manuelt.

4.4 Kommunene som ikke ville svare

Mellom fem og ti kommuner sladdet totalsummen per bestilling. Her måtte vi klage, før vi til slutt fikk oversendt nye fakturaer. Syv kommuner ga VG avslag på innsynsbeğjæringen etter ulike paragrafer.

Løten kommune ga avslag med hjemmel i Offentleglova §23, for å beskytte kommunens forhandlingsposisjon i møte med firmaer som solgte smittevernutstyr. Vi argumenterte med at kommunen ikke kunne unnta annet enn enhetspriser etter denne paragrafen. Kommunen opprettholdt avslaget og sendte saken til Fylkesmannen. *Saken er ikke avgjort.*

Gran kommune ga avslag med hjemmel i Offentleglova §8, og krevde betaling for jobben de måtte gjøre for VG. Vi mente at kommunen tolket regelverket feil. Loven åpner for at kommunen kan ta seg betalt dersom det dreier seg om avskrifter, utskrifter eller kopier, jf. forskriften til offentlighetsloven. I dette tilfellet ba vi om å få fakturaer oversendt elektronisk. *Kommunen ga VG innsyn etter at vi klaget.*

Øystre Slidre kommune ga avslag med hjemmel i Offentleglova §15, og argumenterte med at opplysningene VG ba om kunne skade kommunens "offentlige interesser i saken". Vi argumenterte med at paragraf 15 bare kan brukes til å unnta opplysninger som gjelder konkrete vurderinger og råd i en bestemt sak. VG stilte seg undrende til hvilke offentlige interesser som skulle beskyttes i dette tilfellet. *Kommunen vurderte klagen på nytt og ga oss fullt innsyn.*

Vi klaget til fire kommuner på lang saksbehandlingstid. Vi fikk oversendt fakturaer fra to av disse kommunene. **Senja kommune** og **Holmestrand kommune** svarte aldri på vår klage eller innsynsbeğjæring. Disse klagen ble sendt videre til Fylkesmannen. *Sakene er ikke avgjort.*

Totalt fikk vi svar fra 349 kommuner. Dette tilsvarer 98 prosent av alle landets kommuner. Til sammen hadde kommunene handlet fra 920 ulike selskaper. De fleste av selskapene hadde vi aldri hørt om tidligere.

Hvem var disse aktørene?

4.5 Metode: Å lage et nasjonalt datasett

Vi hadde tallene i hus, men trengte en bedre oversikt over leverandørene. Ved hjelp av utvikler Jari Bakken i VG lagde vi et nytt datasett. Vi brukte de viktigste parameterne fra

masterdokumentet, og regnet ut hvor mye penger hver kommune hadde brukt per 1000 innbygger. På denne måten kunne vi se hvor mye smittevernutstyr kommunene hadde kjøpt, relativt til innbyggertall. Innbyggertallene hentet vi fra SSB. Datasettet skulle senere bli brukt til å lage en oversikt der VGs lesere kunne sjekke sin hjemkommune. I det nye datasettet la vi merke til at mange små kommuner hadde handlet fra et stort antall ukjente leverandører. Et nytt spørsmål meldte seg:

Hadde kommuner med høy smitte også kjøpt mest utstyr i det private markedet? Eller var det tilfeldig hvem som hadde fått tak i hva?

For å finne svaret, hentet vi tall fra VGs corona-spesial. Vi hentet tall over antall smittede i perioden 1. mars til 1. mai for hver kommune - den samme tidsperioden som i masterdokumentet. Våre analyser viste at kommuner med høy smitte, ikke hadde kjøpt mer smittevernutstyr. Tvert imot hadde kommuner nesten uten smitte, kjøpt mer utstyr. Det virket å være tilfeldig hvilke leverandører kommunene hadde kjøpt fra, samtidig som vi så noen fellestrekk:

For eksempel hadde et nyoppstartet selskap i Lyngdal solgt store mengder smittevernutstyr til nærliggende kommuner i samme region. Slike eksempler var det flere av.

Jari hjalp oss å lage et nytt ark i datasettet, som viste hvilke leverandører som hadde tjent mest. Oversikten ga oss tydelige spor å jobbe videre med. Vi la merke til at noen av selskapene hadde merkelige navn, som ikke var beslektet med selskaper som vanligvis selger medisinsk forbruksmateriell. Gran Seil AS og Tais Offshore AS er eksempler på dette.

Var dette selskaper som var blitt opprettet ene og alene for å selge smittevernutstyr?

4.6 Kryss-sjekking av registre: De ukjente selskapene

Noen av aktørene som hadde tjent mest på pandemien, kjente vi til fra før. Dette var store selskaper som Norengros, Onemed og Gymo - som også leverer smittevernutstyr til helsesektoren i normaltid. Men det var også flest ukjente selskaper i oversikten.

Hvem skjulte seg bak disse selskapene?

For å finne svaret, opprettet Jari en ny database der hvert selskap ble kjørt opp mot Bizweb og andre relevante registre. På den måten fikk vi et eget persongalleri knyttet til hvert enkelt selskap. Vi kunne også se om det var personer i vårt prosjekt, som hadde roller i ulike selskaper.

Vi gjorde flere interessante funn. De fleste i persongalleriet var ukjente for oss. Men det var også noen kjente navn: Blant annet en tidligere Chess-grunder.

4.7 Kryssing av data: Munnbind over grensen

I mai var Camilla og Ane i et møte med direktør for Tolletaten, Øystein Børmer. Vi hadde sett et nyhetsinnslag på NRK om at Tolletaten hadde stoppet flere millioner munnbind på grensen til Norge. Dette ønsket vi å høre mer om.

Tolldirektøren fortalte at etaten hadde sett en kraftig økning i import av smittevernutstyr under pandemien. Store mengder utstyr var blitt stoppet på grensen, og sendt til Legemiddelverket, Arbeidstilsynet og Direktoratet for samfunnssikkerhet- og beredskap (DBS) for vurdering. Frykten var at utstyret ikke holdt riktig kvalitet. Mye av utstyret var heller ikke merket i henhold til norske lover. Disse tre etatene hadde fått ansvar for å kontrollere dette. Etter møtet satt vi igjen med et nytt spørsmål:

Vi hadde en nasjonal oversikt over alle selskap som hadde solgt smittevernutstyr til norske kommuner under pandemien. Var det selskaper i vårt datasett, som også var blitt stoppet i tollene?

Vi sendte en innsynsbejring til Legemiddelverket, Arbeidstilsynet og DSB. Når disse etatene vurderer et produkt, opprettes det en sak med et unikt saksnummer. Prosessen fungerer slik: Hver importør som blir stoppet i tollene får en mulighet til å rette opp eventuelle feil ved sitt produkt. Vi bestemte oss derfor for å be om innsyn i alle *endelige* vedtak. Dette er saker der importøren ikke har klart å rette opp eventuelle mangler. Vi ba om innsyn for perioden 1. mars til 15. mai.

Noen uker senere fikk vi innsyn i 77 saker fra etatene. Disse sorterte vi i et nytt regneark, og krysset det med vårt datasett over leverandører. Den endelige analysen overrasket oss: 31 selskaper, som hadde solgt smittevernutstyr til norske kommuner, var også blitt stoppet i tollene. Et selskap pekte seg ut: Vovi AS var blitt stoppet i tollene tre ganger. Dette var selskapet til Idar Vollvik.

Vi hadde fått enda en bekreftelse på at hypotesen vår stemte: Aktører uten erfaring med smittevernutstyr hadde etablert seg på markedet.

4.8 Tolletaten nekter videre innsyn

I september bestemte vi oss for å forfølge dette sporet videre: Var det flere selskaper enn Vovi AS som var blitt stoppet i tollene gjentatte ganger i 2020? Vi sendte den samme innsynsbejringen på nytt. Denne gangen fikk vi et helt annet svar:

Etter vår første innsynsbejring, hadde Legemiddelverket, Arbeidstilsynet og DSB fått beskjed fra Tolletaten om at alle saker som sendes videre derfra, er underlagt tolloven.

Vi fikk beskjed om at vi ikke lenger kunne få innsyn i vedtakene - til tross for at vi fire måneder tidligere hadde fått ja på det samme spørsmålet. Dersom vi ønsket innsyn denne gangen, ville informasjon som firmanavn, produkt og antall enheter bli sladdet. Uten disse opplysningene, var vedtakene av lite nytte for oss.

Legemiddelverket begrunnet sladdingen med hjemmel i Offl. § 13 (1), jf. toll. § 12-1 fjerde ledd. Vi klaget på avslaget, og argumenterte blant annet med:

- Innsynet fra mai førte til at VG kunne avsløre at aktører som solgte smittevernutstyr til norske kommuner, også var blitt stoppet i tollene. VG mente at slike opplysninger har offentlig interesse under en pandemi.
- Vi mente at Tolletaten ikke kunne bestemme hvilke opplysninger en annen etat, herunder Legemiddelverket, skulle gi innsyn i. Etter at en sak er blitt overført til Legemiddelverket, har etaten et selvstendig ansvar til å vurdere hvilke opplysninger det skal gis innsyn i.

Legemiddelverket opprettholdt avslaget, og sendte klagen videre til Helse- og omsorgsdepartementet 17. desember. I sin begrunnelse skrev Legemiddelverket at Tolletaten tok kontakt med etaten etter VGs publisering av saken om Vovi AS/Idar Vollvik i mai, og gjorde Legemiddelverket oppmerksomme på at tolloven også gjelder for dem. Legemiddelverket skriver videre:

“Legemiddelverket har endret praksis. Legemiddelverket har tidligere forholdt seg til reglene om taushetsplikt som gjelder etter offentlighetsloven og forvaltningsloven”.

Helse- og omsorgsdepartementet opprettholdt avslaget. Svaret kom 5. januar i år og var begrunnet i tolloven.

4.9. Et nytt spor

Vi fortsatte å jobbe med kommune-kartleggingen. I arbeidet med den første innsynsbegjæringen kom vi i kontakt med flere kilder i kommunesektoren. Flere fortalte at de følte seg overlatt til seg selv, og beskrev en desperat kamp for å få tak i smittevernutstyr. Mange var redde for å bli lurt av useriøse aktører. Vi fikk også høre noe annet, som vekket vår interesse:

Da pandemien rammet, hadde flere kommuner håpet å klare seg med utstyret de fikk fra Helse Sør-Øst, som utgjorde 20 prosent av den nasjonale beholdningen. Allerede i slutten av mars viste dette seg å bli vanskelig for mange.

Hvor mange kommuner hadde klart seg utelukkende med dette utstyret gjennom pandemien?

4.10 Metode: Ny innsynsbegjæring - og nye svar

Vi visste at norske kommuner hadde brukt 350 millioner kroner på smittevernutstyr i perioden 1. mars til 1. mai - og vi visste hvilke selskaper de hadde handlet fra. Men vi manglet svar på et avgjørende spørsmål:

Var 20 prosent nok til å dekke behovet i kommunene?

Fra den første innsynsbegjæringen visste vi at flere kommuner ikke hadde kjøpt smittevernutstyr i det hele tatt. Men vi visste ikke om dette skyldes at kommunene hadde et beredskapslager fra før, eller om de hadde klart seg med donasjoner fra lokale bedrifter og privatpersoner. Vi sendte derfor en e-post til alle kommunene som hadde opplyst at de *ikke* hadde kjøpt utstyr.

Vi ba dem svare JA/NEI på et enkelt spørsmål:

Har kommunen kjøpt utstyr utover det dere har mottatt fra Helse Sør-Øst?

Bare 15 av 379 kommuner hadde klart seg med utstyret de hadde fått fra den statlige ordningen. Vi kunne langt på vei slå fast at hypotesen vår stemte.

4.11 En uventet opplysning og en spørreundersøkelse

I juni fikk Ane en interessant telefon fra Tromsø kommune. Kommunen jobbet med å besvare innsynsforespørselen vår, og hadde noe de ville fortelle oss. Overfor Ane uttrykte innkjøpsansvarlig i kommunen stor bekymring knyttet til smittevernutstyret fra Helse Sør-Øst. Vi bestemte oss for å reise til Tromsø.

På et lager i kommunen fikk vi se utstyret med egne øyne: Esker helt uten merking, munnbind i brødposer og hansker i bokser med kinesisk skrift lå tett i tett. Bekymringen for at smittevernutstyret ikke var riktig merket, og holdt god nok kvalitet, hadde ført til at utstyret var blitt stående ubrukt.

Normalt merkes originalemballasjen med produktets egenskaper. Uten denne merkingen, ser mye av utstyret likt ut - og det er umulig å vurdere hvilke egenskaper produktet har. For de ansatte i Tromsø var det også umulig å vite om utstyret de sto med i hendene - som var blitt transportert til kommunen med fly, trailer og båt - var det samme som var blitt testet i Oslo. Dette gjorde dem utrygge. Vi stilte oss spørsmålene:

Var det riktig at staten sendte smittevernutstyr til kommuner i pappesker og gjennomsiktige poser, helt uten merking? Var det flere som hadde opplevd dette?

I september sendte vi derfor denne spørreundersøkelse til alle landets kommuner:

1. *Har kommunen mottatt utstyr fra Helse Sør-Øst/Det nasjonale beredskapslageret: JA/NEI?*
2. *Har utstyret blitt levert i esker uten merking og/eller pakket om i mindre forpakninger? Har noe av utstyret kommet i gjennomsiktede poser?*
3. *Har kommunen mottatt utstyr fra Helse Sør-Øst/det nasjonale beredskapslageret uten dokumentasjon (dvs. sertifikater o.l.)?*
4. *Har kommunen noe annet å tilføye om leveranser fra Helse Sør-Øst?*

264 kommuner besvarte VGs spørsmål. Kartleggingen viste at 79 kommuner hadde fått utstyr uten medfølgende dokumentasjon fra det nasjonale beredskapslageret.

56 kommuner opplyste at de hadde mottatt smittevernutstyr i esker uten merking eller som var blitt pakket om i mindre forpakninger. 23 kommuner hadde fått smittevernutstyr levert i gjennomsiktede plastposer.

Flere kommuneansatte fortalte at dette hadde ført til misnøye. Den største bekymringen var at dårlig utstyr skulle føre til smitte.

Og uten merking og dokumentasjon, hvordan kunne man vite at utstyret var trygt?

I arbeidet med denne saken, kom vi over et nytt, interessant funn. I normaltid har kommunene faste leverandører som de kjøper smittevernutstyr av. Da pandemien rammet, ble det naturlig å henvende seg til de samme leverandørene i jakten på utstyr.

Men hos de kjente leverandørene, ble kommuneansatte møtt med stengte dører.

4.12 Et hemmelig møte

Da pandemien rammet ble kommuner som trengte smittevernutstyr - utover det som ble levert fra det nasjonale lageret - oppfordret av helsemyndighetene til å handle fra sine faste leverandører.

Så fortalte innkjøpsansvarlig i Tromsø kommune noe interessant: Staten, ved Helse Sør-Øst, hadde "kuppet" et stort parti munnbind kommunen hadde bestilt fra sin faste leverandør, Norengros. Norengros bekreftet at dette stemte, men Helse Sør-Øst nektet.

I samme periode fikk vi innsyn i e-postkorrespondanse fra Enebakk kommune. Kommunen hadde fått beskjed fra Norengros om at de var nødt til å prioritere leveranser til staten fremfor kommunen. Dette skjedde samtidig som kommunen sto midt i et coronautbrudd på et sykehjem.

Fordelingsnøkkelen slo allerede uheldig ut for kommunene. Nå så det ut til at staten også hadde fått tak i utstyr på det frie markedet, som egentlig skulle til kommunene.

Ble kommunenes leverandører oppfordret til å prioritere staten først? Kunne det virkelig stemme at kommunene ble nedprioritert, nok en gang?

Vi tok kontakt med direktørene for de tre største leverandørene av smittevernutstyr i Norge - Maske, Onemed og Medic. I en epost spurte vi om det hadde oppstått utfordringer i fordelingen mellom stat og kommune under pandemien.

Camilla ble ringt opp av administrerende direktør i Maske, Per Gundersen. Gundersen fortalte om et for oss ukjent møte i regi av Helse Sør-Øst. Møtet mellom direktørene for de fire største smittevernleverandørene, Helse Sør-Øst, Helsedepartementet og Sykehusinnkjøp ble avholdt 23. mars. De fire leverandørene ble bedt om å prioritere leveranser til det nasjonale beredskapslageret over kommunene, fortalte Gundersen. To andre møtedeltakere bekreftet dette, men vi jaktet skriftlig dokumentasjon.

Vi ba først om innsyn i møtereferater fra Helse Sør-Øst, men fikk beskjed om at dette ikke fantes. Vi ba da om innsyn i korrespondanse mellom Helse Sør-Øst og Norengros.

Her fikk vi bekreftelsen vi trengte: E-postene avdekket at Helse Sør-Øst hadde overtatt utstyr som egentlig skulle til kommunene.

4.13 Metode: Testing av munnbind og et nytt spor

Det er svært strenge regler for merking av smittevernutstyr i Norge. Da pandemien rammet, fikk staten unntaksvis lov å importere og videreformidle umerket utstyr. Det var bedre å få utstyr ut til helsetjenesten raskt, enn å sørge for at alt var merket i henhold til regelverket, mente Helsedirektoratet. Allerede våren 2020 spurte vi Forsvarets Forskningsinstitutt (FFI) om å teste smittevernutstyr for oss, men kapasiteten var sprengt. Høsten 2020 fikk vi to munnbind fra Tromsø kommune som vi ønsket å teste. Nå hadde det roet seg hos FFI. De svarte ja på henvendelsen vår, men prisen var på 10.000 kroner per test.

Var det verdt å betale 20.000 kroner for å teste to munnbind?

Vi bestemte oss for å gjøre et forsøk. Dersom munnbindene fra staten ikke holdt god nok kvalitet, ville det være oppsiktsvekkende. Etter noen uker fikk vi svar. Munnbindene besto kvalitetstesten hos FFI. Problemet til Tromsø kommune var like fullt det samme: De manglet dokumentasjon knyttet til smittevernutstyret.

Var det andre måter å undersøke kvaliteten på utstyret som ble brukt i helsetjenesten?

Både kommuner og sykehus hadde fått utstyr fra det samme nasjonale lageret. Vi forsto at vi måtte se til sykehusene. Dette ble starten på nok en omfattende innsynsarbeid. Dette redegjør vi for i kapittel 7.

5 SMITTEVERNAKTØRENE

Vi fikk alltid mye respons da vi skrev nyhetssaker om smittevernutstyr våren 2020. En rekke aktører som hevdet å ha smittevernutstyr til salgs, tok kontakt. Flere ønsket hjelp fra VG til å selge utstyr.

Var alle som tok fatt på denne oppgaven, sitt ansvar bevisst? Eller var noen mest opptatt av å tjene raske penger?

Det er hverken rart eller i seg selv kritikkverdig at nye aktører etablerer seg på markedet under en pandemi. Men bakgrunnen, erfaringen og motivet til de som skal handle med norske kommuner er åpenbart av offentlig interesse. Mange importører slet med å få utstyret sitt over grensen. En av dem var Idar Vollvik.

5.1 Idar Vollvik

Dokumentasjon fra Legemiddelverket og Arbeidstilsynet, viste at Idar Vollviks firma, Vovi AS, var blitt stoppet i tollen tre ganger våren 2020. I vårt datasett så vi at Vovi AS hadde solgt smittevernutstyr til flere kommuner. Saken var åpenbart konkurranseutsatt - og måtte ut raskt. Vi mente det var viktig å gjøre saken ferdig raskt, fordi kommuner og andre kjøpere burde vite at Legemiddelverket trodde Vollviks munnbind kunne være forfalsket. Artikkelen ble publisert 31. mai og ledet til en rekke nye tips om Vollvik og hans smittevern-nettverk.

5.2 Et privatfly lander på Flesland

I slutten av mai kom det interessante opplysninger til redaksjonen. Vi ble fortalt at et fly fra Stockholm hadde landet på Flesland i påsken 2020, mens Norges grenser var stengt. Grensekontrollen var blitt fortalt at passasjerene om bord skulle selge smittevernutstyr til Norge, og flyet fikk dermed unntak fra de strenge reglene. Ifølge tipset var Idar Vollvik en av personene passasjerene skulle møte. Vi ble også fortalt at to av de fire passasjerene var tidligere straffedømte i Sverige.

5.2.1 Metode: Innsyn hos Avinor og funn i tips-portalen

Det første vi gjorde var å be Avinor om innsyn i en liste over alle fly som hadde landet på Flesland i april 2020. I excel-skjemaet vi fikk oversendt, fant vi det vi antok var det riktige flyet. Vi fikk bekreftet flyvningen av Bromma flyplass i Sverige.

Nå var også politiet på sporet: Like etter sommerferien, 1. september, ble Idar Vollvik pågrepet og siktet for brudd på loven om medisinsk utstyr. Vi skjønnte at vi måtte ta tak i saken om privatflyet med det samme.

VG får i løpet av et døgn opp mot 400 tips inn til redaksjonen. På en kveldsvakt like etter pågripelsen av Vollvik, gikk Ane gjennom den søkbare tips-portalen til VG. Her fant hun et tips fra en som heter Daniel Færøykavlen, sendt 19. mai 2020. Færøykavlen skrev at han i påsken hadde bestilt et privatfly fra Sverige til Flesland. Færøykavlen var lei av at mediene fremstilte det som om Norge ikke hadde tilgang til smittevernutstyr, for han hadde store mengder til salgs. Han oppga også hvilken dato flyet landet på Flesland. Tipset ble viktig for oss: En av aktørene hadde selv bekreftet flyvningen, og opplysningene stemte med oversikten fra Avinor og opplysningene vi hadde fått i mai.

5.3 Kildearbeid: Hvem var på flyet?

Vi hadde kildeopplysninger på passasjerlisten, men trengte en dobbel bekreftelse før vi kunne publisere saken. I september reiste vi for å møte politiet i Bergen, som sendte oss videre til grensekontrollen på Flesland. Grensekontrollen bekreftet hendelsesforløpet, men ikke navnene. Til slutt kom vi i kontakt med svenske kilder, som bekreftet våre opplysninger om passasjerlisten. Av kildehensyn kan vi ikke utdype dette.

5.4 Søk på straffehistorikk i Sverige

Når navnene på passasjerlisten var bekreftet, kunne vi gjøre målrettede søk på de fire svenske passasjerene på nettsiden www.verifiera.se. Her kan man enkelt søke på straffesaker i Sverige. Vi sjekket straffehistorikken på hvert av navnene, og fant ut at den ene av passasjerene var dømt for medvirkning til grovt ran, etter det spektakulære helikopterranet i Sverige i 2009. En annen av de fire svenskene hadde flere dommer bak seg for våpenkriminalitet, mishandling og narkotikaforbrytelser. Vi sjekket også straffehistorikken til Daniel Færøykavlen og fant ut at han nylig var dømt for grov hvitvasking og heleri.

5.5 Ingen vil svare for samarbeidet

Vi hadde flere opplysninger om at Vollvik var involvert i besøket fra svenskene, men vi hadde fremdeles ikke fått bekreftet hans rolle. Vi forsøkte derfor å ringe de fire passasjerene om bord. Tre av passasjerene fant vi telefonnummeret til, mens den fjerde måtte vi forsøke å nå gjennom tidligere forsvarere og familiemedlemmer/venner. Ingen av passasjerene ville si noe om forbindelsen til Vollvik. Heller ikke Færøykavlen ønsket å utdype relasjonen. I møte med

Grensekontrollen på Flesland fikk vi den åpne bekreftelsen vi trengte: Vollvik hadde ringt politiet rett etter landingen på Flesland, og hadde interesse av at passasjerene fikk komme inn i Norge. Saken ble publisert, men Vollvik svarte ikke på våre spørsmål. Dermed lurte vi fremdeles på følgende:

Hvem var det egentlig den nyetablerte smittevernsgründeren samarbeidet med?

Det skulle vise seg at svaret lå i vårt eget datasett. Mer om dette i kapittel 5.12.

5.6 Metode: Testing av håndsprit

Etter publisering av den første Vollvik-saken kom det flere tips til redaksjonen om desinfeksjonen han solgte gjennom Vovi AS. I hovedsak handlet tipsene om at håndspriten fra Vovi AS ikke inneholdt tilstrekkelig mengde alkohol. Vårt nasjonale datasett viste at Vovi AS hadde solgt store mengder av dette til norske kommuner.

Vi bestemte oss for å teste et utvalg Vovi-produkter hos det private laboratoriet ALS Laboratory Group AS. Vi testet fire typer desinfeksjon i begynnelsen av august, og fikk resultatet noen dager før Vollvik ble pågrepet. Resultatene viste at ett av produktene fra Vovi AS inneholdt en lavere mengde alkohol enn det som sto skrevet på forpakningen. Avviket var lite, men stort nok til at produktet ikke tilfredsstiller kravene til desinfeksjon, som for eksempel brukes ved sykehus og helseinstitusjoner. Vi konkluderte til slutt med at avviket ikke var stort nok til at vi kunne forsvare å publisere en sak om dette alene. Da Vollvik ble siktet, kunne han heller ikke selge smittevernutstyr og desinfeksjon lenger.

5.7 Metode: Uttrekk fra Brønnøysund og krysskjøring av datasett

Det aller første datasettet vi laget, besto av 920 selskapsnavn. Vi hadde allerede en oversikt over persongalleriene, men vi ønsket å undersøke selskapsstrukturen nærmere. Vi ba Brønnøysundregistrene om å trekke ut lister for oss, slik at vi fikk en oversikt over:

- 1) *Hvem som ledet selskapet.*
- 2) *Selskapets omsetning i 2019.*
- 3) *Hvilken næringskode selskapene var registrert på.*

Disse listene la vi inn i datasettet Jari Bakken hadde laget. I tillegg gjorde vi et manuelt uttrekk i vår database, av alle selskapene som ble opprettet i 2020. En av hypotesene våre var at selskapene som hadde null kroner i omsetning i 2019, eller som ble opprettet i 2020, kunne ha omstilt driften sin til å selge smittevernutstyr. Slik dukket Asklepios Trade AS opp. Vi undersøkte selskapet, og kom over en interessant opplysning:

Daglig leder og styreleder i selskapet er tiltalt for grovt bedrageri.

5.8 Metode: Et interessant selskap og nye innsynsbegjæringer

I slutten av mai 2020 skrev Filter Nyheter en sak om smitteverns-aktør May Martinsen. Ifølge saken hadde Martinsen solgt smittevernutstyr til to kommuner, hvorav begge kommunene hadde opplevd problemer. Filter Nyheter hadde gjort flere undersøkelser, og funnet ut at May Martinsen satt i konkursskarantene, etter å ha gått konkurs ni ganger tidligere. Vi leste saken med interesse, men så at Filter Nyheter ikke fulgte den opp. I masterdokumentet vårt kunne vi se at Martinsens selskap hadde solgt smittevernutstyr til flere kommuner. Det var mange spor å forfølge videre, og vi bestemte oss for å gå inn i sakskomplekset.

Fra saken i Filter Nyheter forsto vi at Martinsen hadde drevet med salg av smittevernutstyr frem til hennes selskap, Irmi Group AS, gikk konkurs 20. april i år. I saken ble også selskapet Asklepios Trade AS nevnt. Dette var selskapet som hadde dukket også opp i vårt masterdokument. Selskapet ble opprettet omtrent samtidig som Irmi Group AS gikk konkurs.

Hvordan var May Martinsen koblet til dette selskapet?

Rudaba Jafry var styreleder og daglig leder i Asklepios Trade AS. Hun er tiltalt for grovt bedrageri, i en sak som er berammet i februar i år. Hun fratradte sine roller i oktober i år, og et nærstående familiemedlem av Martinsen overtok som styreleder. Vi bestemte oss for å be om innsyn i korrespondanse mellom de fem kommunene, som hadde handlet med selskapene, og Irmi Group AS/Asklepios Trade AS, for å undersøke koblingen mellom Martinsen og Jafry.

Vi oppdaget at Martinsen hadde hatt en sentral rolle i Asklepios Trade AS. Selv om hun ikke har en offisiell rolle i selskapet, hadde hun tett dialog med flere kommuner. Hun sto også for sentrale beslutninger knyttet til betaling og levering av utstyr, viste korrespondansen. I slutten av september hadde vi fått innsyn i korrespondanse fra alle de fem kommunene i vår oversikt. I flere av e-postene skrev Martinsen og Jafry at firmaet har solgt smittevernutstyr til “mellom 20 og 30 norske kommuner”. Vi forsto at vi måtte gå bredt ut.

5.9 Metode: Innsyn i korrespondanse

I oktober fikk vi kildeopplysninger om flere, navngitte kommuner. Vi sendte en ny innsynsbegjæring til omkring 30 norske kommuner og ba om korrespondanse. Vi ba også om korrespondanse mellom kommuner og et tredje selskap, Rob Arnesen AS. Dette selskapet samarbeidet med Martinsen i starten av pandemien. I denne prosessen fikk vi innsyn i totalt ti e-poster der Martinsen signerte som CEO for selskapet Asklepios Trade AS. Martinsen har konkursskarantene og har derfor ikke lov til å opptre som reell styreleder eller daglig leder for et selskap. Vi kunne slå fast at Martinsen har brutt konkursskarantenen, og solgt smittevernutstyr til minst 20 norske kommuner.

5.10 Kontroll av endringslogger og en ekspertvurdering

Totalt fikk vi innsyn i korrespondanse mellom Martinsens selskaper og 20 norske kommuner. Vi la merke til at flere av disse kommunene hadde fått tilsendt en mappe med dokumentasjon, knyttet til smittevernutstyr. Dokumentene som skulle vise at utstyret selskapene solgte, holdt godkjent kvalitet. Mappen var blitt oppdatert og endret frem til 17. juli, viste endringsloggen i Google drive. Det lå flere titalls dokumenter i mappen, og vi stusset over at dokumenter i samme mappe så ut til å være tilknyttet ulike produkter. Vi bestemte oss for å få en profesjonell vurdering av innholdet, og tok kontakt med Legemiddelverket for å få en vurdering. De slo fast at dokumentasjonen hadde flere mangler, og det viktigste dokumentet - den såkalte samsvarserklæringen - manglet for alle produktene. Legemiddelverket mente det ikke var trygt å kjøpe smittevernutstyr fra denne leverandøren, basert på dokumentasjonen i mappen.

5.11 Villedende informasjon

Vår opprinnelige hypotese var at noen av aktørene som etablerte seg på markedet i mars, gjorde dette for å tjene raske penger. Innsyns-korrespondansen mellom Martinsens selskaper og kommunene i vårt datasett, ga flere interessante spor:

- Kommunene som handlet av Martinsen, ble fortalt at selskapet hennes var godkjent som leverandør av Sykehusinnkjøp HF - som importerer smittevernutstyr til Norge i samarbeid med Helse Sør-Øst. En slik godkjennelsesordning finnes ikke.

- Ni norske kommuner opplevde at smittevernutstyret de hadde kjøpt, steg i pris etter at en ordrebekreftelse var blitt sendt til selskapet. Asker kommune opplevde en prisøkning på 8 millioner kroner. Kommunen nektet å betale.
- To kommuner ble lovet at utstyret selskapet Asklepios Trade AS solgte, var blitt testet av FFI. En kommune ble også lovet at utstyret var testet av Karolinska Institutet. Vi brukte flere dager på å ettergå disse påstandene. Men hverken Karolinska eller FFI hadde hørt om Martinsen eller noen av selskapene hun var tilknyttet.

Martinsen var ikke den eneste som hadde lovet mer enn hun kunne holde.

5.12 Flere tips og kartlegging av Vollviks smittevern-nettverk

Vi hadde ikke kommet til bunns i hvilken rolle Idar Vollvik hadde i møtet med svenskene som landet på Flesland. Opplysningene om at en av dem var dømt for medvirkning til det spektakulære helikopterranet, gjorde oss stadig mer nysgjerrige.

Flere av tipsene vi fikk etter sakene om Vollvik, handlet om personer han angivelig hadde tilknytning til. Et av navnene som dukket opp var Torbjørn Stølen. Han er daglig leder og styreleder i IT-Healthcare AS. På dette tidspunktet fungerte det nasjonale datasettet vårt som et internt oppslagsverk. Vi søkte etter IT-Healthcare AS og fant ut at Stølens selskap - som var nyopprettet i 2020 - hadde solgt smittevernutstyr til norske kommuner.

VG fikk også tips om at Vollvik samarbeidet med en Gunvald Birkelund, men vi kunne ikke se at Birkelund eller noen av hans selskaper hadde solgt utstyr til norske kommuner. Det kom også inn flere tips om Daniel Færøykavlen, som chartret privatflyet til Flesland. Også hans selskap Dafa Group AS dukket opp i datasettet vårt. På sensommeren anså vi disse opplysningene som interessante - men løse tråder.

5.13 Tre nye samarbeidspartnere

I september jobbet vi med flere saker parallelt. Da vi sendte innsynsbegjæring til alle norske kommuner med spørsmål om de hadde fått umerket utstyr fra helsemyndighetene (*kapittel 4.11*) la vi ved tre tillegsspørsmål om nettverket til Vollvik.

Hvor mye har kommunen kjøpt fra:

- 1) *Vollviks selskap Vovi AS*
- 2) *Daniel Færøykavlens selskap Dafa Group AS*
- 3) *Torbjørn Stølens selskap IT-Healthcare AS.*

Målet var å finne ut om selskapene hadde solgt smittevernutstyr - også etter 1. mai. Planen var å gå videre med saken når arbeidet med den nasjonale beredskapslageret var ferdigstilt.

Da vi fikk listene fra Brønnøysundregistrene i oktober, ble det enklere å drive målrettet og systematisk research av selskapene i vårt datasett. Zensotec AS var et av selskapene som hadde null kroner i omsetning i 2019, og dermed et av selskapene vi ville se nærmere på. Dessuten hørtes navnet kjent ut, men Ane kunne ikke huske hvor hun hadde det fra.

Zensotec AS er ledet av Kim Bjørklund Fossen. Vi søkte Fossen opp på Facebook og fant ut at han annonserte for smittevernutstyr på profilen sin. Fossen holder til i samme område som Gunvald Birkelund i Nordland. På Facebook så vi at Birkelund og Fossen reklamerte for det samme smittevernutstyret. Det kunne virke som at Fossen og Birkelund samarbeidet. Flere av bildene i Facebook-innleggene viste Idar Vollviks Vovi-produkter.

Mot slutten av høsten hadde vi dermed indikasjoner på at Vollvik samarbeidet med flere selskaper og personer om smittevernutstyr:

- 1) *Daniel Færøykavlen - Dafa Group AS*
- 2) *Torbjørn Stølen - IT-Healthcare AS*
- 3) *Gunvald Birkelund/Kim Fossen - Zensotec AS*

Det viste seg at flere av personene som solgte Vollviks produkter, er dømt for alvorlig kriminalitet. Det virket ikke som noen av dem drev med smittevern til vanlig. Hvordan kunne dette henge sammen? Og ikke minst:

Hvordan hadde det gått for kommunene som handlet med dem?

5.13.1 Daniel Færøykavlen

Datasettet vårt viste at Færøykavlen hadde solgt smittevernutstyr for seks millioner kroner til norske kommuner i 2020. Vi bestemte oss for å be om innsyn i all korrespondanse mellom Færøykavlens firma og kommunene som hadde kjøpt utstyr. Vi fikk flere svar:

- Arendal kommune kjøpte munnbind fra Færøykavlen, men ble fakturert fra Vollviks selskap Vovi AS.
- Daniel Færøykavlens selskap, Dafa Group AS, sendte datablader (informasjonsark) med logoen til Vollviks selskap i jakten på nye kunder.
- I Arendal hadde det oppstått en konflikt mellom Færøykavlen og kommunen. Kommunen var usikker på om munnbindene fra Vollviks og Færøykavlens selskap holdt riktig kvalitet. I januar jobber kommunen fremdeles med å kvalitetssjekke utstyret.

Vi kunne langt på vei dokumentere koblingen mellom Færøykavlen og Vollvik.

5.13.2 Torbjørn Stølen

Vi gjorde tilsvarende undersøkelser på Stølens selskap. Innsynsbejæringene ga blant annet følgende svar:

- Stølens selskap IT-Healthcare hadde solgt smittevernutstyr for over 900.000 kroner.
- Dialogen kommunene hadde hatt med selskapet, viste at IT-Healthcare AS la ved dokumentasjon på Vovi-produkter.
- Da Tydal kommune klaget på kvaliteten på smittefrakkene de kjøpte fra Stølens selskap, ble den kontaktet av en person som var ansatt som kvalitetsansvarlig i Vovi AS.

5.13.3 Gunvald Birkelund, Kim Bjørklund Fossen og et nytt navn

Da vi fant ut at Gunvald Birkelund og Kim Fossen la ut de samme Facebook-postene, bestemte vi oss for å be om innsyn i all korrespondanse kommunene hadde hatt med Zensotec AS.

Flere kommuneansatte ble forvirret av dette og svarte til VG at de ikke hadde kjøpt noe fra selskapet. Da vi gjorde dem oppmerksom på at de selv hadde opplyst dette til VG våren 2020, begynte de å nøste i korrespondansen med selskapet. Det viste seg at forvirringen oppsto fordi kommunene opprinnelig ble kontaktet av et selskap som heter BP Gruppen. Men da kommunen fikk fakturaen, skulle pengene betales inn til Kim Fossens selskap Zensotec AS.

Dokumentene VG nå fikk innsyn i, viste følgende:

- Gunvald Birkelund tok kontakt med kommuner på vegne av Zensotec AS. Han skrev fra en e-postadresse tilknyttet BP Gruppen. Birkelund har ingen formelle roller i verken Zensotec AS eller BP Gruppen. Det var derfor Birkelund sitt navn ikke dukket opp i vårt datasett.

- Kommuner ble tilsendt dokumenter som viste Vovi-produkter.
- Birkelund reklamerte for Vovi Clean i e-poster til kommuner. Vovi Clean er Vollviks desinfeksjonsmerke.

5.14 Metode: Et nytt landsomfattende kommuneinnsyn

Vi bestemte oss for å sende ut en landsomfattende innsynsbegjæring på de selskapene vi ikke hadde oppdaterte tall på. Vi spurte hvor mye kommunene hadde kjøpt fra selskapene Fossen og Birkelund var involvert i. Vi ba også om korrespondanse kommunene hadde hatt med selskapene - også der det ikke endte med kjøp. Opprinnelig viste vårt datasett at fem kommuner hadde kjøpt utstyr fra Zensotec AS i perioden mars-mai.

Nå økte antallet: Til sammen hadde minst 10 kommuner kjøpt utstyr fra selskaper Birkelund og Fossen var involvert i. Flere kommuner hadde også mottatt tilbud.

Vi fant også ut at ennå en person med tilknytning til disse selskapene hadde forsøkt å selge smittevernutstyr. Morten Presthagen er daglig leder og styreleder i BP Gruppen AS. Dette var den tredje personen i nettverket som tidligere er dømt for alvorlig kriminalitet. I mars forsøkte han å selge smittevernutstyr til Oslo kommune.

5.15. Metode: Motbevise påstander gjennom nye innsyn

Flere av selskapene i Vollvik-nettverket markedsførte seg overfor kommuner med at de hadde solgt smittevernutstyr til norske sykehus. I én e-post skrev en av de ansatte hos Stølens selskap at at de tidligere hadde solgt utstyr til Haukeland sykehus. På spørsmål om dette fra oss, svarte sykehuset at det ikke hadde kjøpt noe. Vi bestemte oss derfor for å sende en ny innsynsbegjæring til alle landets helseforetak og regionale helseforetak for å finne ut om noen av selskapene faktisk hadde solgt til norske sykehus. Alle, bortsett fra Stavanger Universitetssykehus, svarte at de ikke hadde kjøpt noe fra selskapene.

5.16 Hvordan var personene koblet til Vollvik?

Person-research avdekket at Stølen, Færøykavlen, Birkelund og Presthagen eier aksjer eller har formelle roller i Vollvik sine mange selskaper. En tipser fortalte at Birkelund kjører en dyr Porsche. Vi fikk tak i et bilde av bilen fra en kilde og fant ut at den er registrert på et selskap Vollvik tidligere var sjef for. Vi ble også tipset om at det henger en reklameplakat med Geddit-motiv på fotballstadionen i hjemkommunen til Birkelund. Geddit er en mobil-app, lansert av Vollvik.

Flere kommuner bekreftet overfor oss at de hadde mottatt smittevernutstyr merket med Vovi AS, selv om de opprinnelig bestilte utstyr fra andre selskaper. I tillegg bekreftet selgerne dette selv, i intervju med VG. Birkelund og Presthagen oppga også til VG at de er venner av Vollvik. Birkelund bekreftet at han disponerer en Porsche, registrert på selskapet som inntil nylig ble drevet av Vollvik, og som Birkelund i november ble ansatt som daglig leder i.

Vollvik svarte aldri på våre spørsmål om dette nettverket.

5.17 Forsinkelser, dårlig kvalitet og et spesielt persongalleri

Flere kommune-ansatte fortalte til oss at selskapene de vanligvis handler fra, var ærlige med dem om at det ville oppstå forsinkelser våren 2020. Men da vi fikk dialogen Vollvik-nettverket hadde med kommuner, skjønte vi at disse forhandlingene hadde en annen tone:

Selskapene både lovet kommuner kort leveringstid og godkjent utstyr. Dialogen viste at flere av disse lovnadene ikke ble holdt. Kommuner reagerte på kvaliteten på utstyret. Noen klaget på

varene. Én kommune sa til oss at de aldri fikk det de bestilte. Flere opplevde at leveringstiden ble utsatt. I tillegg skrev Færøykavlen at han hadde fått utviklet et eget varemerke i samarbeid med Legemiddelverket og Tolletaten. Heller ikke dette stemte.

At Vollvik har tilknytning til personer som tidligere er straffedømt, er ikke nødvendigvis en sak i seg selv. Men når de samme aktørene bruker misvisende markedsføring, og i tillegg bryter egne lovnader om leveringsfrister og godkjent utstyr, er det av offentlig interesse.

6 CORONA-AVVIKENE

Som beskrevet i kapittel 4.13 sendte vi munnbind til testing hos FFI like over sommeren. Men med en pris på 10.000 kroner per stk var det ikke mulig å teste munnbind i stor skala. Vi hadde fra start hatt et ønske om å undersøke kvaliteten på utstyret fra det nasjonale beredskapslageret. Men å få innsyn i rapporterte feil på smittevernutstyr fra en rekke institusjoner i hver eneste kommune fremsto komplisert. Kommunene hadde også i stor grad brukt utstyr som de hadde kjøpt selv. Vi fant ut at vi måtte gå videre til spesialisthelsetjenesten, som i all hovedsak fikk sitt utstyr fra det nasjonale beredskapslageret.

6.1 Metode: Skreddersydde innsynsbegjæringer

Selv om kommunene hadde behandlet et større antall pasienter, var det sykehusene som hadde behandlet de aller sykeste. I september skrev VG en nyhetssak om vernetjenesten på Akershus Universitetssykehus som hadde varslet om mulige feil på smittevernutstyr de hadde fått fra Helse Sør-Øst. I sykehusene skal det meldes avvik. Her kunne det ligge svar. Vi utformet en ny hypotese:

Norske sykehus har fått smittevernutstyr fra Helse Sør-Øst. Utstyret har i enkelte tilfeller vært av så dårlig kvalitet at det har ført til smitte blant personalet og pasienter.

Avviksmeldinger inneholder en rekke personsensitive opplysninger, og vi visste fra tidligere prosjekter at det ville bli vanskelig å få innsyn. Frem til 2018 skulle alle slike avvik sendes til Helsedirektoratet, men denne ordningen ble avvirket i 2018. Fra 2019 er alle pasientrelaterte avvik i sykehusene derfor regnet som interne dokumenter.

Vi skrev en innsynsbegjæring der vi ba om spesifikke opplysninger knyttet til avvik i kategorien "smittevern". De fleste norske sykehus bruker det samme standardiserte kodeverket for å klassifisere avviksmeldinger. Dette systemet kalles NOKUP. Vi ba om enkelte av disse kodene.

Vi brukte erfaringen fra å ha bedt om innsyn hos kommunene, og laget en standardisert forklaring på hvordan sykehusene skulle besvare innsynsforespørselen. Vi ba om en sammenstilling av disse opplysningene etter paragraf 9 i offentlighetsloven:

- *Måned for hendelse*
- *Avvikstype (HMS/pasient)*
- *Avdeling*
- *NOKUP-kategoriene "hendelsestype hovedkategori og underkategori 1+2", "årsak/bakgrunn", "direkte årsak", "konsekvens" og "tiltak/stakstiltak".*
- *I tillegg ba vi om en sammenfatning av hendelsen - en kort beskrivelse av hva som hadde skjedd (uten personsensitive opplysninger).*

Norske sykehus bruker 6 ulike meldesystemer, og vi måtte derfor skreddersy innsynsbegjæringen basert på det enkelte sykehusets system. Det ble derfor sendt ulike innsynsbegjæring til alle landets 22 offentlige helseforetak. Allerede etter en uke fikk vi svar fra

Helgelandssykehuset. Det aller første avviket fra sykehuset hadde overskriften “smittespredning til ansatte og pasienter”. Vi forsto at vi var på riktig spor.

6.2 Metode: Vår egen avviksdatabase

To måneder senere hadde vi fått innsyn i samtlige avvik fra alle sykehusene, med unntak av Oslo Universitetssykehus. Her fikk vi overskriften på hvert avvik - men ikke beskrivelsen.

Vi bygde et nytt datasett med felles parametere for alle sykehusene, med disse kolonnene:

Sykehus - måned for avvik - avdeling - alvorlighetsgrad - beskrivelse - tiltak

Totalt satt vi med 1145 avvik. Vi gikk manuelt gjennom avvikene og laget et eget regneark med alle avvik som omhandlet smittevernutstyr. I det nye regnearket ble smittevernutstyr av samme type, for eksempel munnbind, fargekodet med samme farge. Til slutt satt vi igjen med et en oversikt over alle rapporterte feil på smittevernutstyr ved norske sykehus.

Vi kunne nå svare ut hypotesen vår: Hvert tiende avvik handlet om kvalitet på smittevernutstyr. Ved minst tre tilfeller hadde ansatte ved norske sykehus blitt smittet som følge av dårlig kvalitet på smittevernutstyret.

7 ETIKK

7.1 Identifisering

Vi har forståelse for at det kan være krevende å bli navngitt i VG i saker om kritikkverdige forhold ved ens virksomhet. Vår vurdering av hvorvidt aktørene i de ulike sakene skulle identifiseres, lente seg i all hovedsak på følgende forhold:

- 1) *Hvilken formell posisjon vedkommende hadde i selskapet*
- 2) *Hvor store summer selskapet hadde solgt for til kommunene*
- 3) *Hvilken reell rolle vi avdekket at personene hadde i selskapet*
- 4) *Hvor utstrakt kontakt personene hadde med kommunene i kjøpsprosessen*

Terskelen for å få mediernes søkelys rettet mot seg senkes når det er skattebetalernes penger som finansierer selskapenes drift. Flere av aktørene hadde også en bakgrunn som vi mente det var relevant at offentligheten fikk vite om. Det har nyhetsverdi at tidligere straffedømte forhandler smittevernutstyr med norske kommuner under en pandemi. Når personer som har gått konkurs en rekke ganger, forsøker å selge livsviktig utstyr, har offentligheten krav på å få vite dette.

Men, det er ikke alltid slik at en person som står oppført med en formell lederrolle i et selskap, faktisk har denne posisjonen. Ved ett tilfelle sto en ung person oppført med en formell rolle vi skjønnte at vedkommende i realiteten ikke hadde, og vedkommende ble derfor anonymisert. Ingen av de ansatte uten lederverv i selskapene ble navngitt, foruten der det kom frem at de hadde en viktig rolle. Vi har bevisst ikke brukt personkarakteristikk som “konkursryttere” og “smittevernprofittører” i sakene, men vist frem fakta og latt leserne trekke egne konklusjoner.

7.2 Hva sier et avvik?

Norske sykehus har ulike rutiner for å melde avvik. At et sykehus har mange avvik, betyr ikke nødvendigvis at det skjer flere feil. Det kan like gjerne bety at sykehuset har en god meldekultur. Vi kunne derfor ikke presentere avvikene på smittevernutstyr som representativt for alle avvik ved hvert sykehus. Vi ønsket heller ikke å publisere alle avvikene. Løsningen ble å publisere et utvalg av avvikene, som var representative for problemer helsearbeidere i hele landet hadde

opplevd. Vi var også tydelige i saken på at dette var hendelser som faktisk ble meldt, og ikke det totale bildet.

8 MOTSTAND

8.1 May Martinsen

Ved første kontakt med May Martinsen ble vi henvist til hennes PR-rådgiver Niels Ruben Ravnaas. Senere var vi også i kontakt med hennes advokat, Ole Dalan. Begge har svart på spørsmål på vegne av Martinsen. Både Ravnaas og Dalan har mer enn antydning at VG kan forvente både søksmål og PFU-klage. I den aller første mailen vi fikk fra Ravnaas, skrev han at selskapet har klaget Filter Nyheter inn for PFU og at det foregår juridiske prosesser mot avisen. Vi opplevde dette som et dårlig skjult press mot VGs journalistikk. Mens vi jobbet med å innhente tilsvaret fra May Martinsen gikk hun ut i fagbladet Journalisten og lot seg intervju om en rettslig prosess mot Filter Nyheter.

8.2 Vollvik-nettverket

Dagen før vi skulle publisere en av sakene om Vollviks nettverk, ble vi kontaktet av en advokat som representerer en person i saken. Vedkommende sa at det fantes opplysninger som ville snu saken på hodet, og som trolig ville få oss til å revurdere vår omtale. Advokaten inviterte oss

til sitt kontor, der vi ble bedt om å underskrive en taushetserklæring. Vi kunne heller ikke dele informasjonen vi fikk med våre redaktører, var kravet. Vi skrev ikke under på dette. Advokaten valgte likevel å dele opplysningene, og ba oss innstendig om å utsette saken.

Vi gjorde egne undersøkelser og etter en samlet vurdering ble det fra redaktørhold bestemt at vi kunne publisere saken. Da advokaten fikk vite dette ble VG, Ane og Camilla truet med søksmål. Blant annet mente advokaten at VG potensielt måtte dekke alle tap klienten ville få som følge av vår omtale. Advokaten truet også med å klage oss inn til PFU.

8.3 Vollviks selektive mediebruk

Vollvik har ikke villet snakke med oss siden mai, etter saken om munnbindene som ble stoppet i toll. Gjennom året har han stilt opp i andre medier, blant annet i Dagens Næringsliv, for å fortelle om sin smittevernvirksomhet. Han stilte også opp hos TV 2 i kjølvannet av siktelsen mot ham, etter at det ble klart at munnbindene Vollvik hadde pakket om var "bedre enn fryktet". Vi har gitt Vollvik gjentatte muligheter til å la seg intervju i VG.

9 SPESIELLE ERFARINGER

9.1 Å grave i vår tids største nyhetssak

Etter å ha dekket coronapandemien fra nyhetsdesken i to måneder, visste vi at hverdagen kunne forandre seg fra dag til dag og time til time. Smittetallene steg, sank, og steg igjen gjennom våren, sommeren og høsten. Samtidig var vi klar over at første del av vårt prosjekt ikke ville vært klart før på høsten. Vi stilte oss spørsmålene: *Ville tallene våre være utdaterte? Ville smittetrykket være så stort i tiden som kom, at det ikke lenger var relevant å publisere opplysninger om situasjonen for flere måneder siden?* Med andre ord: Vi var klar over at det var en mulighet for at funnene fra mai, ikke nødvendigvis ville være aktuelle i september. Som denne metoderapporten har vist, måtte vi sende nye innsynsbegjæringer til de samme aktørene flere ganger - for å sikre at våre opplysninger var så oppdaterte som mulig, og fordi situasjonen stadig utviklet seg.

Vi måtte hele tiden veie for og imot hva som måtte publiseres umiddelbart, og hva vi turte å sitte på. Alle norske redaksjoner jobbet med coronapandemien. I noen situasjoner kunne vi ikke vente med publisering, blant annet da vi fikk innsyn hos Legemiddelverket og fant ut at Idar Vollviks munnbind var blitt stanset i toll. Etter pågripelsen av Vollvik, la vi igjen bort kartleggingen av kommune-Norge på vent for å skrive saken om privatflyet fra Bromma.

En annen utfordring med å drive undersøkende journalistikk på en så stor nyhetshendelse i sanntid, var at kapasiteten i kommune-Norge virket sprengt. Samtidig som vi ba om svar på omfattende innsynsbegjæringer, skulle kommuneansatte håndtere en helt ny hverdag. Mange stilte seg kritiske til VGs henvendelser og lurte på om vi ikke forsto hvor mye merarbeid våre forespørsler medførte. Vi forsøkte vi å vise forståelse for dette, og brukte mange timer på å veilede fortvilte ansatte. Vi håpet dette ville lette arbeidsmengden for dem. Samtidig understreket vi at åpenhet er særdeles viktig under en pandemi, og at det var vår rolle å ettergå myndighetenes håndtering av krisen.

10 SLIK VAR ARBEIDET ORGANISERT

Camilla og Ane har jobbet på fulltid med dette prosjektet fra begynnelsen av mai og ut 2020. Synnøve Åsebø har vært reportasjeleder.

11 DETTE ER NYTT

- VG avdekket at norske kommuner ble stående nesten uten smittevernutstyr da pandemien rammet. Dette førte til at kommunene måtte ut på det åpne markedet. Der handlet de smittevernutstyr for 350 millioner kroner på to måneder - fra 920 forskjellige selskaper.
- VG avslørte hvordan Idar Vollvik har samarbeidet med en rekke tidligere straffedømte om salg av smittevernutstyr under pandemien. Mange kommuner fikk aldri det de ble lovet, og flere av aktørene ga uriktige opplysninger om hva utstyret kunne brukes til og hvem som var deres kunder.
- VG avdekket hvordan May Martinsen brøt konkursskaranten og omtalte seg selv som CEO (administrerende direktør). Hun fortsatte å selge smittevernutstyr til minst 20 kommuner fra et nytt selskap, da hennes eget selskap gikk konkurs i april 2020.
- VG avslørte hvordan staten ba de største leverandørene av smittevernutstyr om å prioritere leveranser til staten - og ikke kommunene. Dette til tross for at kommunene ble fortalt at de måtte henvende seg til sine faste leverandører for å kjøpe smittevernutstyr under pandemien.
- VG avdekket hvordan flere aktører har villedet kommuner i salgsprosessen ved å si at smittevernutstyret de selger, er blitt testet av anerkjente institusjoner som Karolinska Institutet og Forsvarets Forskningsinstitusjon (FFI). Flere aktører har også hevdet at utstyret de selger, er blitt brukt ved norske sykehus. VG har dokumentert at dette ikke stemmer - og i en rekke kommuner står utstyret fremdeles ubrukt på lager.
- VG har avdekket hvordan Tromsø kommune, som fikk flere esker med hansker, munnbind og smittefrakker fra det nasjonale beredskapslageret, ikke turte å ta utstyret i bruk fordi det ikke var merket i henhold til loven om medisinsk utstyr.
- Ifølge VGs kartlegging fikk 79 kommuner utstyr fra det nasjonale beredskapslageret uten medfølgende dokumentasjon. Mange mottok smittevernutstyr fra staten levert i plastposer, som var ompakket fra originalemballasje. Ifølge loven om medisinsk utstyr skal smittevernutstyr som sendes ut til forbruker, være merket og i originalemballasje.
- VG avdekket hvordan norske kommuner, nesten uten smitte, panikkhandlet smittevernutstyr for flere millioner kroner. Like store kommuner handlet for helt ulike summer. Det er med på

å dokumentere den panikken som oppsto i kommune-Norge under pandemiens første måneder.

- *“Det var aldri helsemyndighetenes intensjon at norske kommuner skulle stå uten smittevernutstyr, dersom det brøt ut smitte”*, sa fagdirektør Svein Lie i Helsedirektoratet til VG i høst. VG hadde da avdekket at Enebakk kommune ikke fikk det utstyret de trengte, da de henvendte seg til det nasjonale beredskapslageret. Kommunene hadde da et pågående utbrudd på et av kommunens sykehjem. Fem beboere ved sykehjemmet døde.

12 KONSEKVENSER

- Etter VGs avsløring om Idar Vollvik i mai 2020 opprettet politiet og tolletaten en undersøkelsessak knyttet til hans selskap, Vovi AS. I september i år ble Vollvik pågrepet og siktet for brudd på lov om medisinsk utstyr. I et møte med politiet i september ble vi fortalt at politiet hadde hatt Vollvik “på radaren” siden VGs publisering 31. Mai 2020.
- En rekke kommuner opplyste til VG at de sluttet å handle smittevernutstyr av Idar Vollvik etter VGs avsløringer våren 2020 om at Vollviks firma, Vovi AS, var blitt stoppet i tollen tre ganger.
- Høsten 2020 startet Oslo politidistrikt en etterforskning mot May Martinsen. Etter VGs publisering, bekreftet politiet at opplysningene om Martinsen brudd på konkursskarantene var av interesse for etterforskningen. Hun er ikke siktet for brudd på konkursloven når denne metoderapporten leveres, men saken er fremdeles under etterforskning.
- Etter VGs sak om May Martinsen oppfordret politiet kommuner som hadde handlet med Martinsen, og som følte seg uriktig behandlet, om å anmelde. I januar 2021 bekrefter politiet at de “har vært i kontakt med kommuner”.
- januar opplyser Legemiddelverket at de har opprettet en sak mot firmaene Asklepios Trade AS og Rob Arnesen AS. Etaten har bedt begge firmaene oversende dokumentasjon for smittevernutstyret de har solgt under pandemien.
- Etter VGs sak om kommunenes kamp for å få tak i smittevernutstyr, og de økonomiske konsekvensene dette hadde på kommuneøkonomien, bevilget regjeringen ytterligere 321 millioner til kommunene i november 2020. Pengene skal gå til å dekke utgifter knyttet til “håndtering av smittevern” i 2021.
- En rekke kommuner opplyser til oss at VGs saker har ført til strengere kontroll av selskaper kommunene kjøper smittevernutstyr fra. En rekke kommuner har sluttet å handle med selskapene som har vært omtalt i VGs saker.
- I desember 2020 uttalte Idar Vollvik til Bergensavisen at han skulle slutte å selge smittevernutstyr. Uttalelsen kom samme dag som VG hadde gitt ham frist til å svare på en rekke spørsmål om hans smittevern-nettverk.
- Arendal kommune har i desember 2020 ikke tatt utstyr kjøpt fra Vollvik og Færøykavlen i bruk. Etter VGs saker jobber kommunen fremdeles med å få klarhet i hvorvidt utstyret er av god nok kvalitet til å bli brukt i helsetjenesten.
- Flere kommuner har sluttet å handle utstyr fra Færøykavlens selskap Dafa Group AS. Færøykavlen har selv anslått at VGs omtale har kostet ham flere titalls millioner.

VEDLEGG

Vedlegg: Lenker til artikler publisert digitalt

31.mai 2020:

Munnbind på grensen

<https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/rAwOWa/munnbind-paa-grensen>

4. juni 2020:

Vollviks munnbind stoppet - igjen

<https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/kJ7ARQ/vollviks-munnbind-stoppet-igjen>

1. september 2020:

Politiet mener Idar Vollvik har merket og pakket om munnbind i Norge

<https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/zGWj69/politiet-mener-idar-vollvik-har-merket-og-pakket-om-munnbind-i-norge>

13. september 2020:

Flyet som ble avvist

<https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/nAgA6x/flyet-som-ble-avvist>

15. september 2020:

Munnbindbeslag på Østlandet knyttes til Idar Vollvik

<https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/7KlV8W/munnbind-beslag-paa-oestlandet-knyttes-til-idar-vollvik>

26. september 2020:

Kampen om smittevernutstyret

<https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/BJJdQw/kampen-om-smittevernutstyret>

27. september 2020:

Norske kommuner må bygge egne beredskapslagre: - De pengene har vi ikke

<https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/OQnJqq/norske-kommuner-maa-bygge-egne-beredskapslagre-de-pengene-har-vi-ikke>

29. september 2020:

Høie om kommuner som sliter etter corona: - Klarer ikke styre økonomien sin

<https://www.vg.no/emne/21a124c1-23fd-4716-9b4e-0f27db0d5f31/kampen-om-smittevernutstyret/?pageId=0>

29. september 2020:

Ser rødt etter utspill om dårlig økonomistyring: - Drøy påstand

<https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/Al2K0j/ser-roedt-etter-hoeie-utspill-om-daarlig-oekonomistyring-droey-paastand>

30. September 2020

Kommuner trodde redningen kom - mangler fortsatt 18,9 millioner

<https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/86wdWQ/kommuner-trodde-redningen-kom-mangler-fortsatt-189-millioner>

2. oktober 2020

Enorme forskjeller i smittevern-innkjøp

<https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/7Klwdw/enorme-forskjeller-i-kommunenes-smittevern-innkjoep>

3. oktober 2020:

Munnbindene som aldri ble brukt

<https://www.vg.no/nyheter/i/Al2kOq/munnbindene-som-aldri-ble-brukt>

3. oktober 2020

Ingvild Kjerkol (Ap) raser mot Høie: - Dropper ansvaret midt i en pandemi

<https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/4ld4vo/ingvild-kjerkol-ap-raser-mot-hoeie-dropper-ansvaret-midt-i-en-pandemi>

29. november 2020

Smitte-effekten

<https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/OKBg2J/smitte-effekten>

2. desember 2020:

Politiet etterforsker May Martinsen (41): Ber kommuner vurdere anmeldelse

<https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/yRzgAR/corona-avvikene>

7. desember 2020:

Legemiddelverket om salg av smittevernutstyr: - Varsel om kritikkverdig forhold

<https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/yRzgAR/corona-avvikene>

13. desember 2020:

Corona-avvikene

<https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/yRzgAR/corona-avvikene>

25. desember 2020:

Over 1300 ansatte ved norske sykehus coronasmittet i 2020

<https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/563K86/over-1300-ansatte-ved-norske-sykehus-coronasmittet-i-2020>

10. januar 2021:

Vollviks ukjente smittevern-nettverk

<https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/mBM2np/vollviks-ukjente-smittevern-nettverk>

Vedlegg: PDF av alle saker som har stått på trykk i avisen

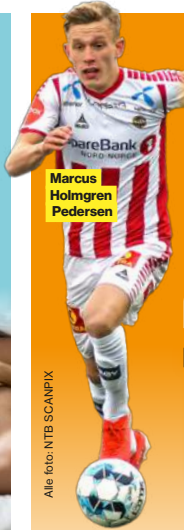
Tollerne slo til mot Idar Vollvik: STOPPET 80 000 MUNNBIND

SØNDAG FERSK AVIS! KRYSSORD

Foto: ISTOCK

Slik får dere gløden tilbake

●SIDE 20, 21 og 22

Marcus Holmgren Pedersen

Alle foto: NTB SCANPIX

ELITESERIENS 23 STØRSTE TALENTER

●SPORTEN

Osame Sahraoui

Johan Hove

Clint Eastwood

Foto: AFP

VG

FINN KODEN I AVISEN – VINN GULL OG SUZUKI!

90 år i dag!

NR. 148 ● SØNDAG 31. MAI 2020 ● UKE 22 ● KR. 40,00 ● Dørsalg kr. 40,00

●SIDE 38 og 39

Foto: TOLLETATEN

Tollerne slo til mot Idar Vollvik:

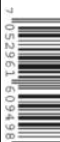
STOPPET 80 000 MUNNBIND

KAN VÆRE FORFALSKET

Idar Vollvik (52)

Foto: HELGE SKODVIN

●SIDE 12, 13, 14, 15 og 16

STOPPET 80 000 MUNNBIND

12 NYHETER

SÖNDAG 31. MAI 2020 NTB

CORONA-KRISEN

STOPPET 80 0

BESLAG: En toller står foran esker med 60 000 av de 80 000 beslaglagte munnbundene. Foto: TOLLETATEN

80 000 MUNNBIND

Tollerne slo til mot eks-milliardær Idar Vollvik

BEKLAGER: Idar Vollvik beklager at han hadde for dårlig kompetanse da han bestilte munnbindene, som ved ankomst Norge viste seg å ikke ha den kvaliteten som var forespeilet.

Av ANE MULADAL, CAMILLA HUUSE, HELGE SKODVIN (foto) og ODIN JÆGER (foto)

Coronapandemien skapte et lukrativt marked for smittevernutstyr. En som grep sjansen, var seriegründer og eksmillionær Idar Vollvik. Han startet med å bestille 80 000 munnbind og 220 antistofftester fra Kina. Så slo tollerne til.

Alt gikk skeis da den selvutnevnte kremmeren forsøkte å importere munnbind til Norge.

– Vi visste ikke da vi bestilte dem at det var noe galt. Kjære vene, sier Idar Vollvik.

– Jeg har gjort alt dette i god tro, som alle andre. Jeg kommer aldri, uansett vare, til å se med et halvt øye når det gjelder sertifikater fra Kina lenger, erkjenner gründeren overfor VG.

Vollvik satser likevel nye millioner på smittevernutstyr.

Stoppet i toll

Mars 2020: To forsendelser med til sammen 80 000 munnbind fra Kina ankommer et tollager i Norge.

Da tollerne undersøker pakkene, oppdager de at noe er galt. →

Munnbindene mangler in-

CORONA-KRISEN

«Jeg er flau over at vi fikk en dårlig start. Vi vis

KANNEVIS MED ANTIBAC: Idar Vollvik er sikker på at coronaviruset vil prege oss i lang tid, og at bruk av antibakteriell sprit vil bli en del av dagliglivet vår. Må satser den tidligere mobil-

← formasjon på norsk og riktig dokumentasjon.

Tolletaten bestemmer seg for å varsle Statens legemiddelverk, som har ansvaret for å undersøke slikt utstyr.

Noen uker senere slår Legemiddelverket fast:

Munnbindene mangler gyldig dokumentasjon og kan være forfalsket.

VG kan i dag fortelle at munnbindene ble bestilt av multigrunder og tidligere milliarder, Idar Vollvik, mannen som tidlig på 2000-tallet gjorde stor suksess med oppkjøpet av mobilselskapet Chess.

Hadde ikke kompetanse

Dokumenter som VG har fått innsyn i, viser at et av Vollviks firmaer, Vovi

AS, har bestilt 80 000 munnbind og 220 antistofftester, som kan gi svar på om en person har hatt coronaviruset.

– Dersom munnbindene ikke var blitt stoppet, kunne de blitt solgt videre til for eksempel helsevesenet. Hva tenker du om det?

– Det er grusomt. Sånn sett er det bra at Legemiddelverket og tollene er der. Vi har hatt en god, konstruktiv og positiv tone. Vi skjønte med en gang at her må vi lære, sier Vollvik til VG.

– Men heldigvis hadde vi avtalt fysisk test av munnbindene med en rådgiver på Haukeland sykehus, for vi skulle levere ut varer til kunder, sier Vollvik til VG.

Han er flau over at varene ble bestilt uten at han hadde kompetanse, sier han.

Nå er situasjonen en annen, hevder den tidligere Chess-milliardøren:

– Jeg betviler at det er noen i Norge, selv ikke i Legemiddelverket – nå provoserer jeg kanskje – som har mer kompetanse enn oss, sier han.

Vollvik forteller at han har ansatt en egen person som kvalitetsjekker utstyret. Den ansatte bekrefter dette overfor VG, og sier han har lang erfaring med medisinsk utstyr.

De siste månedene har etterspørselen etter slikt utstyr eksplodert:

Enorm prisøkning

Et munnbind, som før kostet noen få kroner, kunne i april koste opp mot 33 kroner.

Vollvik anslår at han tapte «noen få hundre tusen» på de ikke-godkjente munnbindene.

– Det var nesten til pass for meg. Jeg, som alle andre, liker ikke å tape penger – selv om jeg har tapt ekstremt mye opp gjennom livet. Selv om jeg har tjent mye også.

Vollvik er ikke den eneste som har møtt på importtrøbbel. Totalt har Tolletaten stoppet 5,6 millioner munnbind, 100 776 coronatester og 52 910 beskyttelsesdrakter på vei inn over Norges landegrensener.

Dersom tollerene fatter mistanke om at utstyret og dokumentasjonen er forfalsket eller av for dårlig kvalitet, sendes det videre til Statens legemiddelverk, Arbeidstilsynet eller Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap.

Stiller strenge krav

Det er Statens legemiddelverk som har ansvaret for å føre tilsyn med

medisinsk utstyr.

Selv for fagfolkene der er det vanskelig å bevise at utstyr er forfalsket. Derfor stilles det strenge krav til dokumentasjon:

Utstyret skal være CE-merket. Det betyr at utstyret oppfyller myndighetenes krav til helse, miljø og sikkerhet. Det må tydelig fremgå hvilke type utstyr det er.

Det er også viktig at utstyret har norsk merking og bruksanvisning. Alt dette skal sikre at utstyret som brukes i Norge har riktig kvalitet.

Dersom utstyret er av en dårligere kvalitet enn det som ble forespeilet kjøper, gir dette en falsk trygghet for brukeren, forklarer enhetsleder i Statens legemiddelverk, Tove Gullstein Jahr.

– Dette vil medføre falsk trygghet og økt fare for smitte – både

ste ikke hva vi holdt på med»

gründeren på flere produkter innenfor medisinsk utstyr.

for helsepersonell og pasienter, sier hun.

Manglet CE-merke

Vollviks 80 000 munnbind oppfyller ikke Legemiddelverkets krav, ifølge dokumenter VG har fått innsyn i.

Blant annet mangler utstyret CE-merking, noe Legemiddelverket anser som et av de alvorligste avvikene.

Legemiddelverket anser også deler av dokumentasjonen «som en mulig forfalskning», ifølge et vedtak fra 25. april, som VG har fått innsyn i.

«I tillegg fremgår det av dokumentasjonen usikkerhet om hvem som er faktisk produsent av utstyret», heter det i det samme vedtaket. Da den første forsendelsen

ankom Norge, forsto Vollvik at dokumentasjonen trolig var blitt forfalsket i Kina, sier han til VG.

– Jeg er flau over at vi fikk en dårlig start. Vi visste ikke hva vi holdt på med, men jeg tok rev i seilene. Jeg er ganske stolt over at vi har fått til det vi har fått til nå.

Saken om forsendelsen med antistoff-testene er ikke ferdigbehandlet ennå.

Siden begynnelsen av 2000-tallet har Idar Vollvik vært et kjent ansikt i Norge.

Mobilisuksess

I 2001 kjøpte han mobiliselskapet Chess. Millionene strømmet inn.

Vollvik møtte pressen med brede glis, dyre biler og båter.

I 2005 solgte han Chess for 2,4 milliarder kroner. Vollvik skal selv

ha sittet igjen med en milliard i gevinst etter salget.

Så begynte han som daytrader på Oslo Børs.

De neste årene ble en lang, økonomisk berg- og dalbane for seriegründeren.

I 2008 skrev flere medier at Vollvik hadde tapt hele gevinsten etter Chess-salget.

I 2016 hadde han gått personlig konkurs ni ganger.

Nå, fire år senere, har han bestemt seg for å satse stort på import og salg av smittevernutstyr.

I slutten av mars endret han selskapet Vovi AS sitt formål til å «importere og selge medisinsk utstyr», ifølge Brønnøysundregisteret.

12. mars gikk Norge i lockdown og innførte de strengeste tiltakene i fredstid.

HARMED FAMILIEN: Det er i alt 15 ansatte i Idar Vollviks nye firma. Fra venstre: Anita Vollvik, Jacek Konenc, Idar Vollvik og Gabriel Cordoba.

2005: Idar Vollvik henter sin nye bil, Koenigsegg CCR til 7 millioner, i Sverige. Foto: THOMAS ANDREASSEN.

2009: Idar Vollvik snakker om konkursbegjæring og sin økonomiske situasjon fra sitt jetsetparadis på Costa del Sol. Foto: JØRGEN BRAASTAD

– I dag er vi 15 personer som jobber med og lever av dette. Alle mine tre barn er med og jobber, sier Vollvik.

– Det vi selger mest av, er nitrilhansker og hånddesinfeksjon.

– Så et behov

De siste månedene har Vollvik investert stort i lokaler og arbeidskraft, sier han.

På kort tid har han bygd opp et lager som ifølge ham selv er verdt mange millioner kroner.

– Vi shipper ut varer for utrolig mye penger hver dag. Det kommer trailer på trailer. Vi jobber 16 til 18-timers dager, sier han.

– Kundene våre er i hovedsak private bedrifter.

– Du er et kjent ansikt. Kan du si hvorfor du gikk inn i dette markedet?

– Det er et godt spørsmål. Jeg har solgt to store milliardsselskap, og det er jeg stolt av. Jeg har solgt Chess og yA Bank. Jeg har startet mange firmaer, og jeg har skapt mange arbeidsplasser, men jeg har også feilet.

– Har du grepet momentet fordi du er opportunist?

– For det første var det et behov i Norge. Det er ikke så stort lenger, men det er fremdeles et stort behov i verden for kvalitetsvarer, sier han.

– For det andre, som kremmer, ser jeg at her er det et varig marked. Corona, enten vi vil eller ikke, kommer til å påvirke oss varig. Vi kommer til å reise mindre og være mer opptatt av personhygiene enn vi var før.

Bruken av hånddesinfeksjon kommer aldri til å

CORONA-KRISEN

STOPPER MYE: Totalt har Tolletaten stoppet 5,6 millioner munnbind, 100 776 coronatester og 52 910 beskyttelsesdrakter. Foto: TOLLETATEN

SENDES VIDERE: Fatter tollerne mistanke om at utstyret og dokumentasjonen er forfalsket eller av for dårlig kvalitet, sendes det videre til Statens legemiddelverk, Arbeidstilsynet eller Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap.

LOVER HAN HAR LÆRT: Idar Vollvik tapte «noen få hundre tusen» på de ikke godkjente munnbindene, men understreker at han har lært og at firmaet hans nå har skaffet seg kompetanse til ikke å gjøre samme feilen igjen.

stoppe, sier Vollvik.

Enorm importøkning

Hos Statens legemiddelverk på Helsefy i Oslo har de siste månedene vært hektiske.

Importen av smittevernustyr til Norge har økt kraftig:

I januar i år mottok Legemiddelverket fem varsler fra Tolletaten om utstyr som mangler gyldig dokumentasjon.

I april var tallet 46.

Dokumentasjonen som følger med, er forfalsket, ugyldig eller har dårlig sammenheng med det faktiske utstyret som ønskes innført, sier enhetsleder Tove Gullstein Jahr.

Bedriftene og personene som får sine forsendelser stanset, har noen likhetstrekk, forklarer hun:

– Hovedproblemet er at de ikke vet hva slags munnbind de prøver å innføre. Hvis de ikke vet det, kan heller ikke helsevesenet ta det i

bruk på en trygg måte.

Det andre er at importørene har lite erfaring og lav kompetanse om regelverket for smittevernustyr:

– Sakene som havner hos oss, er stort sett knyttet til aktører som aldri har importert smittevernustyr tidligere, sier Jahr.

Så langt i år har Legemiddelverket behandlet 95 saker om import av smittevernustyr og coronatest-

Tolldirektør Øystein Børner

Også Tolletaten forteller om stor økning:

– Det er enorme mengder munnbind av ymse kvalitet som kommer inn over grensen, sier Øystein Børner, direktør i Tolletaten til VG. Siden 25. mars har etaten jobbet hardt for å hindre at feil eller forfalsket smittevernustyr havner på norske sykehjem, sykehus og omsorgsboliger.

– Tre kategorier importører

Dette markedet har flere store og etablerte selskaper. De øvrige aktørene som forsøker å importere smittevernustyr, deler Børner i tre kategorier:

- Idealistene, som ønsker å bidra med utstyr i helsesektoren.
- Privatpersoner, som gjerne bestiller til eget bruk.
- Og opportunistene – de som skjønner at det er store penger å

tjene på videresalg av utstyr.

På generelt grunnlag sier Børner: – Opportunistene er ikke organiserte kriminelle, men semi-seriøse aktører. Personer som ser muligheten til å tjene penger.

Da Vovi AS startet import av smittevernustyr i mars, kjempet en hel verden om det samme utstyret.

Etterspørselen hadde økt dag for dag. Flere land innførte eksportforbud.

Flere kinesiske produsenter kunne ikke lenger selge utstyr til Norge, fordi hjemlandet trengte det selv.

Ulrike deler av helsevesenet i Norge har derfor vært nødt til å skaffe utstyr på egen hånd.

Flere aktører har vært usikre på hvordan de skal sjekke at utstyret de bestiller har ønsket kvalitet.

– Antall henvendelser på dette feltet har eksplodert, sier Jahr i Legemiddelverket.

Dersom Legemiddelverket oppdager feil på et produkt, får importøren mulighet til å fremskaffe nødvendig dokumentasjon.

Kan bli destruert

Dersom importøren ikke klarer å fremskaffe dokumentasjon, blir utstyret destruert.

Dette klarte ikke Vollvik.

Nå har Statens legemiddelverk bestemt at Vollviks utstyr ikke kan frigis for salg i Norge.

– Vi sendte brev til Tolletaten om at de kunne donere dem bort som støvmunnbind – altså ikke medisinske munnbind. Det er ikke noe feil på dem, men de duger ikke til medisinsk bruk. Vi skjønnte at vi var blitt lurt, sier Vollvik.

De 80000 munnbindene skal ifølge Legemiddelverket ødelegges. Men det er ikke bestemt når dette skal skje.

DETTE ER HISTORIEN OM ET PRIVAT FLY SOM BLE STANSET AV POLITIET, ET RAN I SVERIGE, SALG AV SMITTE VERNUTSTYR . . . OG IDAR VOLLVIK

6 NYHETER

SONDAG 13. SEPTEMBER 2020 **VG**

DET VAR
DETTE **CESSNA-
FLYET** SOM LANDET
PÅ FLESLAND
9. APRIL I ÅR

DETTE ER HISTORIEN OM ET **PRIVAT** ET RAN I SVERIGE, SALG AV SMITTE

SATSET PÅ SMITTEVERN: Idar Vollvik, her i forbindelse med en VG-reportasje i mai i år. Tirsdag forrige uke ble han pågrepet av politiet.

Av CAMILLA HUUSE og ANE MULADAL, HELGE SKODVIN (foto)

ET PRIVATFLY lander på Flesland.

Det er tidlig skjærtorsdag 9. april og kaldt i luften på flyplassen utenfor Bergen. Om bord er det **fire passasjerer** og to besetningsmedlemmer.

Flyet kommer fra Bromma flyplass, like utenfor Stockholm i Sverige.

Dagen før flyet ankommer, får politiets grensekontroll på Flesland en telefon.

En norsk statsborger fra Lyngdal ber om at privatflyet får landings tillatelse.

Han forteller at de fire svenskene er seriøse aktører som vil selge smittevern-utstyr til Norge, viser dokumenter fra politiet som VG har fått innsyn i.

De skal blant annet møte Bergen kommune, blir politiet fortalt.

PÅ DETTE TIDSPUNKTET er grensen inn til Norge stengt. Likevel blir flyet klart for landing:

Årsaken er at politiet tror passasjerene kan forsyne Norge med sårt tiltrengt smittevern-utstyr under coronapandemien.

Etter landing gjør politiet en bakgrunnsjekk av passasjerene:

En av passasjerene er dømt for medvirkning til et av de største ranene i nyere svensk historie.

Politiet forstår at informasjonen de har fått, ikke stemmer:

De fire passasjerene skal ikke møte Bergen kommune.

De har heller ikke planer om å selge smittevern-utstyr til Norge.

VG KAN I DAG FORTELLE den ukjente historien om flyet som i det coronastengte Norge fikk tillatelse til å lande på Bergen lufthavn – som et sjeldent unntakstilfelle, midt i den stille påskeuken.

Flyet ble chartret av **26 år gamle Daniel Færøykavlen** fra Lyngdal.

Færøykavlen ble i 2018 dømt til ett års fengsel for grov hvitvasking og heleri.

I dag driver Færøykavlen med kjøp og salg av smittevern-utstyr, som eier og daglig leder i firmaet Dafa Group AS.

På Flesland blir de fire passasjerene i flyet stoppet i grensekontrollen. Politiet vil ikke slippe dem inn i Norge.

Like etter at avgjørelsen er tatt, blir politiet oppringt av en mann som vil snakke om svenskene.

Det er ikke Færøykavlen som ringer, men en av hans forretningsforbindelser. En tidligere milliardær og kjent norsk seriegrounder, bosatt i Bergen.

OGSÅ IDAR VOLLVIK (52) HAR denne våren satset stort på salg av smittevern-utstyr.

FLY SOM BLE STANSET AV POLITIET, VERNUTSTYR... OG IDAR VOLLVIK

Nesten fire måneder senere, tirsdag 1. september, blir **Idar Vollvik** pågrepet på vei til jobb.

Samtidig aksjonerer politiet mot tre ulike adresser tilknyttet Vollvik og hans firma Vovi AS i Bergen.

VG har rettet en rekke spørsmål til Idar Vollvik om denne saken.

Siden mandag har VG forsøkt å komme i kontakt med gründeren og hans forsvarer, advokat Einar Råen.

Ingen av dem har besvart VGs gjentatte henvendelser.

Politiet mener at Vollvik har endret merkingen på munnbind med forsett.

Samme morgen som han blir pågrepet, konfiskerer politiet store mengder munnbind.

POLITIET MENER AT VOLLVIK kjøpte munnbind som ikke bør brukes i behandling av coronapasienter, såkalte ikke-medisinske munnbind.

Ifølge politiet har han pakket dem om i Norge og solgt dem som medisinske munnbind.

Noen av munnbindene er også blitt merket om og solgt som kirurgiske munnbind, mener politiet.

Disse brukes normalt av leger og helsepersonell.

Vollvik ble pågrepet fordi politiet mente faren for bevisforspillelse var stor.

CHARTRET FLY: Daniel Færøykavlen.

Onsdag 2. september ble han løslatt. Både Vollvik og hans kone, Anita Vollvik, som også jobber i Vovi AS, er sikket i saken. Siktelsen gjelder brudd på loven om medisinsk utstyr, ifølge politiet.

Loven krever at medisinsk utstyr skal merkes i samsvar med kravene som følger av internasjonale avtaler, for utstyret markedsføres, omsettes eller tas i bruk.

Begge nekter straffskyld, men Idar Vollvik erkjenner å ha pakket om munnbind.

TIRSDAG 19. MAI sender Daniel Færøykavlen et tips til VG:

«Gjennom min leverandør i Kina har jeg kapasitet til å dekke det norske behovet. Samtlige kommuner har fått tilbud om å kjøpe smittevernustyr.»

I tipset til VG skriver Færøykavlen at han er lei av at mediene fremstiller det som at Norge mangler smittevernustyr:

Selv har han to millioner munnbind på lager, som han har forsøkt å selge til norske helsemyndigheter og sykehus, uten hell, skriver han.

Til slutt fikk han nok:

Han chartret i stedet et privatfly og floy inn potensielle kjøpere fra Sverige torsdag 9. april.

«Tross at jeg tok denne avgjørelsen med å innhente store grossister fra Sverige valgte staten.as og utvise flyet grunnet corona-krisen», skriver Færøykavlen i tipset til VG.

Dagen før landing ringer vaktavende på Flesland lufthavn Daniel Færøykavlen og spør om formålet med turen:

Færøykavlen forklarer at de fire passasjerene skal møte representanter fra Bergen kommune, ifølge en rapport fra politiet som VG har fått innsyn i.

Formålet med turen er å diskutere leveranser av smittevernustyr til Norge, ifølge rapporten.

Flyet og formålet til passasjerene blir vurdert til å oppfylle et av unntakskravene for å komme inn i Norge, selv om grensene er stengt.

PÅ FLESLAND RULLER flere politibiler opp ved siden av privatflyet fra Stockholm.

Tollvesenet skal også undersøke flyet.

Tom Throndsen, seksjonsleder for politiets grensekontroll på Flesland, beskriver forløpet slik:

– Under den innledende samtalen oppfylte flyet kravet til landingstillatelse. Men da flyet landet, oppdaget vi at det vi var blitt fortalt, ikke stemte.

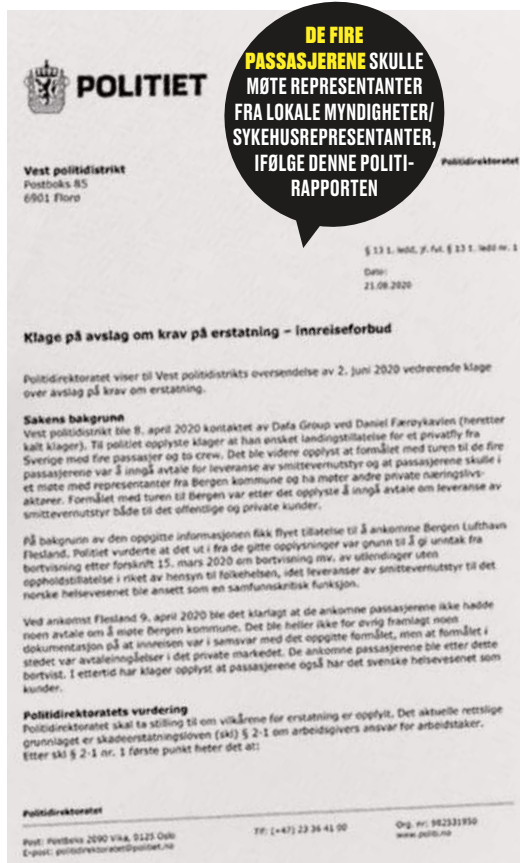
Politiet tar nå kontakt med Bergen kommune, som benekter at noen fra kommunen skal møte svenskene. VG har også vært i kontakt med Helse

Tom Throndsen

← Bergen, som heller ikke hadde en avtale med svenskene.
 – Kartet stemte ikke overens med terrenget. Passasjerene kunne ikke dokumentere møter med det offentlige. Dermed var kravet knyttet til unntak ikke lenger oppfylt, sier Throndsen.
 – Politiet beslutter at svenskene må fly tilbake til Stockholm.

DANIEL FÆROYKAVLEN HEVDER han aldri sa til politiet at de fire passasjerene skulle møte Bergen kommune eller offentlige helsemyndigheter.
 – Det stemmer ikke. Passasjerene skulle kjøpe smittevernutstyr til helsevesenet i Sverige. Formålet med turen var å vise at utstyret faktisk eksisterte.
 – Så du mener at politiet lyver?
 – Ja, det gjør de.
 Færoykavlen vet ikke hvem passasjerene på flyet var, sier han.
 Han ønsker ikke å oppgi navnet på firmaet, men sier at han oppfatter det som seriøst.

VG HAR FÅTT IDENTITETEN til de fire passasjerene på flyet bekreftet av svenske kilder.
 VG har også vært i kontakt med to av passasjerene, som heller ikke husker hvem de skulle møte i Bergen.
 Færoykavlen mener at hele avtalen gikk i vasken da svenskene ble bortvist: – Jeg tapte noen millioner på de amatørerne, som gir tillatelse en dag og trekker den tilbake når flyet står der.
 Politiet står inne for vurderingen som ble gjort, sier Tom Throndsen i Vest politidistrikt i dag.
 Før flyet skulle returneres til Stockholm, ble det undersøkt av grensekontrollen.

DET ER NÅ POLITIETS TEAMLEDER på Flesland får en uventet telefon:
 Det er Idar Vollvik som ringer. Seksjonsleder Throndsen vil ikke for-

«KARTET STEMTE IKKE OVERENS MED TERRENGET. PASSASJERENE KUNNE IKKE DOKUMENTERE MØTER MED DET OFFENTLIGE. DERMED VAR KRAVET KNYTTET TIL UNNTAK IKKE LENGER OPPFYLT»

telle hva som ble sagt i telefonsamtalen, men han bekrefter at Vollvik ringte.
 – Hadde Vollvik en interesse av å disse passasjerene skulle komme inn i landet?
 – Da går vi inn på hva som ble sagt i samtalen. Jeg ønsker ikke å si annet enn at det var snakk om et møte.

VG HAR SNAKKET med to av passasjerene. En av dem forteller at de skulle til en fabrikk i Norge.
 – Det gjaldt håndsprit. Det var en produsent, som jeg ikke husker navnet på. Vi selger i Sverige, og ble invitert til å fly over, sier svensken.
 – Hvem var de andre passasjerene?
 – Det var advokater og alt ting. Vi skulle skrive kontrakt. Det var superseriøst.
 Færoykavlen bekrefter at Vollvik og en annen aktor ble invitert til møtet med svenskene:
 – Det ville nok vært aktuelt at han også skulle selge noen produkter.
 Vollvik kunne levere utstyr til svenskene, som han selv ikke hadde på lager, forteller Færoykavlen.
 En av passasjerene som møter politiet, er en mann som er dømt for medvirkning til ett av de største ranene i moderne svensk historie.
 VG har fått identiteten bekreftet av svenske kilder.

TIDLIG PÅ MORGENEN 23. SEPTEMBER 2009 landet et helikopter på taket til verditransportsentralen i Västberg i Stockholm.
 På bare 20 minutter tok tre ranere seg inn i bygningen og stjal 39 millioner kroner, før de fløy av gårde i et stjålet helikopter.

Syv personer ble senere dømt for ranet. Mannen som kom til Bergen 9. april, ble dømt til fire års fengsel for medvirkning. Utbyttet fra ranet ble aldri funnet. Den fjerde personen på privatflyet er også tidligere straffedømt, ifølge passasjerlisten.
 Han er dømt for mishandling, trusler, narkotikaforbrytelser og våpenkriminalitet.

FLERE GANGER DEN SISTE UKEN har VG forsøkt å komme i kontakt med de to svenskene, både på telefon og via deres tidligere forsvarere – men uten hell.
 Daniel Færoykavlen kjente ikke til at det var to tidligere straffedømte på flyet, hevder han:
 – Jeg kjente ikke de som var på flyet direkte, men de som er rundt dem. Det var representanter fra et firma som ble sendt, sier han til VG.
 Færoykavlen mener hele situasjonen beror på en misforståelse. Passasjerene skulle aldri blitt bortvist, sier han.

Dette er ikke Tom Throndsen i Vest politidistrikt enig i:
 – Med utgangspunkt i måten Færoykavlen formulerte seg på i sin innledende kontakt med politiet, og det som møtte oss da vi undersøkte flyet, beror ikke dette på en misforståelse.
 – Fant politiet noe da dere undersøkte flyet som styrket avgjørelsen om å sende passasjerene i retur?
 – Ja. Formålet med turen var dårlig dokumentert og virket lite seriøst.

I 2016 BLIR DEN SÅKALTE «BREAKING BAD»-LIGAEN ble rullet opp på Sorlandet.
 Politiet avdekket et stort nettverk som innførte og solgte store mengder amfetamin og hasj.
 Aldri hadde politiet sett noe lignende i Norge.
 Ligaen merket narkotikaen med sin egen logo – en glesfens kobraslange.
 Det minnet om Netflix-serien «Breaking Bad», der amfetaminsalg profesjonaliseres for å tjene store penger, sa politioverbetjent Thor Atle Pedersen til TV-programmet Åsted Norge i 2016.
 Daniel Færoykavlen navn dukket opp da politiets økonomiansnitt undersøkte pengestrømmen knyttet til narkotikaomsetningen, ifølge Agder lagmannsretts dom fra 2018.
 26-åringen hadde en rolle i å skjule og sikre penger for ligaens hovedmann, ifølge dommen.
 Blant annet mente retten at Færoykavlen hadde tilknytning til flere dyre biler, som hovedmannen hadde kjøpt for narkopenger.

LAGMANNSRETTEEN DØMTE Lyngdalmannen til ett års fengsel for grov hvitvasking og heleri.
 Ligaens hovedmann ble dømt til fengsel i ni år og to måneder, i to ulike saker.
 Færoykavlen har fremdeles ikke sonet sin dom. Han har begjært saken gjenopptatt.

**1. SEPTEMBER
AKSJONERER
POLITIET MOT TRE ULIKE
ADRESSER TILKNYTTET
IDAR VOLLVIK OG HANS
FIRMA VOV I
AS I BERGEN**

**VENNESLA FIKK
PRISOVERSLAG FRA
FÆRØYKAVLENS FIRMA.
DOKUMENTASJONEN
VAR MERKET MED
IDAR VOLLVIKS
FIRMALOGO**

VOVICLEAN

TECHNICAL SPECIFICATION FOR 3-LAYERS MEDICAL FACE MASK

Designed for medical use
High performance of BFE, PFE and ΔP
Good performance of anti-micro-dust, anti-spray, anti-virus

Certified by:
EN14653, GMP, CE, ISO, TÜV, FDA, NELSON

Configuration overview:
This Mask is an air breathing apparatus designed for bacterial filtration. It consists of:
2 polypropylene (PP) layers
1 layer Melt blown (middle layer)
2 Holding Elastics
1 Nose Barrette

Technical specifications:
NON WOVEN MEDICAL FACE MASK - according to EN14653:2014 standard:
Bacterial Filtration Efficiency (BFE) > 99% at 3.0±0.3µm, and differential pressure < 49

Raw Material:
Layer 1: 20g, Green, PP Layer
Layer 2: 23g, White, Purpose-made Melt blown
Layer 3: 25g, White, PP Non woven
Holding Elastics: Urethane Elastic Fiber
Nose Barrett: Polyethylene with Iron wire Fiberglass-free and latex-free
Foam at Break

Dimensions and Weight:
Dimensions: 17.5cm*9.5cm (±1cm)
Ear-loop: (16+1)cm, elongation between 220% and 260%

Packaging:
Box: 18cm*10cm*7cm (50 Mask/Box)
Shipping Carton: 52cm*38cm*30cm (40 Boxes/Carton - 2000 Mask/Carton)

VOV I AS
Sølvbryggen 71
5234 Fana - NORWAY - Company ID / Tax No: 988 392 235 sales@vovivik.com

Færøykavlen advokat, Audun Lillestøl, sier hans klient har en klar forventning om at han vil bli frifunnet dersom straffesaken mot han blir gjenopptatt.

– Jeg er dypt skeptisk til at hans virksomhet forsøkes mistenkeliggjort ved å konstruere en knytning til en tidligere straffedom om noe helt annet, sier Lillestøl.

– Jeg er ikke kjent med noen form for kritikkverdige forhold knyttet til Daniel Færøykavlen næringsvirksomhet. Om han evner å skaffe et stort antall munnbind, som det norske folk faktisk trenger, er det prisverdig og ikke kritikkverdig.

26-åringen sier selv at han er utsatt for et justismord, og har anmeldt saken til Spesialenheten for politisaker.

Dommen mot han er rettskraftig, men ligger til behandling hos Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker, sier påtaleleder i Agder politidistrikt, Terje Kaddeberg Skaar.

Han bekrefter at Færøykavlen har anmeldt politiet og påtalemyndigheten.

Ifølge Spesialenheten er ikke saken ferdig behandlet. Det er forventet en avgjørelse innen kort tid.

FØRSTE GANG IDAR VOLLVIKS FIRMA

kom i politiets søkelys var 22. april, sier påtaleansvarlig i saken, Sigrid Sulland.

VG har tidligere skrevet at Vollvik fikk 60 000 munnbind stoppet på grensen i april. Saken ble sendt fra Tolletaten til Vest politidistrikt, bekrefter Sulland.

Den gangen ble det kun opprettet en undersøkelses sak, og ikke en straffesak.

– Opplysninger fra

Sigrid Sulland

**«JEG ER DYPT SKEPTISK TIL AT HANS VIRKSOMHET
FORSØKES MISTENKELIGGJORT VED
Å KONSTRUERE EN KNYTNING TIL EN TIDLIGERE
STRAFFEDOM OM NOE HELT ANNET»**

den forrige saken bidro til at vi gikk så fort til verks i denne saken, sier Sulland.

Privatflyet som landet i Norge, er ikke en del av etterforskningen mot Vollvik i dag, sier Sulland.

Hun bekrefter at Daniel Færøykavlen er blitt avhørt i forbindelse med siktelsen:

– Vi kan bekrefte at han selv ringte politiet etter at Vollvik var blitt pågrepet, og at det er en kontakt mellom de personene og selskapene. Han har status som vitne i vår sak på nåværende tidspunkt, sier Sulland.

– Politiet ønsker nok å avhøre Færøykavlen igjen.

Daniel Færøykavlen opplyser at han og Idar Vollvik har forretningsforbindelser, men ønsker ikke å utdype relasjonen ytterligere.

BEGGE HAR på ulike tidspunkter vært styreledere i Top Fundraising AS, et firma som nå er konkurs, ifølge BizWeb. Selskapet drev med «annen forretningsmessig tjenesteyting».

Færøykavlen sel-

skap Dafa Group AS har aksjer i Vollviks mobilapp-selskap Geddit.

Færøykavlen har aksjer i fire selskaper Vollvik er styreleder eller styremedlem i, viser VGs kartlegging.

26-åringen har kjent Vollvik i tre-fire år, sier han.

Ifølge Færøykavlen er han og Vollvik først og fremst konkurrenter på smittevernustyr.

Men Færøykavlen opplyser til VG at han ved to anledninger har kjøpt munnbind fra Vollviks firma, som han har solgt videre til andre aktører.

I forhandlinger med Vennesla kommune, fikk kommunen oversendt prisoverslag fra Færøykavlen firma.

Men dokumentasjonen kommunen fikk, var merket med Vollviks firmalogo, viser dokumenter VG har fått innsyn i.

DOKUMENTASJONEN som ble sendt til Vennesla, var en del av et tilbud, som aldri genererte i et reelt salg, ifølge Færøykavlen.

Færøykavlen sier at han også har solgt Vollviks munnbind til Arendal kommune og en annen aktør.

Disse munnbindene var det ikke noe galt med, ifølge 26-åringen.

KLOKKEN 12.28, TO TIMER ETTER ANKOMST, returnerer flyet til Sverige, ifølge dokumenter VG har fått innsyn ifra Avinor.

Færøykavlen hevder han aldri fikk et klart svar fra politiet på hvorfor flyet ble bortvist.

Han har i ettertid rettet et erstatningskrav mot politiet, viser dokumenter som VG har fått innsyn i.

En måned etter at flyet ble bortvist, sender Færøykavlen en faktura på to millioner kroner til politiet. I emnefeltet skriver han:

«Avvist privatfly 9. april 2020 fra Stockholm til Flesland. Flyet fikk godkjent innreise dagen i forveien, men ble avvist ved ankomst.»

Erstatningskravet fra Færøykavlen er ferdig behandlet hos Politidirektoratet, viser dokumenter VG har fått innsyn i.

Politidirektoratet konkluderer med at politiet ikke gjorde noe feil i håndteringen av flyet denne dagen.

Tom Thronsen i Vest politidistrikt bekrefter at politiet tok ut passasjerlister og sjekket identitetene til passasjerene ved ankomst til Norge.

– Når politiet gjør en slik undersøkelse, og står med personene foran oss, kan vi verifisere hvem som er om bord, og at dette stemmer overens med passasjerlisten, sier Thronsen.

– Denne reisen ble arrangert i privat regi. Den hadde ingen offentlige interesse, og det var ikke planlagt noe offentlig møte eller leveranser av smittevernustyr som hadde betydning for kritisk, norsk samfunnsstruktur.

– Derfor ble flyet bortvist.

camilla.huse
ane.muladal

HAR SOLGT MUNNBIND OVER HELE NORGE

32 siders magasin

VOLLVIK SIKTET FOR BEVISST FEILMERKING:

HAR SOLGT MUNNBIND OVER HELE NORGE

Idar Vollvik

●SIDE 8 og 9

VG BÅT

Fremtiden er elektrisk!

VG **FINN KODEN I AVISEN - VINN GULL OG MAXUS!**

NR. 242 ● ONSDAG 2. SEPTEMBER 2020 ● UKE 36 ● KR. 40,00 ● Dørsalg kr. 40,00

- Grenseløs familiebåt
- Båtbruk om vinteren

Sliter du med artrose?

TRENINGEN SOM HJELPER MOT KNE-SMERTENE

Foto: ISTOCK

●SIDE 22 og 23

Kasper Wikestad

TV 2-profil har fått kraft: - DET ER TØFT NÅ

●SPORTEN

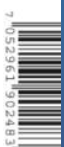
Foto: NTB SCANPIX

Høstens interiortrender

Foto: TERRAZZOTILES, INSTAGRAM

●SIDE 18 og 19

MERKET IKKE-MEDISINSKE MUNNBIND SOM KIRURGISKE MUNNBIND

8 NYHETER

ONSDAG 2. SEPTEMBER 2020 VG

Polititeori:

MERKET

IKKE-MEDISINSKE

MUNNBIND SOM

KIRURGISKE

MUNNBIND

PÅGREPET: Idar Vollvik ble pågrepet av politiet tirsdag. Dette bildet er tatt i forbindelse med VGs reportasjer i mai.

Av CAMILLA HUUSE, RUNA VICTORIA ENGEN, MARTIN HAGH HØGSETH/E24 og SVEN ARNE BUGGELAND

Idar Vollvik (52) pakket om munnbind som ikke er godkjent til medisinsk bruk og merket dem som kirurgiske munnbind, mener politiet. Kirurgiske munnbind er godkjente for bruk i helsevesenet.

Dette er noe av bakgrunnen for at politiet valgte å slå til mot Vollviks lokaler tirsdag.

– Jeg kan bekrefte at det er denne mistanken vi jobber etter. Han har mottatt munnbind som ikke er medisinske, og pakket dem om i Norge. Munnbindene kommer fra utlandet, sier påtaleansvarlig Sigrid Sulland i Vest politidistrikt til VG.

Politiet mener munnbindene ble solgt til Vollviks firma, Vovi AS, som ikke-medisinske munnbind. De skal senere ha blitt pakket om og solgt som type IIR og type I.

– Må være riktig merket
Type I er mest egnet for pasienter

og personer som er smittet, mens type IIR er best egnet for helsepersonell. Disse betegnes ofte som kirurgiske munnbind, og brukes på sykehjem og sykehus under coronapandemien.

– Vi mener disse opplysningene er alvorlige. Det er et stort omfang med munnbind det gjelder. Disse har vært til salg på Ludostore i stort omfang, sier Sulland. – Det er stort behov for munnbind i helsevesenet og befolkningen generelt. Skal man selge munnbind, så må det være riktig merket.

Sulland sier at politiet enda ikke vet om noen av munnbindene er solgt til kommunale helseinstitu-

sjoner eller helseforetak.

– Har en sentral rolle
– Mener politiet at det er Vollvik som har endret merkingen, eller er det andre aktører som har gjort dette?

– Jeg vil ikke gå noe nærmere inn på dette av hensyn til etterforskningen. Men det er Vollvik selv som er pågrepet og siktet i saken. Vi mener han har en sentral rolle, sier Sulland.

Eksmilliardøren og seriegründeren Idar Vollvik ble pågrepet i sitt hjem tirsdag morgen. Han er siktet i saken og satt i politiavhør tirsdag. Samtidig tok politiet seg inn i lokalene hans på Minde i Bergen.

Så langt har politiet aksjonert mot tre adresser i Bergen.

Vollvik erkjenner ikke straffskyld, opplyser forsvarer Einar Råde til E24. – Vollvik har i dag vært i et langt avhør som startet i ettertiden i dag tidlig. Han erkjenner ikke noe straffansvar for det som har skjedd, sier advokat Einar Råen som repre-

senterer Vollvik til E24.

Han opplyser videre at munnbindene politiet har beslaglagt kan være kjøpt i Norge.

Han forklarer at Vollvik nylig har kjøpt et parti fra en annen norsk importør, og at det er disse det har vært problemer med. Advokaten sier at dette ikke er noe Vollvik har kjent til, men at det kan dreie seg om en misforståelse.

– Risiko for brukeren

Legemiddelverket er nå i Bergen og bistår politiet med å undersøke munnbindene.

– Hvis merkingen ikke samsvarer med produktet, kan det ha en risiko for bruker, sier lagleder for medisinsk utstyr i Legemiddelverket, Petter Alexander Strømme, til VG.

– Og hva bør folk som har kjøpt disse munnbindene gjøre? Bruke eller kaste? Vi gjør undersøkelser nå og det er uavklart hvilken kvaliteten det har. Når vi vet mer vil vi vurdere behovet for å gå ut med

mer informasjon.

Så langt samarbeider ikke politiet med andre politidistrikter i saken. Sulland sier det fremdeles er tidlig i etterforskningen, men at hun ikke kan utelukke flere beslag.

Politiet valgte å gå til aksjon mot flere adresser knyttet til Vollvik tirsdag på bakgrunn av flere konkrete, nylige tips.

Skrot av kompetanse

Vollvik har drevet aktiv markedsføring for salg av munnbind på sin egen Facebook-side.

Blant annet hadde han i sommer en konkurranse. I kommentarfeltet skriver Idar Vollviks Facebook-side at de kan «garantere 200 prosent at disse er godkjente til og med fra Legemiddelverket».

I kommentaren kommer det også frem at munnbindene skal ha blitt solgt til blant annet apoteker og «mange offentlige».

VG har i en omfattende artikkel skrevet om at Vollviks firma Vovi AS fire ganger har fått forsendel-

Foto: HELGE SKODVIN

ser med smittevernstyr stoppet i toll. Selskapet engasjerer derfor egne personer som undersøkte om dokumentasjonen er god nok.

– Jeg betviler at det er noen i Norge, selv ikke i Legemiddelverket – nå provoserer jeg kanskje – som har mer kompetanse enn oss, sa Vollvik til VG i utgangen av mai.

Etter at Vollviks smittevernstyr ble stanset i toll, engasjerte han Jon Simonnæs for å gjennomgå og kvalitetssikre produsentenes dokumentasjon.

Kvalitetssikret

– Han ba om hjelp til å finne seriøse leverandører som har ting på stell. Jeg fant tre kanaler – to produsenter i Kina og ett amerikansk selskap, sier Jon Simonnæs i dag.

– **Kan det være munnbind fra disse som er beslaglagt i dagens razzia?**

– Det kan jeg ikke tenke meg. – **Får Vollvik leveranser også fra andre kilder?**

– Det må du spørre ham om. Min

BESLAGLAGT: Her er noen av kassene politiet har beslaglagt hos Vollvik. Foto: NTB SCANPIX

rolle var marginal frem til juli. Siden har kontakten med Vollvik vært sporadisk.

E24 har vært i kontakt med de største norske apotekkjedene, som avviser at de har kjøpt munnbind fra selskapet.

Kjøpte av Vollvik

Røde Kors Førstehjelp bekrefter at de har kjøpt rundt 130 000 munnbind, fordelt på 2500–3000

pakninger da etterspørselen steg i juli og august.

– Vollvik var en av dem som hadde god tilgang på munnbind på dette tidspunktet. Vi fikk god dokumentasjon på disse produktene, som var i tråd med myndighetenes krav. Vi fikk også bilder av eskene munnbindene var levert i, som også var riktig, sier administrerende direktør Fredrik Aasebo i Røde Kors Førstehjelp til E24.

KONKURRANSE: I sommer loddet Vollvik ut munnbind på Facebook. Han lovet utsøkt kvalitet.

Medisinske munnbind

● Medisinske munnbind er ofte trelags hvite og blå munnbind med ørestrikk. De er beregnet for engangsbruk i helsetjenesten.

● Munnbindene skal være CE-merket. Norsk bruksanvisning skal følge med.

● De inndeles i Type I, Type II eller type IIR. Høyere typetall gir høyere filtrering og mer beskyttelse.

● Type I benyttes for å redusere risikoen for spredning av infeksjoner. Det er disse som skal brukes når det er umulig å holde avstand under pandemien.

● Type II er kirurgiske munnbind med høyest filtreringsgrad, som brukes i kirurgiske og medisinske miljøer i helsevesenet.

● Type IIR har samme krav som type II, men er i tillegg sprutbestandig.

Kilde: Legemiddelverket

ERKJENNER AT MUNNBIND ER PAKKET OM

8 NYHETER

TORS DAG 3. SEPTEMBER 2020 NTB

FORSVARER: ERKJENNER AT MUNNBIND ER PAKKET OM

NEKTER STRAFFSKYLD: Politiet mener Idar Vollvik, som står bak Ludostore og Vovi, bevisst har feilmerket munnbind. Han nekter straffskyld. Bildet er tatt i forbindelse med en reportasje om Vollviks import av munnbind i mai i år. Foto: HELGE SKODVIN

Ytterligere én person siktet i saken

Av THEA ROSEF, ERIK STEINSBRU WASBERG/E24 og GABRIEL AAS SKÅLEVİK (foto)

BERGEN (VG/E24): Forsvarer Einar Råen sier Vollvik fortsatt nekter straffskyld, men at han erkjenner at munnbind har blitt pakket om. Vollvik ble løslatt i går kveld.

Forsvarer Einar Råen opplyser at Idar Vollvik har forklart seg detaljert i saken og har utvist et ønske om å oppklare den. Vollvik erkjenner at munnbind har blitt pakket om.

Han understreker samtidig at Vollvik ikke har hatt til hensikt å bryte noen lovgivning.

– Vi registrerer at påtalemyndigheten mener at dette er forsettlig. Han kjenner seg ikke igjen i dette, og har overhodet ikke hatt til hensikt å bryte noen lovgivning, sa Råen i går kveld.

– Påkjønning

Vollvik nekter fortsatt straffskyld.

– Han nekter fortsatt straffskyld og han mener at han ikke kan pålegges straffansvar, sa Vollviks forsvarer.

– Han erkjenner at han kunne ha gjort ting annerledes, sier forsvareren.

Forsvarer Råen sier det siste

ADVOKAT: Idar Vollviks forsvarer Einar Råen møtte pressen utenfor politihuset i går kveld.

POLITIADVOKAT: Sigrild Sulland utenfor politihuset i Bergen onsdag kveld.

døgnen har vært en påkjønning for Vollvik.

– Det har vært lange avhør, og han har svart på masse detaljer. Det er klart det er en påkjønning, sier han etter Vollvik ble løslatt i går kveld.

Han legger til at Vollvik har gitt uttrykk for at han føler seg godt ivaretatt.

Politidadvokat Sigrild Sulland sier at de nå jobber med å gå gjennom et stort beslag, og at de blant annet jobber med å få testet munnbindene.

– Vi fortsetter etterforskningen. Vi jobber med å gå gjennom et stort beslag. Vi har flere vitner vi skal avhøre, sier hun.

Hun opplyser også at de gjennomgår elektroniske beslag knyttet til kommunikasjonen i selskapet,

og kjøp og salg av munnbind.

– Det stemmer at han har forklart at han har pakket om munnbind. Det stemmer også at han ikke har erkjent straffskyld. Jeg vil ikke gå nærmere inn på det som har kommet frem i avhør, sier hun.

Nok én siktet

Politidadvokat Sigrild Sulland opplyste i går at ytterligere én person er siktet i saken. Ifølge Sulland har vedkommende hatt en rolle i Vollviks selskap Vovi. Den siktede har foreløpig ikke fått oppnevnt forsvarer.

– Vedkommende er ikke pågrepet, men vi har gjort elektroniske beslag, sier hun til E24.

Politidadvokaten opplyser at siktelsen mot Vollvik opprettholdes. De mener at de kan dokumentere

STORT BESLAG: Politiet aksjonerte tirsdag mot lokalene til bedriften Vovi i Bergen, som er eid av Idar Vollvik.

at Vollvik har pakket om munnbind og solgt disse via nettbutikken Ludostore.

– Fra vi aksjonerte i går og frem til i dag er mistanken mot Vollvik styrket, sier Sulland.

Aksjonerte

Idar Vollvik ble pågrepet tirsdag morgen etter en omfattende politiaksjon, der politiet aksjonerte mot tre adresser.

Han er siktet for bevisst å ha feilmerket munnbind. Vollvik nekter straffskyld.

Legemiddelverket fraråder helse-

tjenesten å bruke munnbind kjøpt fra Vollviks selskap. I en pressemelding onsdag ettermiddag ber de også om at forbrukere som trenger beskyttelse, ikke bruker disse munnbindene.

I en SMS til E24 i går ettermiddag opplyser hans forsvarer, Einar Råen, at Vollvik ikke skal ha solgt munnbind til helsevesenet.

– Ifølge min klient leverer han ikke munnbind til helsevesenet. Dette synes således ikke å være en problemstilling, skriver Råen i en tekstmelding.

CORONA-KRISEN

SJELDNERE SYKE

Barn kan bli syke av koronaviruset, men blir sjeldnere syke enn voksne, viser en fersk kunnskaps gjennomgang fra Folkehelseinstituttet.

Smitte på skoler og i barnehager er i liten grad med på å drive smittespredningen i samfunnet, viser gjennomgangen. (NTB)

Verft-smitte

Fire er smittet og seks satt i karantene ved Aker Solutions verft i Egersund. De fire smittede er arbeidssinnvandrere fra røde land.

Ingen av de seks nærkontaktene har symptomer. (NTB)

TAR REGNINGEN

Regjeringen vil dekke alle nødvendige kostnader i kommunene ved coronatesting, isolering, sporing og karantene.

Det skriver helseminister Bent Høie (H) og kommunalminister Nikolai Astrup (H) til alle landets kommuner.

I brevet roser de kommunene for innsatsen for å stanse smittespredningen. (NTB)

3

Tre ansatte i Helse Bergen har fått påvist koronasmitte. De jobber på ulike avdelinger ved sykehuset.

NYE BESLAG

Vollviks kone også siktet i munnbindsaken

Av HANNA HAUG RØSET og OLE LØKKEVIK

Politiet har gjort nye beslag i saken der ekteparet Anita og Idar Vollvik er siktet for brudd på loven om medisinsk utstyr.

Politiet mener at Idar Vollvik (52) bevisst har feilmerket og pakket om munnbind. Han ble pågrepet tirsdag og løslatt dagen etter.

Både torsdag og i går har politiet gjort nye beslag i saken. Det bekrefter politiadvokat Sigrid Sulland i Vest politidistrikt.

– Vi jobber med å gå gjennom de beslag og elektroniske bevis som er i saken. Samtidig gjøres det flere vitneavhør, sier Sulland.

«Misforståelse»

I et intervju med E24 i går forteller eksmilliarder, seriergründer og nettkremmer Idar Vollvik at han mener det er importøren som har levert feil munnbind.

Han mener hele saken er basert på en «misforståelse». Dette avviser politiet.

– Vi står fast ved at vi mener at han har gjort dette med forsett. At det ikke bare er et uhell, sier Sulland.

– Hva er det som gjør at dere mener han har gjort dette med viten og vilje?

– Det er basert på bevisene vi har i saken, sier politiadvokaten.

Ektefellen siktet

Idar Vollviks kone Anita Vollvik (48) er også siktet i saken.

– Hun har foreløpig ikke ønsket å la seg avhøre, sier Sulland.

Anita Vollvik er daglig leder og styremedlem i selskapet Vovi AS som oppgir at de driver med engrosshandel med sykepleie- og apotekvarer. Vovi AS er fullleidd av Idar Vollvik.

– Idar Vollviks virksomhet Vovi AS er sentral i etterforskningen, sier Sulland.

Politiet opplyser at Anita Vollvik får juridisk bistand fra advokat Brynjar Meling. Han sier følgende til VG om hvordan hun stiller seg til siktelsen:

– Jeg antar at siktelsen er en ren formalitet for å undersøke mobiltelefon og data, da må de sikte henne. Hun stiller seg avvisende til at hun har gjort noe straffbart og er overbevist om at det ikke er begått straffbare handlinger i virksomheten i det hele tatt.

Meling har rådet henne til ikke å forklare seg, noe han begrunner med politiets fremgangsmåte i saken og viser til aksjonen tirsdag.

– Når de velger en sånn konfrontasjonslinje, får de en lignende linje fra forsvarer. Derfor har jeg anbefalt henne ikke å gå inn til avhør før saken har fått rette proporsjoner, sier Meling.

– Uskyldig

Overfor E24 beskriver Vollvik konas rolle på følgende måte:

– Jeg har vært sjefen hennes i 25 år. Hun har ikke hatt noen utøvende rolle. Det vet alle ansatte, det vet hun selv og det var alle leverandører. Hun har håndtert og hatt ansvar for kundeservice, litt økonomi og «that's it». Det har jeg forklart overfor politiet. Hun er helt uskyldig i det her, sier Vollvik.

VG har tidligere skrevet om at Vovi AS flere ganger tidligere har fått forsendelser med munnbind stoppet i toll.

PÅGREPET OGLØSLATT: Idar Vollvik (52) ble pågrepet tirsdag og løslatt dagen etter. Bildet er fra mai i år. Foto: HELGE SKODVIN

DA PANDEMIEN RAMMET, SKULLE STATEN SIKRE AT INGEN KOMMUNER GIKK TOMME FOR SMITTEVERNUTSTYR. MEN IKKE ALLE FIKK DET DE TRENGTE.

22

TIRSDAG 29. SEPTEMBER 2020 **NB****BAK NYHETENE**

**DA PANDEMIEN RAMMET, SKULLE STA
INGEN KOMMUNER GIKK TOMME FOR
UTSTYR. MEN IKKE ALLE FIKK DET DE**

KAMPEN OM SMITTEVERNUTSTYR: Da pandemien rammet, skulle staten sikre at ingen kommuner gikk tomme for smittevernutstyr. Norske kommuner panikkhandlet utstyr for flere hundre

STATEN SIKRE AT SMITTEVERN- TRENGTE.

Av CAMILLA HUUSE, ANE MULADAL og TERJE BRINGEDAL (foto)

KUPPET AV STATEN: Heidi Storrsæter bestilte munnbind verdt 1,2 millioner kroner til bruk i Tromsø kommune. Få dager senere ringer leverandøren og beklager at de ikke kan levere munnbindene likevel. Helse Sør-Øst har bestemt at det nasjonale beredskapslageret trengte alt utstyret – også munnbindene som Tromsø hadde bestilt, får Storrsæter beskjed om fra Norengros.

VG kan nå avsløre at norske kommuner på to måneder panikkhandlet utstyr for flere hundre millioner kroner.

På et hemmelig møte fikk de største leverandørene av smittevernustyr i Norge beskjed om å prioritere staten.

TROMSØ, APRIL 2020: Telefonen på skrivebordet vibrerer. Utenfor er det stille i gatene.

For bare noen uker siden fikk kommunen det første registrerte coronatilfellet i Norge. Siden har Heidi Storrsæter knapt sovet.

Og nå ringer det igjen. Denne må hun ta.

For noen dager siden la Storrsæter inn en bestilling på flere hundre tusen munnbind.

Sluttsum: 1,2 millioner kroner. Bestillingen skulle sikre kommunen i en månedens tid fremover.

Nå er det leverandøren av munnbindene som ringer.

Beskjeden hun får, gjør at det går kaldt nedover ryggen hennes. Munnbindene kommer ikke. Staten har tatt dem.

DA CORONA-PANDEMIEN rammet Norge, ble det bestemt at norske helsemyndigheter skulle bygge opp et nasjonalt beredskapslager av smittevernustyr.

Det hastet å få på plass lageret, for landet hadde knapt munnbind, hansker eller smittefrakker.

Helsedirektoratet bestemte at sykehusene skulle få 70 prosent av utstyret.

Kommunene skulle få 20 prosent – og 10 prosent skulle være på lager.

En krisestab fra Helse Sør-Øst HF fikk ansvaret for å skaffe utstyret.

Fra Italia kom meldinger om

overfylte sykehus. Norge fryktet et lignende scenario, men slik ble det ikke.

Ni av ti norske coronasmittede ble aldri innlagt på sykehus, viser tall fra FHI's dagsrapport.

De ble ivarettatt av hjemkommunen sin, enten hos fastlegen, hjemmesykepleien eller på sykehjem.

Bare 15 av landets 356 kommuner opplyser til VG at de klarte seg med utstyret de fikk fra det nasjonale beredskapslageret i pandemiens to første måneder.

VG KAN NÅ AVSLØRE at norske kommuner handlet smittevernustyr for 350 millioner i samme periode.

Avsløringen er et resultat av et omfattende innsyn, hvor VG har spurt alle landets kommuner om hvor mye penger de har brukt på smittevernustyr.

Flere kommuner VG har snakket med, forteller at de kjøpte utstyr i panikk. De kjempet om det samme utstyret som resten av verden.

Prisene skjøt til værs. Munnbind som før kostet tre kroner, kostet nå 33 kroner per stykk.

Millionbestillinger av munnbind, hansker og smittefrakker ble lagt inn av kommuneansatte som vanligvis bestiller utstyr for noen tusenlapper i måneden.

Da coronasmitten herjet på et sykehjem i Enebakk, var de ansatte på desperat jakt etter smittevernustyr.

Men beskjeden fra norske helsemyndigheter kunne ikke misfor-

stås, viser en e-post VG har fått innsyn i.

Det fantes ikke smittevernustyr til dem i det nasjonale beredskapslageret.

De måtte klare seg selv.

OSLO, 13. MARS 2020: Bare et døgn har gått siden Erna Solberg stengte Norge.

Direktørene for fire av landets smittevernleverandører er innkalt til et digitalt møte med Sykehusinnkjøp HF.

Disse firmaene leverer smittevernustyr til norske kommuner. Nå blir de bedt om å hjelpe Helse Sør-Øst HF og Sykehusinnkjøp med å fylle opp det nasjonale beredskapslageret.

I møtet får toppsjefene for Norengros, Maske, Onemed og Mediex en innsending oppfordring:

– Vi ble instruert til at alle våre leveranser med smittevernustyr skulle sendes til Sykehusinnkjøp i den verste fasen, forteller Maske-direktør Per Gundersen til VG i dag.

Per Gundersen,
Maske-direktør.
Foto: KJETIL ISTDAL

Sykehusinnkjøp skulle så levere utstyret videre til kommunene, oppfattet Gundersen.

Direktør Jan Knoph i OneMed bekrefter dette overfor VG.

Fokuset på å levere til Sykehusinnkjøp og ikke direkte til kommunene, var stort, sier kjedeforsker Hanne Martine Vedeler i Norengros.

Sykehusinnkjøp kjenner seg ikke igjen i denne beskrivelsen:

Leverandørene ble ikke bedt om å nedprioritere sine avtaler med kommunene, sier

millioner kroner i perioden 1. mars til 1. mai.

350 491 339

Kommunene har til sammen brukt 350 491 339,5 millioner kroner på smittevernustyr i perioden 1. mars til 1. mai 2020.

HEMMELIGMØTE: Oslo, 13. mars 2020: Bare et døgn har gått siden Erna Solberg stengte Norge. Direktorene for fire av landets smittevernleverandører er innkalt til et digitalt møte med Sykehusinnkjøp HF. – Vi ble instruert til at alle våre leveranser med smittevernutstyr skulle sendes til Sykehusinnkjøp i den verste fasen, forteller Maske-direktor Per Gundersen til VG. Foto: FREDRIK HAGEN, NTB

SVARTE RASKT: Lom kommune var heldige og fikk bestilt munnbind for en million kroner etter å ha svart på en e-post på morgnen søndag den 15. mars.

← administrerende direktør

Kjetil Istad til VG:

– Vi opplever at samarbeidet ble godt mottatt. Hensikten med møtet var å øke det samlede volumet inn til Norge, blant annet ved hjelp av grossistene, sier han.

Etter møtet hos Sykehusinnkjøp, folte Per Gundersen seg trygg på at leveranser fra det nasjonale beredskapslageret ville dekke behovet i kommunene.

Først senere forsto han at dette ikke stemte:

– Flere kommuner ringte oss og sa at de ikke får dekket behovet sitt, sier Gundersen i dag.

– Mange var desperate, og la inn egne bestillinger hos oss.

TROMSØ, APRIL 2020: Frykten slår henne i magen.

Heidi Storrosæter kan ikke tro at munnbindene verdt 1,2 millioner kroner er borte.

På telefonen beklager kontakten i Norengros det som har skjedd.

Hun forklarer det slik:

Helse Sør-Øst hadde chartret et fly som skulle frakte smittevern-utstyr fra Kina til Norge. Norengros fikk tilbud om å frakte sine varer på samme fly.

Men da flyet kom til Norge, bestemte Helse Sør-Øst at det nasjonale beredskapslageret trengte alt utstyret – også munnbindene som Tromsø hadde bestilt, får Storrosæter beskjed om fra Norengros.

– Vi opplevde at varene ble kuppet, sier Storrosæter i dag.

Sykehusinnkjøp hevder de hadde kjøpt alle varene på flyet, og kjenner seg ikke igjen i beskrivelsen fra Tromsø kommune eller Norengros. Sykehusinnkjøp viser til at de i tre e-poster i mars fikk tilbud om å kjøpe tre partier med varer fra Norengros.

Fra Sykehusinnkjøp sin side ble dette oppfattet som salg av varer, opplyser administrerende direktør i Sykehusinnkjøp, Kjetil Istad, til VG.

– Vi kjøpte dette. De kan bare

selge varene en gang, sier han.

– Flere dager etter at innkjøpene var avtalt, tok Norengros kontakt og ønsket å disponere varene selv. Dette kunne vi selvsagt ikke akseptere, da dette var smittevern-utstyr som var innkjøpt og fraktet til Norge i regi av Helse Sør-Øst og som skulle fordeles til kommuner og sykehus i hele landet gjennom den nasjonale ordningen.

Norengros mener på sin side at dette ikke var et salg, men et tilbud.

Det var Norengros som betalte for varene, som de så skulle sende videre til kommunene.

De opplyser videre til VG at noe av kontakten om disse leveransene foregikk muntlig, og at det var uklart hva som skulle skje med deler av dem.

– Vi oppfattet ikke at vi skulle selge hele leveransen til Sykehusinnkjøp, sier kjededirektør Hanne Martine Vedeler til VG.

– Konsekvensen av den hen-

delsen var at vi i ettertid fraktet utstyr ut av Kina selv.

DE 15 KOMMUNENE som opplyste til VG at klarte seg utelukkende med utstyr fra det nasjonale lageret, er alle små kommuner med færre enn 7000 innbyggere, viser VGs kartlegging.

I snitt la norske kommuner inn 126 bestillinger på smittevern-utstyr fra kommersielle aktører hver eneste dag i pandemiens to første måneder.

Mye har handlet om flaks, sier flere kommuneansatte VG har snakket med.

Du kunne være heldig og få tak i en stor bestilling. Men du kunne også være uheldig og møte stengte dører og tomt lager.

LOM KOMMUNE hadde hellet med seg.

Om morgenen søndag 15. mars fikk avdelingsleder Hanne Elisabeth Bakken på sykehjemmet i

bygda en e-post fra en kjent leverandør:

Her sto det at den kommunen som svarte først, ville få smittevern-utstyr verdt én million kroner.

Hanne Elisabeth Bakken kastet seg over telefonen og ringte koordinatoren og smittevern-legen i kommunen.

Kort tid senere var Lom sikret. – Det var ren tilfeldighet at jeg jobbet helg, sier hun.

Hanne Elisabeth Bakken er avdelingsleder på sykehjemmet i Lom kommune.

Vanligvis kjøper Lom smittevern-utstyr for mellom fire og seks tusen kroner i uken. Denne leveransen kostet kommunen over én million.

– Jeg hadde nokså høy puls da jeg la inn bestillingen, sier hun.

PÅ LAGER: I dag er situasjonen langt bedre i Tromsø kommune. Her viser (f.v.)

Kine Nordmo-Stykket, Janne Nordang Nymo og Heidi Storrøsæter fram lageret med smittevernustyr i kommunen.

– Men dagen etter ville det vært for sent.

Enebakk, en kommune 379 kilometer lenger sør, var ikke like heldig.

Da coronasmitten spredte seg på et av sykehjemmene, sto kommunen nesten uten smittevernustyr.

3. april 2020: For hun går hjem fra jobb sender avdelingsleder ved Kopås sykehjem i Enebakk kommune en e-post til sine kolleger:

«Livet er snudd på hodet, det er litt kaos akkurat nå. Vi har fått påvist coronasmitte, personal og ansatte. Uansett hvor mange ganger vi bretter opp ermene strekker vi ikke til. Drift ble redusert til det pasientene trenger for å overleve.»

I SLUTTEN AV MARS bryter det ut smitte på Kopås sykehjem.

Nesten halvparten av beboerne får påvist coronaviruset.

I løpet av 48 timer mister tre personer livet på det lille sykehjemmet.

Samtidig jobber de ansatte i kommunen døgnet rundt for å skaffe nok smittevernustyr, viser flere hundre e-poster VG har fått innsyn i.

I begynnelsen av april skriver kommunalsjef for helse og omsorg, Marit Brenna, en e-post til Folkehelseinstituttet og ber om hjelp.

Hun har tidligere sendt flere e-poster til Helsedirektoratet og Fylkesmannen.

«Undertegnede jobbet i to døgn for å skaffe 2000 munnbind til et sykehjem med utbrudd. Dette etter å ha spurt Fylkesmannen om å få fra beredskapslageret for smittevernustyr».

«Tilbakemeldingen var hyggelig, men vi ble bedt om å skaffe utstyr på egen hånd».

Fylkesmannen ber dem om å kontakte nærliggende kommuner eller handle av firmaer de vanligvis kjøper smittevernustyr fra.

HOS LEVERANDØRENE møter Enebakk kommune stengte dører, viser e-postdialogen:

«Vi har ikke lykket å kjøpe inn smittevernustyr fra våre avtaleleverandører. Derfra får vi beskjed om at alt utstyr som skaffes skal gå til Helse Sør-Øst og det nasjonale lageret», skriver Brenna til FHI i april.

Søndag kveld 5. april sender Brenna en desperat e-post til nabokommunene Lillestrøm, Lørenskog, Frogn, Nordre Follo, Ås og Rælingen.

«Beklager forstyrrelsen på en søndag ettermiddag», skriver hun.

I e-posten ber hun om hjelp: Kommunen har kun fått noen få munnbind og smittefrakker fra det nasjonale lageret. Situasjonen er kritisk.

«Dersom dere kan hjelpe, med nye eller lite, alt vil hjelpe oss videre i behandlingen av våre pasienter og beboere».

Samme kveld tikker det inn flere svar.

«Jeg kan reise ut til Rådhuset og klargjøre dette på kort varsel», skriver en ansatt i Rælingen kommune.

– Vi hadde en liten beholdning av smittevernustyr. Vi var i en krevende situasjon med utbrudd, og var redde for å gå tomme for munnbind, sier Marit Brenna i dag. Smittevernustyret kommunen fikk fra Rælingen og Lillestrøm var med på å begrense utbruddet, forteller hun.

– Allerede da vi fikk de første smittetilfellene i kommunen, var det først en opplevelse av uvirkelighet. Da kommunen fikk utbrudd i sykehjemmet, hvor både ansatte og beboere ble smittet, var det lange og vanskelige døgn som strakte seg til uker.

– Det var utrolig trist at det endte slik for flere av våre sykehjemsbeboere, sier Brenna.

VGs KARTLEGGING viser store forskjeller mellom beløpene hver enkelt kommune har brukt på

TOPP 5

• Kroner brukt per innbygger

INNBYGGERE	HANDELT FOR PER INNB.	SMITTET 1. MARS - 1. MAI	SMITTET TOTALT
1. Lom, Innlandet	544	3	3
2. Meråker, Trøndelag	444	1	1
3. Frosta, Trøndelag	422	28	29
4. Arendal, Agder	208	31	65
5. Rollag, Viken	397	1	1

BUNN 5

• Kroner brukt per innbygger

INNBYGGERE	HANDELT FOR PER INNB.	SMITTET 1. MARS - 1. MAI	SMITTET TOTALT
1. Stranda, Møre og Romsdal	3,47	0	0
2. Vågan, Nordland	2,66	3	4
3. Follidal, Innlandet	2,37	0	0
4. Vik, Vestlandet	2,25	0	0
5. Rana, Nordland	2,14	3	9

smittevernustyr.

Eksempelvis har Lillestrøm og Fredrikstad – to omtrent like store kommuner i innbyggertall – handlet for 14 millioner og tre millioner kroner.

Fleire kommuner har måttet betale for utstyret gjennom oppsparte midler og fond, får VG opplyst.

Regjeringen har satt av 800 millioner for å dekke opp kommunenes utgifter til smittevern.

Mange frykter at dette ikke er nok. Bare i mars og april ble det handlet smittevernustyr for 350 millioner kroner, viser VGs oversikt.

– Vårt fremste krav har vært at nasjonale myndigheter gir en politisk garanti for at alle kommunens utgifter knyttet til corona vil bli dekket. Det synes vi ikke at vi har fått på en tilfredsstillende måte ennå, sier styreleder Bjørn Arild Gram i kommunesektorens organisasjon, KS, til VG.

SMITTEUTBRUDD: På Hurtigrutens MS «Roald Amundsen» er 71 personer smittet av coronaviruset i august. Tromsø kommune får ansvaret for å håndtere utbruddet. Foto: RUNE STOLTZ BERTINUSSEN

← Noen kommuner har allerede kuttet i tilbud for å dekke utgifter, ifølge Gram:

– Felles for kommunene, er at alle leter etter muligheter for å løse dette uten at det går utover sårbare grupper i samfunnet, sier han.

– Men fortsetter dette over tid, vil det måtte kuttes i flere tilbud.

TROMSØ, AUGUST 2020: På Hurtigrutens MS «Roald Amundsen» er 71 personer smittet av coronaviruset.

Tromsø kommune får ansvaret for å håndtere utbruddet.

Det gjør kommunen i all hovedsak med smittevernuttstyr den har kjøpt selv.

Fra pandemien brøt ut til i dag, har kommunen fått 10 prosent av sitt totale behov for smittevernuttstyr dekket gjennom den nasjonale ordningen, anslår de ansvarlige i Tromsø.

– Det ironiske er at det er vi i kommunen som har håndtert størsteparten av pasientgrunnlaget. Det var vi som trengte utstyret, sier Kine Nordmo-Stykket.

Hun har ansvaret for at utstyret som sendes ut i kommunen, holder god nok kvalitet.

Totalt har kommunen handlet utstyr for omtrent 20 millioner kroner siden mars.

– Det er penger vi ikke har, sier Nordmo-Stykket.

DET VAR ALDRI helsemyndighetenes intensjon at norske kommuner skulle stå uten smittevernuttstyr, dersom det brøt ut smitte, sier fagdirektør Svein Lie i Helsedirektoratet.

– Vi skulle sikre at ingen kommuner var tomme for utstyr. Kommunene skulle kunne beskytte sine ansatte, sier han til VG.

– Det finnes nok eksempler på at enkelte kommuner kom i beit. Det rokker ikke ved vår intensjon, som var å sørge for at alle hadde utstyr.

Svein Lie er fagdirektør i Helsedirektoratet. Foto: NTB

– **Hvor mye var det tenkt at den nasjonale ordningen skulle dekke av behovet i kommunene?**

– Det skulle dekke det basale norske behovet.

– **Hvor mye skulle den nasjonale ordningen sørge for dersom det hadde oppstått smitte i en kommune? Var det 10, 20 eller 50 prosent?**

– Den skulle sørge for at kom-

munen hadde utstyr.

Lie mener ordningen har fungert etter hensikten. Han er tydelig på at kommunene som trengte utstyr for å bekjempe et utbrudd, skulle få dette.

– **Vet du hvor mange av kommunene som har klart seg på denne ordningen alene?**

– Nei, det tallet har jeg ikke. Vi vet at det nå er en del kommuner som har begynt å kjøpe selv. Men at ordningen ikke har vært fulldekkende, kan godt være. Likevel har den vært et viktig bidrag for kommunene.

Forordningsnøkkelene som sa at sykehuse ne skulle få 70 prosent og kommunene 20, var en «modell for å fordele knapphet», oppgir han.

– Vår jobb var å sørge for at det ikke ble total mangel.

– **Har du forståelse for at noen kommuner følte at de ikke fikk det de trengte?**

– Ja, det var lite for alle, så det forstår vi. Men vi fordelte så godt vi kunne, sier Lie.

– Det viktigste var at kommunene som nesten var tomme for utstyr fikk nok til å klare seg.

*camilla.jhuuse@vg.no
ane.mutadala@vg.no*

Slik har VG jobbet

● VG har spurt samtlige norske kommuner om en oversikt over hva kommunen kjøpte av smittevernuttstyr (produkt), fra hvilke leverandør og hvor mye de betalte per bestilling.

● VG ba om at kommunene inkluderte følgende produkter: Munnbind, hansker, frakker, visir (briller), hodeplagg og desinfeksjon. Dette er samme utstyrs-kategorier kommunene bruker når de rapporterer sin lagerbeholdning inn til staten.

● Svarene omfatter perioden 1. mars til 1. mai 2020.

● Kommunene har til sammen brukt 350 491 339,5 millioner kroner på smittevernuttstyr i perioden.

● Innsynet er besvart av 349 kommuner. Det utgjør 98 prosent av landets kommuner. Syv kommuner har avslått VGs innsynsbegjæring.

● Kommunene har ført opplysningene inn i et excel-ark VG la ved innsynsbegjæringen. Dette har VG ført inn i et nasjonalt datasett.

Kommuner som ikke hadde kapasitet til å fylle ut arket, sendte fakturaer for innkjøp til VG. VG har ført disse utgiftene manuelt.

● Noen kommuner har samarbeidet om å få tak i utstyr. For eksempel gjelder dette Inderøy og Steinkjer, hvor sistnevnte leverte felles opplysninger til VG. Inderøys opplysninger er dermed loggført på Steinkjer.

● Noen kommuner oppga til VG at de ikke kunne gi helt presise svar på vår forespørsel. Blant annet oppga kommuner at det var vanskelig å skaffe oversikt over alle mindre kostnader. Dette gjelder særlig små kommuner uten egne innkjøpsavdeling.

● Noen kommuner oppga også at de var usikre på om prisen de oppga til oss, inkluderte MVA.

● Flere kommuner oppga til VG at noe av utstyret de hadde bestilt i to-månedersperioden ikke var levert da de besvarte innsynsbegjæringen. VG ba kommunene likevel opplyse om prisen på disse bestillingene, selv om utstyret ble fakturert etter 1. mai.

CORONA-KRISEN

MANGLER FORTSATT 18,9 MILL. KRONER

To kommuner trodde redningen kom

FOLKETOMT: Trysil-ordføreren frykter at skibakkene i Trysil vil være nærmest folketomme i den kommende sesongen, og at det vil få store konsekvenser for kommunens økonomi.

Foto: FRODE HANSEN

Av CAMILLA HUUSE
og ANE MULADAL

Trysil og Øyer kommuner trodde regjeringen skulle dekke alle deres utgifter knyttet til corona. Men etter at den første utbetalingen kom, mangler kommunene fremdeles 18,9 millioner kroner.

Regjeringen lover at alle kostnadene kommunene har hatt knyttet til corona, skal bli dekket, sier kommunalminister Nikolai Astrup (H) til VG.

– Kommunene har fått tilført 20 milliarder kroner ekstra som følge av corona-krisen. Inkluderer vi lavere lønns- og prisvekst enn tidligere anslått, kommer vi opp i 30 milliarder kroner, sier Astrup. I september sa Astrup til Klassekampen at det så langt er godt

Trysil-ordfører
Erik Sletten.

samsvar mellom den støtten kommunene har fått og de utgiftene de har hatt.

Det er ikke Trysil-ordfører Erik Sletten enig i. Kommunen har akkurat regnet på hvor store utgifter reiselivskommunene Trysil og Øyer har, knyttet til corona-pandemien. Regnestykket er nedslående, sier ordføreren.

Underdekning

Trysil kommune har hatt ekstra utgifter knyttet til corona på 18,8 millioner kroner så langt i år. I tillegg til dette kommer redusert skatteinntekt.

Kommunen har så langt fått 9,8 millioner fra staten.

De har fremdeles en underdekning på 8,9 millioner kroner.

Nabokommunen Øyer har en underdekning på 10 millioner.

– Det er veldig mye penger på noen

få måneder. Underdekningen er opparbeidet siden mars, sier Sletten til VG.

– Regjeringen har sagt at alle merutgifter skal dekkes. Astrup sa for noen uker siden at kommunene har fått det vi skal – og det er absolutt ikke gjeldende for vår del.

Han forteller at begge kommunene har lidd store økonomiske tap knyttet til næringslivet. Trysil og Øyer er populære vinterdestinasjoner, som huser mange tusen internasjonale turister hvert år.

Det er turister som ikke lenger kommer.

– Jeg blir skuffet når regjeringen presenterer det som om vi har fått det vi trenger. Da har vi veldig ulik virkelighetsoppfatning. Så lant har vi klart å dekke kostnadene gjennom økonomien vi har, men det vil begynne å svi fremover, dersom det ikke kommer bevilgninger fra regjeringen og Stortinget.

– Da er vi veldig uenige om virkeligheten.

Han sier kommunen kanskje må kutte i tjenestetilbudet, dersom regjeringen ikke står for det de har lovet.

Kommunalminister Nikolai

Kommunalminister
Nikolai Astrup (H)

Astrup (H) forteller at den første corona-støtten fra staten ble delt ut ganske flatt, fordi det var viktig å sikre rask utbetaling.

Ettersom det er store forskjeller mellom kommunene, mener Astrup at det er viktig å målrette innsatsen bedre fremover. Støtten skal treffe de kommunene som trenger det mest, sier han.

Arbeidsgruppe

Nå har regjeringen satt ned en arbeidsgruppe som skal gå nærmere inn på utgiftene til den enkelte kommune, slik at beregningene blir enda sikrere ved neste utbetaling. Arbeidsgruppen skal gå dypere inn i tallmaterialet, sier Astrup. Første delrapport skal leveres i oktober.

Han forstår usikkerheten i kommunene, men mener kommunene ikke har noen grunn til bekymring:

– Regjeringen har gitt kommunene smittevernuttstyr til en verdi av 800 millioner kroner i tillegg til milliarder av kroner i ekstra overføring.

– Er du bekymret for kommunenes økonomi fremover?

– Jeg er ikke bekymret, fordi staten kommer til å stille opp for kommunene både under og etter denne krisen.

Smittevernuttstyr

● VG avslørte lørdag at norske kommuner panikk-handlet smittevernuttstyr for 350 millioner kroner i pandemiens to første måneder. Flere kommuner VG har snakket med, vet ikke hvordan de skal få dekket disse kostnadene.

● Noen kommuner har allerede brukt oppsparte midler og fond til å betale for smittevernuttstyr, får VG opplyst.

- DROPPER ANSVARET MIDT I EN PANDEMI

NVE LØRDAG 3. OKTOBER 2020

15

CORONA-KRISEN

Ingvild Kjerkol (Ap)
raser mot Høie

UT MOT HØIE: Ingvild Kjerkol er helsepolitisk talsperson i Arbeiderpartiet. Hun er sterkt kritisk til at kommunene nå må bygge sine egne beredskapslager.

Beredskaps- lager

- Da corona-pandemien rammet Norge, ble det bestemt at norske helsemyndigheter skulle bygge opp et nasjonalt beredskapslager av smittevernustyr.

- Helsedirektoratet bestemte at sykehusene skulle få 70 prosent av utstyret.

- Kommunene skulle få 20 prosent – og 10 prosent skulle være på lager.

- Denne ordningen blir skrotet fra 1. januar 2021.

- Bare 15 av landets 356 kommuner opplyser til VG at de klarte seg med utstyret de fikk fra det nasjonale beredskapslageret i pandemiens to første måneder.

– DROPPER ANSVARET MIDT I EN PANDEMI

Av CAMILLA HUUSE AV ANE MULADAL

Nyheten om at norske kommuner ikke lenger vil få hjelp fra det nasjonale beredskapslageret, og i stede må bygge sine egne lager, får opposisjonen på Stortinget til å se rødt.

– Regjeringen dropper ansvaret midt i en pandemi. Vår nasjonale beredskap for mars holdt ikke mål, og det er rart at Høie nå insisterer på å gjeninnføre systemet der 365 kommuner skal gjøre alt selv, sier helsepolitisk talsperson i Arbeiderpartiet, Ingvild Kjerkol, til VG.

– Regjeringen legger opp til et svarteperspill, der kommunene ender opp som taperen.

Fremmer forslag på Stortinget

Sist lørdag skrev VG at norske kommuner brukte 350 millioner på smittevernustyr under corona-pandemiens to første måneder.

Fagdirektør i Helsedirektoratet, Steinar Lie, har tidligere sagt til VG at denne ordningen skulle dekke «det norske basale be-

FÅR STERK KRITIKK: Helseminister Bent Høie.

hovet» og at ordningen «skulle sørge for at kommunen hadde nok utstyr».

Som VG skrev søndag blir denne ordningen skrotet fra 1. januar 2021. Kommunene skal ikke lenger få utstyr fra det nasjonale lageret, med mindre det oppstår et lokalt utbrudd. Kommunene skal i stedet bygge sine egne beredskapslager.

Opposisjonen, med Arbeiderpartiet i spissen, fremmer neste uke et forslag på Stortinget der regjeringen blir bedt om å beholde ansvaret:

«Stortinget ber regjeringen, fortsatte å ta

nasjonalt ansvar for koordinering av innkjøp og kontroll av smittevernustyr gjennom covid-19-pandemien, for å sikre at sykehus og kommuner har tilstrekkelig utstyr,» heter det i forslaget.

Forslaget skal stemmes over tirsdag.

Vedum: – Skremmende

Også Sp-leder Trygve Slagsvold Vedum mener det er feil av regjeringen å droppe ansvaret:

– Staten har mye større forutsetninger for å ha en koordinerende rolle, så det tankesettet er virker veldig forunderlig. På sikt vil det gå utover andre tjenester i kommunene, som pleie og omsorg, sier Vedum.

– Jeg er veldig redd for at det kommer til å skje, og får meldinger fra kommuner som er bekymret.

Vedum er sjokkert over at bare 15 kommuner fikk tilstrekkelig utstyr fra det nasjonale beredskapslageret under pandemiens to første måneder, slik VG avslørte lørdag.

– Det er skremmende lavt. Det viser hvor dårlig forberedt Høyre regjeringen var. VGs tall viser at regjeringen ikke hadde annet valg enn å stenge ned 12. mars, fordi bered-

skapen var så dårlig.

Ingvild Kjerkol mener norske myndighe-

ter bør revurdere hele fordelingsnøkkelten, som sier at kommunene skal få 20 prosent av det nasjonale lageret, mens sykehusene skal få 70 prosent.

– Nasjonale myndigheter laget en ordning som nedprioriterte kommunene, sier Kjerkol.

– Tilbakemeldingene vi har fått er at kommunene ikke har fått det de trengte fra det nasjonale lageret. Hvis kommunene nå skal kjøpe alt selv, blir det et gunstig marked for smitteverns-grossister og en oppblomstring av useriøse aktører på markedet.

Dette svarer Høie

Ifølge helseminister Bent Høie (H) endrer regjeringen ordningen fordi tilgjengeligheten og prisene på smittevernustyr er blitt mer stabil.

– Da er det også naturlig å både sykehus og kommunene fra nyttår gjenopptar sine lovpålagte oppgaver når det gjelder innkjøp av smittevernustyr.

– Helsemyndighetene har bygget opp et nasjonalt reservelager som skal videreutvikles og vedlikeholdes til å bli et nasjonalt beredskapslager, for å kunne møte eventuelle problemer med fremtidige leveranser.

Han understreker at kommuner og sykehus som ikke får leveranser av smittevernustyr i tide, skal kunne få hjelp fra det nasjonale lageret.

MUNNBINDENE SOM ALDRI BLE BRUKT

28

LØRDAG 3. OKTOBER 2020 **NV****BAK NYHETENE****MUNNBINDENE
SOM ALDRI
BLE BRUKT**

UTSTYRSKAMPEN: Våren 2020 jobbet de ansatte i Tromsø kommune nesten døgnet rundt for å skaffe smittevernustyr til innbyggerne sine. De har vært skeptiske til å bruke utstyret de

har fått gratis fra staten.

Av ANE MULADAL, CAMILLA HUUSE
og TERJE BRINGEDAL (foto)

På et lager i Tromsø står eskene med smittevernutstyr tett i tett. Noen er stemplet med «Shangai Air Traffic.» Andre er merket med «ikke ta i bruk». Inni dem ligger det munnbind i brodposer.

Et nasjonalt beredskapslager skulle være redningen for norske kommuner i nød. Men i Tromsø har de knapt turt å bruke smittevernutstyret de har fått fra staten.

På lageret i Tromsø er det nesten ikke mulig å gå mellom de store eskene med hansker, frakker, munnbind og beskyttelsesbriller.

Det er august 2020. Gjennom sommeren har kommunen mottatt jevnlig leveranser med smittevernutstyr fra private grossister. Slik har det ikke alltid vært:

Da Tromsø fikk det første registrerte smittetilfellet i Norge, hadde kommunen utstyr som ville rekke tre dager dersom smitten spredte seg, ifølge spesialsykepleier Kine Nordmo-Stykket.

- Vi ble dessverre forskrekket over hvor lite utstyr vi hadde, sier hun.

Nordmo-Stykket skjønte at situasjonen var kritisk. Hun bestemte seg for å be om bistand fra det nasjonale beredskapslageret Norge var i ferd med å bygge opp.

Da leveransene fra staten kom, ble Nordmo-Stykket forskrekket - nok en gang:

- Det var ingen dokumentasjon, ingen merking, ingen papirer med det som kom.

Medisinsk utstyr kan se likt ut, men ha forskjellige egenskaper.

Derfor er de norske reglene for merking strenge.

Merkingen på pakkene skal sørge for at helsepersonell er sikre på at utstyret de tar

«DET VIRKER LITT MERKELIG AT AT DET FREMGÅR HVA SLAGS UT

«DADDY'S CHOICE»: Spesialsykepleier Kine Nordmo-Stykket stiller spørsmålstegn ved kvaliteten på munnbindet fra dette merket.

Nordkost

Artikkelnummer: 100170
 Artikkelnavn: H5Ø Kirurgiske munnbind type II med strikk
 AWH:157-25715465
 Bestått/ikke bestått: Bestått
 ID nummer: 3031
 Leverandør: 5465
 Kommentar: Nordkost. Plastpose 10 stk i pose.5 poser i hver eske. På kartongen står det at de filtrerer for virus, bakterie og støv partikler og pollen. Er klassifisert EN 14683: 2019 Klasse I. Nesebøylen former seg ikke etter nesen, nesebøylen er laget av plast, ikke metall. Det er tre lag i munnbindet. Trekker ikke vann på innside eller utsiden. Strikken tåler belastning. Når det ikke er tett på nesebøylen vil dette redusere beskyttelsesevne? Ikke anbefalt å gjøre gjenkjøp av dette produktet

4

MARTINA HANSENS
HOSPITAL

GODKJENT: Munnbindet har bestått statens strenge kvalitetskontroll, viser et dokument VG har fått tilgang på.

på seg, faktisk beskytter mot smitte.

For å sikre tilgangen på smittevernutstyr da pandemien rammet, ble det innført unntak fra de strenge kravene.

Det har ført til stor usikkerhet i kommune-Norge, viser en kartlegging VG har gjort.

VG kan i dag fortelle at minst 79 kommuner har fått utstyr fra det nasjonale beredskapslageret uten medfølgende dokumentasjon.

VG gjennomførte en spørreundersøkelse blant landets 356 kommuner i september. 264 kommuner har besvart VGs spørsmål.

56 kommuner opplyser at de har mottatt smittevernutstyr i esker uten merking eller som er pakket om i mindre forpakninger.

23 kommuner svarer at de har fått smittevernutstyr levert i gjennomsiktige plastposer.

Fleire kommuner skriver at de har stilt spørsmålstegn ved kvaliteten på utstyret: «Noe ujevn kvalitet», skriver Stor-Elvdal kommune.

23 kommuner opplyser til VG på eget initiativ at de er fornøyde med ordningen, og at eskene har vært oversiktlig merket ved utsendelse.

Men ikke alle deler denne oppfatningen: «Vefsn kommune har mottatt utstyr i esker uten merking og uten originalemballasjen. Utstyr er også blitt levert i gjennomsiktige posere».

«Eskene har vært vanskelige å lese på utsiden, mange med for eksempel kinesisk skrift mm», skriver Stryn kommune.

Tove Gullstein Jahr, enhetsleder i Statens Legemiddelverk, stusser over at kommunene har fått umerket utstyr:

– Det virker litt merkelig at eskene kommer, uten at det fremgår hva slags utstyr de inneholder, sier Gullstein Jahr til VG.

– Det høres bekymringsfullt ut. På lageret i Tromsø peker Kine Nordmo-Stykket mot hjørnet der utstyret fra det nasjonale beredskapslageret ligger.

Inne i en av pappeskene ligger et titalls hvite bokser med munnbind. Disse er produsert i Kina. Merket er «Daddys Choice».

Nordmo-Stykket tar et av munnbindene ut av esken, og drar litt i strikken.

Hennes viktigste oppgave er å sikre at smittevernutstyret kommunen får fætti, holder riktig kvalitet.

– Den kjennes liksom litt slapp. Ikke særlig tillitvekkende, mener hun.

«Daddys Choice»-munnbindene er testet hos Forsvarets Forskningsinstitutt (FFI), viser dokumenter VG har fått tilgang til.

I tillegg er de tatt ut av esken og prøvd på, av testpersonell i en fysisk kvalitetstest, viser dokumentene.

Utstyret besto testene hos FFI, men testpersonellet anbefalte at staten ikke skulle kjøpe inn flere slike munnbind:

«Nesebøylen former seg ikke etter nesen, nesebøylen er laget av plast, ikke metall. Når

GJENNOMSIKTIGE POSER: Da spesialsykepleier

det ikke er tett på nesebøylen vil dette redusere beskyttelsesevne?» står det i rapporten. «Ikke anbefalt å gjøre gjenkjøp av dette produktet.»

Tromsø kommune har ikke fått testrapportene som VG nå har fått tilgang til.

– Når jeg fikk utstyret fra staten inn på lager, visste jeg aldri om det holdt rett kvalitet, hvilke typer tester som var gjennomgått og om utstyret fyller kriteriene våre, sier Nordmo-Stykket.

De ansatte i Tromsø kommune har forståelse for at utstyret måtte raskt ut til landets kommuner. Problemet var at det tok tid for de kunne ta utstyret i bruk:

– Vi brukte mange dager på å kvalitetssjekke utstyret i vår. Det ble mye dobbeltarbeid.

Store deler av leveransene Tromsø har fått fra staten er fremdeles ubrukt:

På eskene står det at munnbindene er type 1. FFI-rapporten sier at det er munnbind type 2. Likevel tør ikke Tromsø kommune å stole

ESKENE KOMMER, UTEN STYR DE INNEHOLDER.»

Tove Gullstein Jahr

Kine Nordmo-Stykket åpnet den ene brune esken kommunen har fått fra staten, fant hun et titalls brødposer med munntind inni.

på at kvaliteten er god nok.

Gullstein Jahr i Legemiddelverket forstår de ansattes skepsis:

– Hvis det ikke fremgår hva slags produkt du har mottatt, er det grunn til tenke seg at det kan gå på bekostning av pasientsikkerheten og sikkerheten til dem som bruker utstyret, mener hun.

Vanligvis skal medisinsk utstyr ha norsk bruksanvisning. Det skal gå tydelig frem hvilket type utstyr det er.

Emballasjen skal være merket med et partinummer og navnet på produsenten.

Da unntaksordningen ble innført, understreket Helsesjefdirektoratet at lempingen på kravene ikke skulle gå utover pasientenes og brukernes sikkerhet, ifølge vedtaket.

Rask levering var viktigere enn å merke alle esker og bokser med dokumentasjon, sier visesjefadministrerende direktør i Helse Sør-Øst, Jan Frich, til VG.

– Slik detaljert merking ville vært svært ressurskrevende og resultert i store forsinkelser, sier han.

Helse Sør-Øst opplyser til VG at all dokumentasjon knyttet til smittevernutstyret kommunen har fått, har vært tilgjengelig på forespørsel.

I normaltid bestiller kommuner smittevernutstyr selv, mens Sykehusinnkjøp HF har ansvar for å skaffe utstyr til sykehusene.

Under corona-pandemien fikk Sykehusinnkjøp HF, sammen med det største regionale helseforetaket – Helse Sør-Øst – ansvaret for å skaffe smittevernutstyr til både sykehus og kommuner.

Norske helsemyndigheter kjøpte inn det de fikk tak i av munntind, frakker, hetter og hansker og fløy det til Norge.

Det er et krav at utstyret skal være godkjent i kvalitetskontrollen for det sendes ut i helsetjenesten.

Fagdirektøren i Helse Sør-Øst vurderte alle kvalitets- og testrapporter og tok den endelige beslutningen om utsendelse.

Dereetter ble paller og esker med godkjent smittevernutstyr sendt videre til landets tre andre helseregioner i nord, vest og midt.

Derfra ble utstyret fordelt ut til norske kommuner.

– Grunnet enorm økning i etterspørsel av utstyr i Europa og hele verden, var det nødvendig å kjøpe inn utstyr som ikke var CE-merket, sier Frich.

CE-merket er produsentens måte å informere tilsynsmyndighetene om at de grunnleggende sikkerhetskravene er oppfylt.

– I mars ble det eksempelvis meldt om at kommuner, blant annet Tromsø, hadde to til tre dagers lagerbeholdning av utstyr. Det var derfor nødvendig å avveie raske leveranser opp mot arbeidet med detaljert merking av godkjent utstyr, sier Frich.

Han understreker at alt utstyr som ble sendt fra staten var kvalitetssikret og godkjent.

Helse Sør-Øst har ikke pakket om utstyr fra originalemballasjen før utsendelse til regioner, helseforetak eller kommuner, oppgir han.

De regionale helseforetakene i Midt-, Vest- og Nord-Norge opplyser til VG at de har pakket om utstyr i mindre pakker og sendt dem til kommuner uten tilhørende dokumentasjon.

«Vi får ikke fysisk dokumentasjon med, men varene er merket og i henhold til pakkeseddel fra Helse Sør-Øst,» skriver Helse-Nord til VG.

350 491 339

Kommunene brukte til sammen 350 491 339 kroner på smittevernutstyr i perioden 1. mars til 1. mai 2020

«VI FORSTÅR AT MANGLENDE MERKING AV KARTONGER OG ESKER KAN SKAPE USIKKERHET OM KVALITETEN»

USIKRE PÅ KVALITETEN: Munnbindene Tromsø kommune har fått fra staten er plassert i en hulle for type 1-munnbind, å brukes som type 2.

STORT LAGER: Tromsø kommune anslår at de i august hadde handlet smittevernutstyr for over 20 millioner kroner siden mars. Store deler av gratis-leveransene fra staten lå ubrukt da VG besøkte lageret i august 2020.

Jan Frich

En pakkeseddel oppgir innholdet i forsendelsen, men er ikke dokumentasjon på kvaliteten. «Dokumentasjon foreligger hos Helse Sør-Øst, som er ansvarlig for mottak og videre distribusjon av varer ut til regionene,» skriver Helse-Nord.

Dersom det har kommet konkrete spørsmål om utstyr er disse vurdert og besvart, opplyser Frich til VG.

Strikken på munnbindet ryker mens legen tester en pasient for corona ved luftveis- og smittevernsklinikken. Det er 10. juni i Bergen. Like etter får beredskapslageret i Bergen beskjed om at et fastlegekontor og legevakt har klaget på munnbind av samme merke.

«Ørestrikken løsner lett fra masken,» er tilbakemeldingen de får.

– Vi sluttet å levere ut denne typen fra beredskapslageret etter at vi mottok tilbakemeldingen, sier seksjonsleder for plan og utvikling i Bergen kommune, Helen Koldal, til VG.

Bergen hadde fått munnbindene fra det nasjonale beredskapslageret. Totalt fikk kommunen klager på to typer munnbind fra dette lageret i mai og juni.

Kommunen videreformidlet beskjeden om munnbindene til Helse Vest, som har det koordinerende ansvaret på Vestlandet.

Hendelsene ikke fikk store konsekvenser for kommunen, forteller Koldal. Alt i alt er kommunen fornøyd med den nasjonale ordningen.

– Men det er uheldig at det skjer feil ved bruk av smittevernutstyr.

I midten av april var de ansatte i Tromsø kommune ekstra nervøse.

Ansatte ved Universitetssykehuset Nord-Norge (UNN) hadde brukt piratkopierte åndedrettsvern fra Kina.

Åndedrettsvern skal filtrere ut forurenset luft.

Maskene var en gave fra et selskap på Svalbard, som sykehuset ved en feil tok i bruk for de hadde testet kvaliteten.

Kort tid senere ble det kjent at en person ved intensivmedisinsk avdeling i Tromsø var smittet av viruset.

Sykehuset kunne ikke fastslå at smitten skyldtes den piratkopierte masken, men antok at det var sannsynlig.

Med dette i mente så Kine Nordmo-Stykket ned på eskene hun hadde fått tilsendt fra det nasjonale beredskapslageret. Hun bestemte seg tidlig:

– Jeg vil ikke utsette det helsepersonellet som står i frontlinjen for utstyr som ikke er godt nok.

Samtidig var noe av utstyret vanskelig å ta i bruk:

Fakta om ordningen

● Helse Sør-Øst RHF har etablert et system for kvalitetskontroll av smittevernutstyr. Den består av følgende elementer:

● Gjennomgang av dokumentasjonen som medfølger utstyret

● Egne rutiner for fysisk testing av utstyret i Norge

● Teknisk testing av

munnbind og åndedrettsvern ved Forsvarets Forskningsinstitutt (FFI).

● Leveransene fra det nasjonale lageret til det enkelte RHF skal være utsendt med fraktseddel som beskriver innholdet. Denne gjør det også mulig å spore utstyr.

● Helse Sør-Øst opplyser at de har informert

kommuner og Fylkesmenn om ordningen for kvalitets-sikring i ulike nettsaker i mars og april.

● Foretaket understreker overfor VG at de ikke har hatt ansvaret for å kjøre utstyr fysisk ut til kommuner i Norge, men at de har levert utstyret til dropppunkter i de andre helseregionene.

Staten mener de er gode nok til

IKKE TATT I BRUK: De ansatte i Tromsø har merket noen av kartongene fra staten med post-it-lapper for å hindre at utstyret tas i bruk før de har gjort egne kontroller.**VARSLER:** Vernetjenesten ved Akershus universitetssykehus (Ahus) varslet i september om kvaliteten på utstyret fra det nasjonale beredskapslageret. Nå er det opprettet tilsynssak hos Arbeidstilsynet.

Smittefrakkene Tromsø har fått fra staten, er trange rundt håndleddet. Det betyr at helsepersonell ikke kan ta frakkene av seg, uten å risikere å få virus på kroppen. Derfor er frakkene fremdeles på lageret, og ikke ute i kommunens sykehjem.

Tromsø kommune anslår at utstyret de har fått fra staten, ville dekket 10 prosent av kommunens totale behov.

VG har stilt Helse Sør-Øst spørsmål om hendelsen med munnebindene i Bergen og smittefrakkene i Tromsø. Helse Sør-Øst svarer at de har gode systemer for kvalitetssikring av smittevernustyr.

Da spesialsykepleier Nordmo-Stykket leverte utstyret fra Helse Sør-Øst til kommunens sykehjem, omsorgsboliger og hjemmesykepleiere, fikk hun telefoner tilbake:

– De spurte: «Men dette er jo ikke merket – er det rett kvalitet?».

– Når jeg ikke kunne stå inne for at det var rett, måtte jeg bare holde tilbake det som ble levert fra den nasjonale ordningen.

Helse Sør-Øst opplyser til VG at de ikke fikk spørsmål fra Tromsø om å ettersende dokumentasjon.

Kartleggingen VG har gjort viser at mange kommuner stoler på beskjeden de har fått fra sentrale helsemyndigheter om at utstyret er testet og kvalitetssikret av FFI:

«**Vi er veldig takknemlig** for alle typer smittevernustyr vi mottar, merket eller umerket. Vi går ut ifra at beredskapslagre og evt. andre i Helse Sør-Øst har kontroll over kvalitetssikringen», svarer Kvæangen kommune i Troms og Finnmark til VG.

Andre er mer skeptiske: «Sertifisering / annen dokumentasjon er etterlyst av Rakkestad kommune. Fått til svar at vi skal stole på at alt utstyr fra Helse Sør-Øst er godkjent utstyr.»

«**Leverandørene er mange** og varierer. Kommunen har ingen mulighet å sende prøver til analyse, så vi legger til grunn at utstyr som kommer sentralt fra er godkjent,» skriver Rakkestad kommune til VG.

Averøy kommune bestemte tidlig at de ikke ville sende alt utstyret fra Helse Sør-Øst ut til de ansatte.

«Vi har meldt inn ønske om at det må medfølge sertifisering/hva utstyret er ment til,

for å være helt sikker», skriver Gunn-Towe Andersson til VG.

«Beredskapslageret mente at så lenge de sendte det ut fra dem, så er det godt nok.»

Det er kommunen uenig i. Derfor har de tilbakeholdt utstyret som mangler dokumentasjon, fortsetter Andersson.

Også sykehusene mottar utstyr fra det nasjonale lageret.

For to uker siden slo vernetjenesten ved Ahus full alarm om smittevernustyr de hadde fått fra Helse Sør-Øst.

Vernetjenesten hadde gjentatte ganger blitt kontaktet av ansatte og ledere som mente at smittevernustyret de fikk utdelt, ikke var tilfredsstillende.

– **Dette kan medføre fare** for liv og helse for ansatte som arbeider med pasienter med potensiell smitte, skrev hovedverneombud ved Ahus, Morten Grønlie, i et brev til Helse Sør-Øst.

Grønlie videresendte saken til Arbeidstilsynet for videre undersøkelser.

Arbeidstilsynet har nå opprettet tilsynssak, viser et dokument VG har fått innsyn i.

Helse Sør-Øst opplyser til VG at de har fått henvendelse fra Ahus vedrørende tre smittevernsprodukter. En type munnebind, som det anses å være produksjonsfeil på, og to typer smittefrakker som er for små i størrelsen.

Helse Sør-Øst understreker overfor VG at utstyret Ahus reagerer på, er testet og kvalitetsgodkjent. Helse Sør-Øst opplyser også til VG at de har ettersendt dokumentasjon for dette utstyret.

Jan Frich, visedirektør ved Akershus universitetssykehus (Ahus), erkjenner at ordningen med umerkede varer kan ha skapt usikkerhet om kvaliteten ute i kommunene:

– I en ideell verden hadde alle kartonger og esker vært merket, men vi har vært i en beredskapsituasjon og har prioritert å bruke ressursene på innkjøp, kvalitetskontroller og frakt av smittevernustyr.

– Sett i ettertid kunne vi selvsagt ha brukt enda mer ressurser på informasjon og merking, men konsekvensen ville ha blitt forsinkede leveranser til sykehus og kommuner og nedprioritering av annet beredskapsarbeid.

HUN HADDE GÅTT KONKURS ÅTTE GANGER. SÅ SATSET HUN PÅ SMITTEVERNUTSTYR.

18

TIRSDAG 1. DESEMBER 2020 **NVE**

BAK NYHETENE

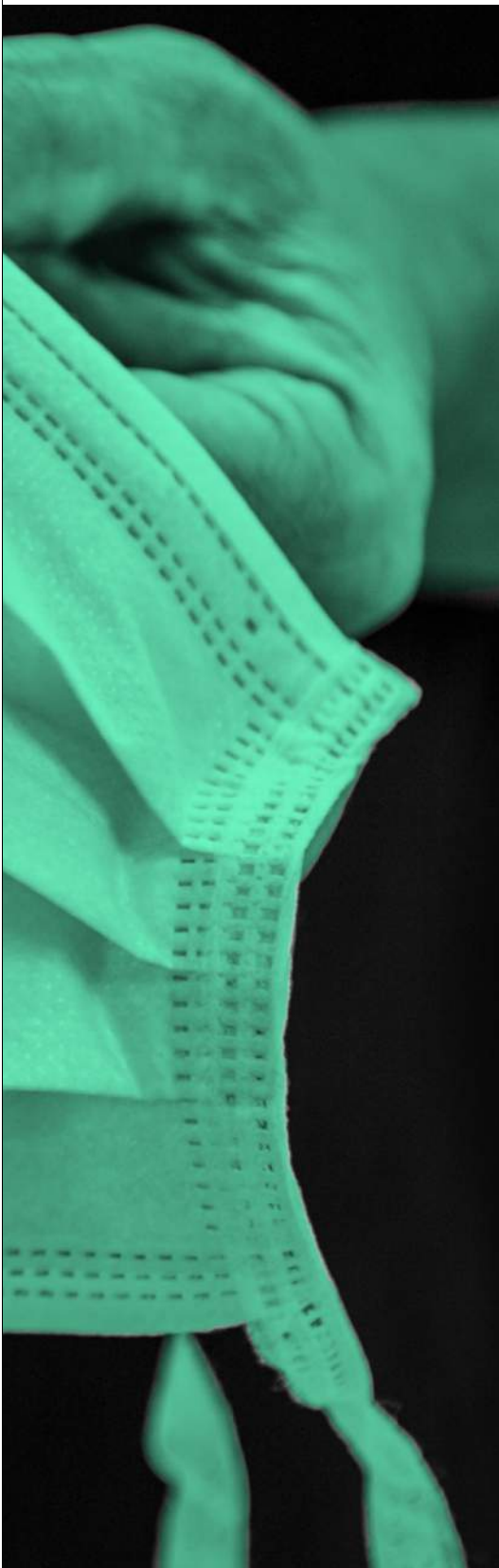

**HUN HADDE GÅTT
KONKURS ÅTTE GANGER.
SÅ SATSET HUN PÅ
SMITTEVERNUTSTYR.**

PS! Det er som en design-effekt lagt på en grønn farge på deler av bildene i denne artikkelen.

IKKE TESTET: Overfor Drammen kommune hevdet May Martinsen at utstyret hun solgte ble testet av to av Nordens fremste forskningsinstitusjoner: Karolinska Institutet i Sverige og Forsvarets bruk, skrev Martinsen til kommunen – om smittevernustyr som aldri var blitt testet.

FEILINFORMERTE: May Martinsen (41) fortalte norske kommuner at selskapet hennes var godkjent og registrert som smittevernleverandør av norske helsemyndigheter. En slik offentlig godkjenning finnes ikke. Foto: EIVIND YGGESETH, FINANSVISEN

Av CAMILLA FREDSTAD HUUSE og ANE MULADAL

Da Norge stenger ned i mars, oppstår et nytt, lukrativt marked. De som får tak i munnbind, hansker og smittefrakker, kan tjene store penger på coronapandemien. En som griper muligheten, er May Martinsen (41).

Over hele landet blir kommuner kontaktet av Martinsen, som åtte ganger tidligere har gått konkurs.

Utstyret er klart til sending, og kan leveres innen fem til syv dager, lover hun.

Kommunene er på desperat jakt. Ansatte som aldri tidligere har jobbet med slike innkjøp, blir satt til å bestille store partier med smittefrakker, hansker og munnbind.

I løpet av pandemien de første måneder bestiller norske kommuner smittevernutstyr for 350 millioner kroner, fra 920 ulike firmaer.

Mange av firmaene har aldri solgt slikt utstyr før, viser VGs kartlegging.

Minst 20 norske kommuner bestiller varer for til sammen 12 millioner kroner av Martinsen i denne perioden.

Men den anslåtte leveringstiden på fem til syv dager blir raskt til uker og måneder.

Hvor blir det av smittevernutstyret?

MAY MARTINSEN FORTALTE norske kommuner at selskapet hennes var godkjent og registrert som smittevernleverandør av norske helsemyndigheter, kan VG i dag avdekke.

En slik offentlig godkjenning finnes ikke.

Kommunene ble også feilinformert om hvor raskt de kunne få smittevernutstyret de bestilte.

Konsekvensen var at flere kommuner ikke fikk utstyret de var lovet.

Overfor Drammen kommune hevdet Martinsen at utstyret hun solgte ble testet av to av Nordens fremste forskningsinstitusjoner: Karolinska instituttet i Sverige og

Forsvarets forskningsinstitutt (FFI). Utstyret er «mer enn tilfredsstillende» og bare å ta i bruk, skrev Martinsen til kommunen – om smittevernutstyr som aldri var blitt testet.

Ved de to forskningsinstituttene er det ingen som har hørt om Martinsen eller selskapene hennes.

En kommune har allerede brukt opp utstyret den kjøpte av Martinsen.

Nå frykter kommunen at munnbindene og hanskene aldri var godkjent til medisinsk bruk.

DET STARTER MED en enkel e-post til flere norske kommuner:

«Godkjent smittevernutstyr tilgjengelig», skriver Martinsen 23. mars.

I Vennesla kommune bestiller Nora Hultmann, som egentlig er fysioterapeut, smittevernutstyr for 111 000 kroner av Martinsens selskap.

Hultmann har aldri jobbet med innkjøp av smittevernutstyr tidligere.

Men utstyret hun bestiller, lar vente på seg.

Bare åtte av 20 kommuner får alle varene de har bestilt fra Martinsen, viser VGs kartlegging.

Syv kommuner ender opp med å kansellere ordren på grunn av lang leveringstid og prisøkning.

Ingen av kommunene som bestiller av Martinsen, får utstyr innen fem til syv dager, slik de var lovet.

– Hvorfor klarte dere ikke å holde leveringstiden?

– Slik verden så ut da, med ellevill global etterspørsel etter varer og fullstendig logistikk-kaos, prioriterer vi å jobbe for at sterkt trengende nordmenn fikk varene de trengte,

fra gode produsenter med riktig kvalitet, sier May Martinsen til VG.

– Flere kommuner opplevde at de aldri fikk utstyret de hadde bestilt, hvordan forklarer du det?

– Dette kjenner vi oss overhodet ikke igjen i. Vi har levert det vi skal til alle kunder, med unntak av de få kundene som selv har kansellert av ulike årsaker, sier Martinsen.

EN MÅNED ETTER at Norge gikk i lockdown, i april 2020, går Irm Group AS konkurs.

Dette var selskapet Martinsen solgte smittevernutstyr gjennom.

Men det skulle ikke gå lang tid for kommunene ble kontaktet av et nytt selskap.

I 2017 ble May Martinsen omtalt i flere nyhetssaker.

Hennes ambisjon var «bekjempe» av korrupsjon, svindel og nettkriminalitet», uttalte hun blant annet.

Det skulle hun gjøre gjennom selskapet Irm Group AS, som blant annet jobbet med å bekjempe varemerkeforfalskning i Kina.

Tre år senere er historien en annen.

I 2019 gikk tre av Martinsens selskaper konkurs, og hun ble ilagt konkursskandene, slik Filter Nyheter omtalte i mai.

Samtidig som VG har jobbet med å få svar fra Martinsen i denne saken, ble det kjent at Filter Nyheter er blitt klaget inn til Pressens Faglige Utvalg (PFU) av Martinsen.

Hun varsler også søksmål mot avisen, sier Martinsen til Journalisten.no.

Da Irm Group AS slås konkurs, er det Martinsens niende konkurs.

Fordi 41-åringen har konkursskandene, har hun ikke lov til å være daglig leder eller styreleder for nye selskaper.

Likevel kjøper hun et nytt aksjeselskap, gjennom sitt holdingselskap, i april.

Og fortsetter å selge smittevernutstyr.

Minst ti e-poster som VG har tilgang til, har hun signert med forkortelsen CEO. ➔

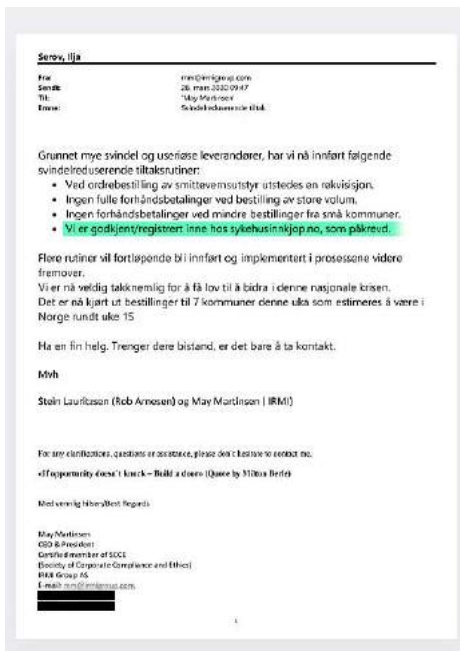
350 MILL.

Kommunene har til sammen brukt 350 491 339 kroner på smittevernutstyr i perioden 1. mars til 1. mai 2020.

Forskningsinstitutt (FFI). Utstyret er «mer enn tilfredsstillende» og bare å ta i

KJØPTESMITTEVERNUTSTYR: I Bardu kommune er munnbindene blitt brukt i pasientbehandling, bekrefter innkjøpsleder i kommunen, Siri Olset Øvrebo.

E-POST: Minst åtte kommuner mottok denne e-posten fra May Martinsen der hun skriver at selskapet er godkjent hos sykehusinnkjøp.no – en slik godkjenningsordning eksisterer ikke.

UTSTYR FOR 111 000 KRONER: Nora Hultmann er innkjøpsansvarlig for smittevernustyr i Vennesla kommune.

← Det betyr administrerende direktør.

20. APRIL FÅR flere kommuner en e-post som skaper forvirring. Det er blitt vår. Skoler og barnehager er i ferd med å åpne igjen, men smittetrykket i samfunnet er fremdeles høyt.

Kommuneansatte – flere av dem på hjemmekontor – blir fortalt at utstyret de har kjøpt av May Martinsen, skal leveres fra et nytt firma.

Asklepios Trade AS har tatt over handelen med kommunene.

«Vi har en avtale med IRMI gruppen, ingen avtale eller tidligere kontakt med ASKLEPIOS TRADE AS. Hvem er dere?» skriver innkjøpsleder i Bømlo kommune, Ilja Servo, tilbake.

Også Nora Hultmann i Vennesla kommune leser e-posten med forundring:

Ingen av de andre firmaene hun har kjøpt utstyr fra, har byttet navn midt i handelen. Og hun kjenner ikke igjen navnet på e-posten.

Hvem er det egentlig hun handler smittevernustyr med nå?

Den første e-posten fra Asklepios Trade AS til norske kommuner kommer fra Rudaba Jafry (37).

Martinsens tidligere kollega i Irm Group AS er blitt styreleder og daglig leder for det nye firmaet.

I dialogen med kommunene har hun en sentral rolle, viser e-poster VG har fått innsyn i. Jafry har gått konkurs én gang tidligere og er tiltalt for grovt bedrageri i en sak berammet i Drammen tingrett neste år.

Saken skulle egentlig gått for retten i august, men ble utsatt fordi politiet ikke fikk tak i Jafry.

Jafry ønsker ikke å kommentere titalen overfor VG.

23. oktober slutter hun i Asklepios Trade, og fratrer rollen som daglig leder og styreleder.

Et nærstående familiemedlem av Martinsen overtar rollen som styreleder.

Til VG sier Jafry at det er Martinsen som drev Asklepios Trade. Hun takket ja til å være styreleder for å gjøre Martinsen en tjeneste: – Jeg aner ikke bakgrunnen for at hun ville at jeg skulle være styreleder. Hun skulle bare bruke navnet mitt, men egentlig ville hun gjøre alt selv, sier Jafry.

I APRIL BLIR et punkt spesielt viktig for å skille seriøse og useriøse aktører:

Smittevernustyret skal ha medfølgende dokumentasjon og være godkjent til bruk i Norge.

Under pandemien har Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) testet smittevernustyr for flere norske kommuner.

Et produkt som er godkjent av FFI, har betydning trygghet for mange. May Martinsen lover minst to norske kommuner at utstyret hun

selger, blir testet av FFI, viser e-poster VG har fått innsyn i.

Til Drammen kommune skriver Martinsen at utstyret også blir testet av det svenske universitetssykehuset Karolinska instituttet.

Samtidig begynner de ansatte i Drammen å bli utålmodige: Smittevernustyret kommunen har kjøpt, er levert og står på et lager.

Kommunen har bedt Martinsen om dokumentasjon på at utstyret holder godkjent standard, men får beskjed om at testrapportene ikke er klare ennå.

«En sånn prosess tar fort 2 måneder, og krisen og behovet skjer nå hos Helse Norge», skriver Martinsen i en e-post til kommunen 27. april.

I en senere e-post forsikrer hun likevel Drammen kommune om at utstyret er «mer enn tilfredsstillende» og bare å ta i bruk.

KOMMUNEN HAR KJØPT smittevernustyr gjennom Rob Arnesen AS, et firma som samarbeidet med May Martinsen i starten av

pandemien.

VG har vært i kontakt med Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) og Karolinska instituttet.

Begge instituttene avviser at de har testet utstyr på vegne av Martinsen eller noen av selskapene hun samarbeider med.

«Vi har ingen kunnskap om May Martinsen, og vår fremste forsker og professor på dette området, har aldri testet munnbind, hansker eller lignende for henne. Det er høyst usannsynlig at hennes utstyr har gjennomgått testing her», skriver Karolinska instituttet til VG.

«Vi har sjekket våre testlogger, og ut fra hva vi kan se, har vi ikke utført noen tester av munnbind med disse firmaene eller denne personen som oppdragsfører», skriver FFI.

Begge institusjonene sier at de ikke kan utelukke at munnbind som er testet for andre aktører, indirekte kan stamme fra disse selskapene.

DRAMMEN KOMMUNE bestemmer seg til slutt for å sende smittevernustyret til testing selv:

PSSST!
I kartleggingen av denne saken, ba VG kommunene rapportere innkjøp av: munnbind, hansker, frakker, visir (briller), hodeplagg og desinfeksjon.

Hun har kjøpt utstyr fra May Martinsen.

Rapporten Drammen kommune får i retur 11. mai, kommer som en overraskelse:

Utstyret består ikke testen hos FFI.

11. mai skriver juridisk rådgiver i Drammen kommune:

«Maskene fra Rob Arnesen AS har mangler av slik karakter at det her foreligger et vesentlig kontraktsbrudd, og grunnlag for heving av kontrakten.»

Munnbindene sendes i retur. Drammen kommune slipper å betale – men de får aldri svar på spørsmålet: Hvorfor ble ikke utstyret testet?

MINST ÅTTE NORSKE kommuner får denne beskjeden fra Martinsen:

«Vi er godkjent/registrert inne hos sykehusinnkjøp, no, som påkrevid.»

Hennes første aksjeselskap, Irmi Group AS, er godkjent og registrert som smittevernleverandør i helseforetaket Sykehusinnkjøp.

Sykehusinnkjøp står for innkjøp av slikt utstyr til det nasjonale

beredskapslageret.

Men heller ikke dette stemmer.

En slik godkjenningssordning eksisterer ikke, ifølge viseadministrerende direktør i Sykehusinnkjøp, Kjetil M. Istad.

– Vi mener det er uakseptabelt å bruke en slik fremgangsmåte for å fremme salg, sier Istad.

MARTINSEN ERKJENNER I DAG at det var feil å si at Irmi Group AS var registrert hos Sykehusinnkjøp.

– Vi fikk tidlig avklart og korrigert dette fra Sykehusinnkjøp. Så det er bare å beklage en dårlig og upresis formulering helt i start- og testfasen, sier hun.

VG har gjentatte ganger spurt Martinsen om smittevernutstyret er blitt testet hos Karolinska:

Martinsen har lagt frem en sladdet e-post, som hun mener dokumenterer at hun var i kontakt med Karolinska.

– Kommunikasjonen er reell og ekte, det er jeg som har sladdet av forretningsmessige hensyn, sier Martinsen.

VG har også spurt gjentatte gan-

ger om utstyret er testet av FFI.

Først sier Martinsen at et lite parti munnbind ble testet av FFI.

Noen dager senere snur hun, og sier at utstyret ikke ble testet fordi hennes samarbeidspartner – Rob Arnesen AS – nektet å betale for testing.

– Så da blir ikke utstyret testet?

– Det er riktig, svarer Martinsen.

Rob Arnesen AS avviser at firmaet ikke ville betale for testing, og sier de kun var involvert i handelen med Drammen kommune.

Ifølge selskapet ønsket kommunen å utføre testing selv.

Drammen kommune må på jakt etter nytt smittevernutstyr.

Og i Lillehammer skal de ansatte snart få en urovekkende beskjed.

MAI 2020: INNKJØPSLEDER i Asker kommune, Tommy Hestem, kan ikke tro det han leser.

Prisen på smittefrakkene kommunen har bestilt, har steget i pris. Med åtte millioner kroner.

Opprinnelig bestilte kommunen smittevernutstyr for 5,8 millioner kroner.

Nå blir kommunen bedt om å betale 13,8 millioner kroner.

Årsaken er at kostprisen i Kina og etterspørselen på smittefrakker har skutt i været, på grunn av «krigen mellom Kina og USA», ifølge Martinsen.

Asklepios Trade AS er et «lite selskap», som ikke har råd til å dekke prisøkningen, skriver hun videre.

«Dette finner jeg meget merkelig og vi kan ikke akseptere de vilkår som her fremlegges», svarer Hestem til Asklepios Trade AS 20. mai.

Lillehammer kommune får samme beskjed:

Smittevernutstyret kommunen har bestilt, har steget med 467 280 kroner – som er en dobling i pris.

Kommunen ber om en forklaring på prisendringen, men får ikke svar.

– Da vi ikke mottok forklaring på prisendringen annullerte vi bestillingen, skriver innkjøpsleder i Lillehammer kommune, Eli Ruud Bjørge, i en e-post til VG.

NI NORSKE KOMMUNER, som bestilte smittevernutstyr fra Martinsen, blir bedt om å akseptere en

høyere pris for utstyr de allerede har bestilt, viser e-poster VG har fått innsyn i.

Seks kommuner nekter å godta dette, og hever kjøpet med Asklepios Trade AS.

– Prisendringer i denne perioden var likt for alle, og skyldtes globalt tilbud og etterspørsel, forklarer May Martinsen til VG.

To norske kommuner velger å stole på Martinsen, og godtar prisendringen.

Vennesla kommune bestiller utstyr for 111 520 kroner – og betaler 50 000 kroner mer.

Gjerdrum kommune bestiller utstyr for 52 470 kroner, og blir spurt om de kan betale ekstra for smittefrakker fra en norsk produsent.

Kommunen betaler til slutt 129 470 kroner for smittevernutstyret.

Også Bømlo kommune sier ja til å betale en høyere pris for munnbindene de har bestilt.

Kommunen blir lovet at varene er «lastet opp på lastebilen» og på vei.

Men det kommer aldri noen lastebil til Bømlo. →

DOKUMENTASJON PÅ KREVD: I april blir et punkt spesielt viktig for å skille seriøse og useriøse aktører: Smittevernutstyret skal ha medfølgende dokumentasjon og være godkjent til bruk i Norge. Under pandemien har Forsvarets Forskningsinstitutt (FFI) testet smittevernutstyr for flere norske kommuner.

NORSKE KOMMUNER HAR hatt ulike rutiner for kontroll og kvalitetssjekk av smittevernutstyr under corona-pandemien.

Mens store kommuner i større grad har hatt robuste innkjøpsavdelinger og flere fagpersoner å spille på, har ansatte i mindre kommuner måttet lære seg et helt nytt fagfelt.

Flere kommuner tok aldri utstyret fra Martinsen i bruk, fordi de manglet dokumentasjon, viser VGs kartlegging.

Både i Vennesla og Færder står smittevernutstyret fremdeles på et lager.

Kommunene har betalt for utstyret, men ikke tatt det i bruk.

I Bardu kommune er munnbindene blitt brukt i pasientbehandling, bekrefter innkjøpsleder i kommunen, Siri Olset Øvrebo.

Kommunen fikk halvparten av munnbindene de hadde bestilt – etter fem måneder.

Men fordi munnbindene ikke var de samme som kommunen hadde bestilt, kunne de ikke brukes i behandling av corona-pasienter.

I Sorreisa er utstyret kommunen kjøpte fra Martinsen, allerede brukt opp.

– Om det fremkommer at utstyret faktisk ikke er godkjent med tanke på norske standarder, er dette alvorlig, sier fagutvikler i kommunen, Sigrid Heimdal Myreng.

– Sjekket Sorreisa kommune noen gang dokumentasjonen knyt-

tet til utstyret?

– I april var vi i en situasjon hvor kommunen manglet gode nok rutiner på å sikre riktig dokumentasjon, selv om det var i fokus, sier Myreng.

VG HAR SPURT MARTINSEN hva hun tenker om kommunenes opplevelse.

– VG konstruerer feilaktig frykt hos Bardu, som er svært beklagelig, da dette er skikkelige produkter de trygt kan benytte, skriver advokat Ole Dalan på vegne av Martinsen i en e-post til VG.

Om Sorreisa skriver Dalan:

– Produktene er levert av solide norske leverandører, kommunen har ikke noe å frykte på kvaliteten og VG pisker opp en frykt som redde kommuneansatte slett ikke trenger på toppen av Covid-pandemien og frykten det allerede medfører kommunen, deres ansatte og innbyggere.

I OKTOBER UNDERSØKER Skatteetaten selskapet til Martinsen:

De oppdager at Asklepios Trade ikke har betalt skatter og avgifter til staten, slik selskapet er pliktet til.

– Og overskuddet fra firmaet er overført til Martinsens enkeltmannsforetak.

5. oktober i år blir det avsagt en kjennelse i Oslo byfogdembete.

Her behandles saker som blant annet omhandler arrest av penger, gjeld og konkurs.

Skatteetaten har gjennomført en kontroll av Asklepios Trade AS, ifølge kjennelsen som VG har fått innsyn i.

Her kommer det frem at selskapet ikke har betalt skyldige skatter og avgifter til staten.

Skatteetaten ber om å få ta arrest i 206 560 kroner, og får medhold av domstolen.

I kjennelsen kommer det også frem at Martinsen har overført 600 000 kroner fra firmaet til seg selv.

SLIK OMTALER SKATTEETATEN Martinsens rolle i Asklepios Trade AS:

«Til tross for ilagt karantene fremstår det klart at hun er reell styreleder og innehar av Asklepios Trade AS, og at hun har prioritert å overføre overskuddet i selskapet til seg selv, fremfor å rapportere og betale skyldige skatter og avgifter til det offentlige.»

På spørsmål fra VG om hvorfor Asklepios Trade ikke har betalt skatter og avgifter, er Martinsen og Jafry uenige om hvem som har ansvaret.

Martinsen sier at pengene som er overført til hennes enkeltmannsforetak, er penger hun har brukt til å utbetale lønn.

Videre sier hun at hun har stilt garanti i beløpet som Skatteetaten

har tatt i arrest.

Skatteetaten sier til VG at de ikke kan kommentere enkeltsaker.

Men ifølge etatens undersøkelser, er det Martinsen som driver Asklepios Trade AS.

Så hvorfor er hun og Jafry uenige om hvem som har ansvaret?

May Martinsen benekter at hun har brutt konkursskarantenen eller opptrådt som daglig leder for Asklepios Trade AS.

Hennes rolle i Asklepios Trade AS er «produksjon og kvalitets-sikring mot produsenter og leverandører», skriver hun.

Til tross for at VG har tilgang på ti e-poster der Martinsen signerer som CEO (administrerende direktør), avviser hun at hun har brukt tittelen.

– Dersom det har vært en e-postsignatur som sier at jeg er CEO, skyldes det datatekniske folk, som har lagt det inn ved en feiltagelse, sier hun.

Asklepios Trade AS er registrert på Martinsens hjemmeadresse. Hun har også signaturrett for selskapet.

Ifølge Martinsen er det Jafry som har hatt ansvaret for driften. – Det var hun som initierte kjøpet av Asklepios Trade AS, fordi hun mente at det var store fremtidsmuligheter i tiden som kom, sier Martinsen.

– Det er korrekt at jeg hjalp henne med å finne team-medlemmer, som hun kunne jobbe med.

Slik har VG jobbet

● VG har spurt samtlige norske kommuner om en oversikt over hva kommunen kjøpte av smittevernutstyr (produkt), fra hvilken leverandør og hvor mye de betalte per bestilling.

● VG ba om at kommunene inkluderte følgende produkter: Munnbind, hansker, frakker, visir (briller), hodeplagg og desinfeksjon. Dette er samme utstyrskategorier kommunene bruker når de rapporterer sin lagerbeholdning inn til staten.

● Svarene omfatter perioden 1. mars til 1. mai 2020.

● Kommunene har til sammen brukt 350.491.339,5 kroner på smittevernutstyr i perioden.

● Innsynet er besvart av 349 kommuner. Det utgjør 98 prosent av landets kommuner. Syv kommuner har avslått VGs innsynsbegjæring.

● Flere kommuner oppga til VG at noe av utstyret de hadde bestilt i to-månedersperioden ikke var levert da de besvarte innsynsbegjæringen. VG ba kommunene likevel opplyse om prisen på disse bestillingene, selv om utstyret ble fakturert etter 1. mai.

● VG har sendt en egen innsynsforespørsel til norske kommuner knyttet til Irmir Group AS, Asklepios Trade AS og Rob Arnesen AS.

● Hos kommunene som har handlet av disse firmaene, har VG bedt om innsyn i all korrespondanse med firmaet/firmaene.

Konkursskarantene

● Konkurskarantene betyr at en person, i en periode på to år, ikke kan ha verv som styremedlem eller daglig leder i flere typer selskap – blant annet aksjeselskap.

● Løven gjelder også for såkalte «reelle» verv.

● Det vil si at en person med konkursskarantene ikke kan opptre som daglig leder eller styreleder, uten å være formelt registrert i Foretaksregisteret.

● Dette gjelder nye selskap, ikke selskap som allerede var etablert da konkursskarantenen inntreffer.

Men dette var fordi jeg skulle ha fokus på det jeg kan: compliance og kvalitet.

– Daglig ledelse og regnskap var ikke mine arbeidsoppgaver.

JAFRY KJENNER SEG IKKE igjen i Martinsens beskrivelse av hvem som drev Asklepios Trade AS:

– Hun eier firmaet. Det er hun som har drevet selskapet. Når hun skriver at hun er CEO i sin e-post, betyr det jo at hun er det.

camilla.house@vg.no

- IKKE NOE AV DETTE ER GODT NOK 350 MILL.

14 **NYHETER**

TIRSDAG 8. DESEMBER 2020 **NV3**

CORONA-KRISEN

SMITTEVERN: Vennesla var en av kommunene som bestilte smittevernustyr fra May Martinsen. Foto: TOMM W. CHRISTIANSEN

- IKKE NOE AV DETTE ER GODT NOK

Av ANE MULADAL og CAMILLA HUUSE

Dokumentasjonen May Martinsens selskaper og samarbeidspartnere har sendt til norske kommuner har flere mangler, mener Legemiddelverket.

I helgen fortalte VG historien om hvordan May Martinsen forsøkte å selge store mengder smittevern-utstyr til norske kommuner da pandemien rammet i vår.

Martinsen har ni konkurser bak seg og sitter i konkursskarantene, slik Filter Nyheter omtalte i mai.

VG har fått innsyn i en digital mappe med dokumenter, som Martinsens selskaper og samarbeidspartnere har sendt til minst syv norske kommuner.

Mappen inneholder flere dokumenter som skal vise at smittevern-utstyret selskapet selger, er godkjent etter gjeldende regler og standarder i Norge.

VG har bedt Statens legemiddel-

verk om å vurdere dokumentasjonen som ligger i den digitale mappen.

Konklusjonen deres er tydelig:
– Dokumentasjonen vi har gjennomgått er ufullstendig, og tilfredsstillende ikke regelverket for medisinsk utstyr, oppsummerer seniorrådgiver i Legemiddelverket, Ole Benny Østby til VG.

– Er det lovlig å selge smittevern-utstyr som har feilaktig eller mangelfull dokumentasjon?

– Nei.

På vegne av Martinsen sier advokat Ole Dalan til VG at mappen kun var ment til «internt bruk». Advokaten sier videre at det aldri ble levert varer til kommunene knyttet til disse dokumentene.

Spurt alle kommuner

– Når det har blitt delt dokumenter knyttet til faktiske ordrer og leveranser, så har disse aldri blitt delt på denne måten, skriver Dalan i en e-post til VG.

VG har spurt samtlige norske kommuner, som har fått oversendt den digitale mappen, om de har forholdt seg til denne dokumentasjonen, eller om de har mottatt annen type dokumentasjon:

● Minst syv kommuner har mottatt denne mappen som eneste dokumentasjon.

● To kommuner fikk tilsendt denne mappen, i tillegg til at de fikk dokumenter oversendt i forbindelse med kjøp av smittevern-utstyr. I begge tilfellene samsvarer dokumentasjonen kommunene har fått med innholdet i Google drive-mappen.

Ikke alle kommunene som har fått tilsendt mappen, har vurdert innholdet i mappen eller lagt merke til at de har fått den, viser VGs kartlegging. Øygarden kommune spurte om å

Legemiddelverket reagerer mot smittevernaktør

få tilsendt dokumentasjon da kommunen bestilte varer i april. Kommunen mottok dokumentasjon i juni – etter å ha hevet avtalen med Asklepios Trade AS.

Dokumentasjonen kommunen fikk tilsendt i juni, samsvarer med innholdet i mappen som Legemiddelverket har vurdert.

Til tross for at Martinsen sier at den digitale mappen kun ble benyttet i starten av pandemien er den endret frem til 17. juli, ifølge endringsloggen i Google drive.

Ifølge endringsloggen er det brukeren «Irmi Group» som har endret og lastet opp samtlige dokumenter i mappen. Irmi Group AS var navnet på May Martinsens firma, som gikk konkurs i april.

– Ingen kritikkverdige produkter har blitt levert til noen kunder, og ingen kunder har betalt for noe de ikke har mottatt, sier advokat Ole Dalan på vegne av Martinsen.

– VG har snudd hele saken på hodet, og det er fristende å avslutte med Ibsen: Hvor utgangspunktet er som galest, blir titt resultatet originalst.

– Bombardert med dokumenter

I Norge stilles det strenge krav til kvaliteten på smittevern-utstyr.

VG: 1. desember i år

Merking utenpå pakkene og medfølgende dokumentasjon skal forsikre helsepersonell om at utstyret faktisk har riktig kvalitet, og beskytter mot smittespredning.

Basert på innholdet i mappen som VG har sendt, mener Legemiddelverket at dokumentasjonen er svært mangelfull og at vesentlig informasjon mangler:

– Ikke noe av dette er godt nok til å vurdere kvaliteten på utstyret før innkjøp. Man blir nærmest bombardert med dokumenter som ikke har noe med saken å gjøre, sier Ole Benny Østby i Legemiddelverket.

Legemiddelverket presiserer at de kun har tatt stilling til den foreliggende dokumentasjonen VG har sendt, og at de på forhånd ikke visste hvem avsenderen av dokumentene var.

For at Legemiddelverket skal kunne vurdere en sak, ➔

350 MILL.

VG spurte tidligere i høst samtlige norske kommuner om en oversikt over hva kommunen kjøpte av smittevern-utstyr (produkt), fra hvilke leverandører og hvor mye de betalte per bestilling.

VG ba om at kommunene inkluderte følgende produkter: Munnbind, hansker, frakker, visir (briller), hodeplagg og desinfeksjon.

Svarene omfattet perioden 1. mars til 1. mai 2020. Kommunene brukte til sammen 350 491 339,5 kroner på smittevern-utstyr i perioden. Innsynet ble besvart av 349 kommuner. Det utgjør 98 prosent av landets kommuner. Syv kommuner av slo VGs innsynsbegjæring.

CORONA-KRISEN

SMITTEVERN: May Martinsen har solgt utstyr mot corona til flere norske kommuner. Foto: NTB

og eventuelt innlede tilsyn, må de selv innhente informasjon og uttalelser fra aktøren som selger smittevernutstyr:

– På mange måter er dette et varsel til oss som legemiddelmyndighet, om et kritikkverdigh forhold. Vår jobb er å føre tilsyn med medisinsk utstyr og om det kan føre til fare for pasienter og brukere, sier Tove Gullstein Jahr, enhetsleder i Legemiddelverket.

Det viktigste mangler

I mappen med dokumenter Legemiddelverket har vurdert, mangler det mest essensielle dokumentet, ifølge seniorrådgiver Ole Benny Østby:

– Det er ikke en eneste samsvarserklæring her, sier han.

Før et produkt kan markedsføres på det norske markedet, må produsenten gjennomføre en samsvarsvurdering.

– Dette er det viktigste dokumentet innkjøpere bør lete etter når en

Enhetsleder i Legemiddelverket, Tove Gullstein Jahr. Foto: PRIVAT

kjøper medisinsk utstyr, fordi det er en forsikring om at produsenten garanterer for kvaliteten.

– Stemmer ikke

I oversikten under kan du se hvilke leverandører din kommune handlet smittevernutstyr fra:

Den digitale mappen May Martinsens selskaper og samarbeidspartnere har sendt til norske kommuner, inneholder flere andre typer dokumenter, blant annet bilder av utstyr, sertifikater og testrapporter.

Legemiddelverket mener dokumentene ikke henger på greip:

– Noe av dokumentasjonen stemmer ikke overens med utstyret, mens andre dokumenter er ikke relevante for Europa og er derfor overflødige, sier Østby.

– Hvorfor sender de dette til kommuner, tror du?

– Enten så har disse aktørene mangelfull kunnskap om

regelverket eller så gjør de det helt bevisst for å villed, sier han.

Han mener det burde ha blinket i varselappene da kommunene fikk tilsendt mappene med denne dokumentasjonen:

– Kommuner som får tilbud om smittevernutstyr fra en ukjent leverandør må være bevisste og sette seg inn i hva slags dokumentasjon som kreves, mener Østby.

«Ment for internt bruk»

På vegne av Martinsen sier advokat Ole Dalan at mappen VG har fått innsyn i stammer fra et samarbeid mellom Martinsen og selskapet Rob Arnesen AS.

De to aktørene samarbeidet om salg av smittevernutstyr i starten av pandemien, men er uenige om når samarbeidet tok slutt.

Rob Arnesen AS sier samarbeidet tok slutt 20. april, og at selskapet kun var involvert i handelen med en kommune – Drammen kommune.

Martinsen sier samarbeidet varte til 5. juni, og at Rob Arnesen AS var offisiell importør.

Dalan skriver dette til VG:

– Lagring

«Da det mye omtalte samarbeidet med Rob Arnesen ble inngått var det behov for en lagringsplattform for diverse dokumentasjon. Valget falt på Google, som har tilnærmet ubegrenset lagringsplass. Dokumentasjonen som ble lastet opp i denne mappen besto i starten av produsenter og produkter tilhørende Rob Arnesen, sier advokat Ole Dalen.

«Denne linken ble også kopiert inn i et generelt infobrev med oversikt over produkter som kunne være tilgjengelige. Martinsen/Asklepios var Rob Arnesens ansikt utad mot nye kunder, som Rob Arnesen ønsket å få, nemlig norske kommuner. Dette var for det ble avdekket at Rob Arnesen ikke hadde gode nok leverandører. Det ble aldri levert noen varer til kommunene fra disse produsentene, som tilhørte Rob Arnesen.

«Etter samarbeidet med Rob Arnesen ble lagringsplattformen benyttet som en samleplattform for dokumentasjon. Men det var kun ment for internt bruk. Derfor ligger det der en salg blanding av både våre

egne produsenter/leverandører og Rob Arnesens sine.»

Rob Arnesens advokat, Børre Hagen, sier det eneste salget selskapet har foretatt av smittevernutstyr er til Drammen kommune.

Denne ordren ble kansellert av kommunen, fordi varene kommunen kjøpte ikke besto kvalitetskontrollen hos Forsvarets forskningsinstitutt.

– Selskapet har ikke tatt inn annet smittevernutstyr beregnet for helsevesenet og har følgelig heller ikke vært offisiell importør for annet enn det som er relatert til Drammen, skriver Hagen i en e-post til VG.

– Rob Arnesen har fra sine forbindelser i Kina mottatt en rekke

Seniorrådgiver i Legemiddelverket, Ole Benny Østby. Foto: LEGEMIDDELVERKET

tilbud på smittevernutstyr i tillegg til andre varer. Det er formidlet til Martinsen. Det er her tale om varepartier som for øyeblikket er til salgs. Det har heller ikke ført til noe salg gjennom Rob Arnesen av smittevernutstyr.

Hagen sier at firmaet ikke har kjennskap til Google Drive-mappen som kommunene har fått tilsendt.

– Selskapet besluttet i slutten av april at de ikke skulle involvere seg i salg av smittevernutstyr til helsevesenet. Bakgrunnen er blant annet at de ikke har tilstrekkelig kompetanse, og at erfaringen fra leveransen til Drammen kommune viser at dokumentasjonen på produktene ikke er til å stole på, skriver Hagen.

– I mail av 20. april fra opplyser Martinsen selv at samarbeidet er opphørt, og at hun ønsker dette videreført i et nytt selskap. Det har vært enkelte mailer mellom parten vedrørende dette, men det er hverken inngått avtale eller foretatt noen salg med dette som grunnlag. Rob Arnesen har aldri samtykket i at selskapet skulle benyttes i markedsføring av foretak eller produkter relatert til May Martinsen.

E24!

Følg økonominyhetene på E24.no

Milliardregning til bilistene i Innlandet

Stortinget ga igår en julegave til bilistene i Innlandet: Ny riksvei – og en bompengereregning på 1,3 milliarder kroner. Vedtaket gjelder prosjektet riksvei 4 Roa-Gran, inkludert Jaren-Amundrud/Almenningsdelet-Lygnebakken. Av innstillingen fra Stortingets transportkomité fremgår det at det er en samlet komité som står bak tilrådingen. Kostnadsrammen for prosjektet er 2,18 milliarder kroner, og prosjektet skal finansieres med 1,3 milliarder kroner i bompenger. (NTB). Foto: MATTIS SANDBLAD

USA DOMINERER VÅPENALGET

Våpenindustrien fortsatte å øke omsetningen i fjor. Amerikanske produsenter dominerte salget, mens Kina-baserte selskaper fosser fram, viser en svensk rapport. Ifølge Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI) var 12 amerikanske selskaper blant de 25 største våpenprodusentene i verden i fjor. De sto for litt over 60 prosent av det globale salget som utgjorde totalt 361 milliarder dollar, i overkant av 3.160 milliarder kroner etter dagens kurs. (NTB)

SKATTEOPPGJØR FOR 637 MRD. I 2019

Det samlede skatteoppgjøret for 2019 viser at lønstagere, pensjonister og personlig næringsdrivende til sammen har betalt 539 milliarder kroner i skatt og avgift på inntekt og formue. 345000 selskaper har betalt til sammen 98 milliarder kroner i skatt (unntatt skatteinntekter fra oljevirksomheten). 3 millioner lønstagere, pensjonister og personlig næringsdrivende fikk tilbakebetalt til sammen 39 milliarder kroner i årets skatteoppgjør, og 820000 betalte restskatt på til sammen 26 milliarder kroner. (NTB)

VIL HA GEBYR PÅ PAKKERISER

Virke mener koronapandemien har vist at pakkereiselofter trenger en ny vurdering og foreslår gebyr på pakkereiser. Gebyret skal dekke garantien som alle selskaper må stille for å sikre Reisegarantifondet mot tap ved konkurs, skriver Dagens Næringsliv.

– Slike garantier, som kan utstedes av banker eller forsikrings-selskaper, er kostbare og binder opp veldig mye likviditet i sel-

skapene, sier leder Astrid Bergmål i Virke Reiseliv.

– Vi mener det heller på hver reise bør legges et gebyr som går til Reisegarantifondet og som kan brukes til å dekke forbrukernes krav i en konkurssituasjon, fortsetter hun.

Et slikt gebyr vil gjøre det mer forutsigbart for selskapene. Det mener reisearrangøren Norsk Tur. (NTB) Foto: JAN OVIND

Vollvik kvitter seg med munnbindlageret

24 NYHETER

TIRSDAG 15. DESEMBER 2020 NTB

Vollvik kvitter seg med munnbindlageret

Gründer Idar Vollvik tror at munnbindsalget vil avta det neste halvåret. Derfor dropper han nå satsingen på munnbind og smittevernutstyr.

– Jeg tror spesielt salg av munnbind vil avta i løpet av første halvdel 2021 når folk blir vaksinert. Jeg kan ta feil, og har tatt feil før, men jeg tror det vil skje, sier han til Bergensavisen. Munnbind-satsingen hans

fikk mye oppmerksomhet i september da han ble pågrepet av politiet i forbindelse med påstander om feilmerking. Saken er fremdeles under etterforskning. – Salget av smittevernpro-

dukter har totalt sett ikke vært noen god erfaring for oss, men likevel en erfaring, sier Vollvik. Nå skal han heller bruke tiden på salg av festdrakter, klær og utstyr til hjem, sier han. (NTB)

Idar Vollvik

Taxisjåfører kjører Uber på si

– BØR IKKE VÆRE LOV

URETTFERDIG: Taxisjåfør Bilal Ahmed Naz mener det er en uting at taxisjåfører kjører for både et taxiselskap og Uber. Foto: NORA RYDNE

Av NORA RYDNE

Flere taxisentraler har sett seg nødt til å forby sjåfører å kjøre Uber med drosje.

Etter at nye taxireguleringer trådte i kraft i november 2020, er delingsøkonomi-aktøren Uber tilbake på det norske markedet.

I en tid med langt mindre trafikk for taxinæringen, har flere drosjesjåfører begynt å kjøre for Uber, i tillegg til å være tilknyttet en taxisentral. Bestiller du en Uber nå, kan det derfor fort skje at bilen du får har taxilampe på taket.

Både Norgestaxi og Oslo Taxi, to av de største aktørene i Norge, har sett seg nødt til å varsle ansatte om at dette ikke er tillatt hos dem.

– Det bør ikke være lov, det er urettferdig. Du kan ikke jobbe for to firmaer, sier taxisjåfør Bilal Ahmed Naz, som kjører for Oslo Taxi.

Han påpeker at det blir som å være fotballsupporter, men heie på alle lag. Naz reagerer både på at taxisjåfører hjelper konkurrenten, og at taxiene som gjør det får en fordel.

– Jobber du for Uber, får du ikke stå på holdeplass – da må du ha taxilampe. Taxiene som kjører for begge, kan både ta turer fra holdeplass og appen, sier Naz. Han forteller at det gjerne er de

LIKER DET IKKE: Daglig leder Gunnar Frogner Dahl i Oslo Taxi mener det er beklagelig at enkelte taxiselskap tillater Uber-kjøring.

mindre selskapene som har tillatt sjåførene sine å kjøre for Uber. Selv ville han ikke kjørt Uber i tillegg dersom det var tillatt heller – fordi det ikke betaler godt nok.

Bytaxi, som opererer i Oslo og omegn, er et av de mindre selskapene som tillater sjåførene sine å kjøre for Uber. Sjåfør Ehsan Mehmood har kjørt drosje i 15 år, og vil ikke kjøre for Uber.

– Det er sant at vi har lov, men det er ikke lønnsomt. Uber tar 25 prosent av det man tjener, sier Mehmood.

Han forstår at enkelte taxisjåfører likevel velger å gjøre det, men tror det dreier seg om sjåfører som ikke har nok turer, eller er ferske

og ikke har regnet ut hvor mye de tjener på det.

– De sulter i hjel, så hva skal de gjøre? De betaler mye for å ha bilen, så de må jobbe. Men de tjener ikke så mye på det, sier Mehmood.

–Beklagelig

Daglig leder Gunnar Frogner Dahl i Oslo Taxi er kjent med at enkelte taxiselskaper tillater sjåførene sine å kjøre for Uber.

– Vi synes jo at det er beklagelig at andre tillater det, sier Dahl. For dem er det uaktuelt å tillate sine tilknyttede taxiieiere og sjåfører å kjøre for delingsøkonomiaktøren.

Oslo Taxi er ikke kjent med at

DAGLIG LEDER: Jarle Kanaris er eier i Bytaxi.

noen av deres sjåfører har kjørt for Uber. Dersom det blir avdekket, vil de miste tilknytningen til Oslo Taxi umiddelbart, forteller Dahl.

Konsernsjef Dag Kibsgaard-Petersen i Cabonline Group, som eier Norgestaxi, forstår at taxisjåfører kan bli fristet til også å ta oppdrag for Uber. Men også for dem er det uaktuelt å tillate dette for sjåfører som er tilknyttet dem.

– Vi har egne merkevarer og de må være lojale til dem, sier Kibsgaard-Petersen.

–Nekt er umulig

Bytaxi, som altså er blant dem som har tillatt Uber-kjøring, opererer i all hovedsak i gate- og holdeplass-

Drosjeloven

● 1. november trådte den nye drosjeloven i kraft. Loven opphever blant annet reguleringen av hvor mange drosjeløyer som kan tildeles i ett fylke, fjerner kravet om at drosjer må være tilknyttet en drosjesentral og stiller færre krav til dem som skal ha drosjeløyer.

● Dermed relanserte Uber tjenesten der man kan bestille vanlige biler under navnet Uber X, etter at den ble lagt ned i Norge i 2017

● I tillegg lanseres også Uber Green, som er en egen tjeneste for helelektriske biler.

Kilde: NTB

markedet i Oslo.

Eier og daglig leder Jarle Kanaris mener de største selskapene sitter på sin høye, moralske hest når de kritiserer denne avgjørelsen. Det betyr ikke at han på noen måte er begeistret for Uber.

– Men jeg kan ikke kreve at tilknyttede løyvehavere som ikke tjener penger i et nedsmeltet gate- og holdeplassmarked under en pandemi, heller ikke får tjene penger på Uber-turer, sier Kanaris.

5 SMITTET AV SAMME PASIENT

4 NYHETER

LØRDAG 26. DESEMBER 2020

CORONA-KRISEN

DESYKESTE: På intensivavdelingen på Oslo universitetssykehus Rikshospitalet behandles pasienter med covid-19. Foto: NTB

1317 SYKEHUS-ANSATTE SMITTET

AV CAMILLA HUUSE, ANE MULADAL og GABRIEL AAS SKÅLEVIK (foto)

Ni ansatte ble smittet av den aller første corona-pasienten ved Rikshospitalet. Til sammen har 1317 ansatte ved norske sykehus fått påvist corona.

VG har spurt samtlige offentlige helseforetak om hvor mange av deres ansatte som har blitt smittet av coronaviruset fra mars til midten av desember 2020.

Helseforetakene opplyser at 1317 ansatte er registrert smittet av coronavirus. I Helse sør-øst, som har det høyeste antall smittede, har 950 ansatte testet positivt for corona så langt i pandemien.

Flere av helseforetakene skriver til VG at det er vanskelig å slå fast hvordan og hvorfor en ansatt er blitt smittet.

Det kan være ansatte som er blitt

smittet på jobb av pasienter, kolleger eller dårlig smittevernustyr. Ansatte kan også ha pådratt seg smitte på vei til jobb.

Noen helseforetak har skilt mellom «ukjent smittested» og «smittet på jobb». Andre har sendt VG tall på hvor mange ansatte som er varslet som yrkesskade til NAV.

168 smittet

Totalt er 168 ansatte registrert som smittet på jobb. 144 er meldt som yrkesskade til NAV.

VG har fått innsyn i 1147 corona-relaterte avvik fra alle offentlige sykehus i Norge for perioden mars til oktober. Avvikene viser at bare et fåtall av dem som er blitt smittet på jobb, har meldt fra.

Bare 22 avvik omhandler smitte på jobb, viser avvikene.

I mars i år ble ni ansatte ved Rikshospitalet smittet av den aller første pasienten som ble lagt inn ved Rikshospitalet.

– Man kan spørre seg: Er det utstyret? Er det fordi en person er blitt stresset, brukt utstyr feil, og smittet andre?

Eller har pasienten vært ekstremt smittsom? Smittevern har sagt at dette kan være en årsak, men de spørsmålene kommer vi aldri til å få svar på, sier verneombud ved akuttlinikken, Diana Ingebricson, til VG.

Diana Ingebricson, verneombud ved akuttlinikken på OUS.

Sliter med å bli friske

Totalt har 437 ansatte ved Oslo universitetssykehus hatt corona. 61 personer er meldt som yrkesskade til NAV, og to personer er fremdeles sykemeldt. En ansatt har selv vært innlagt ved sykehuset.

Ifølge VGs kartlegging er det registrert tre tilfeller av smitte på norske sykehus som kan knyttes til kvaliteten på smittevernustyr. Dette er basert på hva melder selv skriver i avviket.

Flere av avvikene fra hele Nor-

ge handler om smittevernustyr av dårlig kvalitet, som ryker ved bruk, ikke sitter godt nok og har dårlig passform.

Lite utstyr

– De som har stått i frontlinje, har stått der med utstyr de ikke kjente til fra før. Utstyr som har gitt trykksår og ubehag. Vi hadde så lite smittevernustyr i perioder, at de ansatte ikke kunne ta nok pauser. Det førte til at flere ble dehydrert, og ikke fikk gå på do, sier Ingebricson.

– Det sammensatt var en stor påkjenning i en hektisk hverdag med dårlig pasienter.

«Vi hadde så lite smittevernustyr i perioder, at de ansatte ikke kunne ta nok pauser. Det førte til at flere ble dehydrert, og ikke fikk gå på do.»

Diana Ingebricson, verneombud ved OUS

5 SMITTET AV SAMME PASIENT

I juni ble fem ansatte smittet av en pasient på Akershus Universitetssykehus.

De smittede ansatte er meldt som yrkesskader, viser dokumenter VG har fått innsyn ifra sykehuset.

Da saken ble kjent, ba vernefjenesten på Ahus om at kvaliteten på smittevernustyret ved sykehuset kvalitetssikres lokalt – og ikke bare regionalt.

– Ingen av de ansatte ble alvorlig syke eller trengte behandling ved sykehus. Ingen andre ble syke og hendelsen førte ikke til et større utbrudd, sier smitteverneverlege ved sykehuset, Silje B. Jørgensen til VG.

– Vi tror at akkurat denne pasienten har vært veldig smittsom. Han hadde kraftige symptomer, med sterk hoste, og fikk behandling som kan føre til økt smitte.

Jørgensen forteller videre at de ansatte som var involvert i den aktuelle pasienten ikke har påpekt noe feil ved utstyret de brukte.

– Det er klart at i en situasjon der vi bekjemper et virus samtidig som det er en global mangel på smittevernustyr, så har vi bekymringer knyttet til utstyret. Det eneste jeg kan si er at de ansatte i denne situasjonen ikke har merket noe feil på utstyret, sier Jørgensen.

VOLLVIKS UKJENTE SMITTEVERN- NETTVERK

EKS-MILLIARDÆR IDAR VOLLVIK HAR FORBINDELSER TIL EN PERSON DØMT FOR GROVT RAN, MENS EN ANNEN ER DØMT FOR GROVT BEDRAGERI. EN TREDJE SOLGTE UTSTYR FOR FLERE MILLIONER KRONER, SAMTIDIG SOM HAN VENTET PÅ Å SONE EN DOM FOR GROVT HELERI.

Foto: HELGE SKODVIN

EGET MERKE: Idar Vollvik står bak en rekke selskaper. Gjennom Vovi AS har han blant annet solgt håndsprit og annet smittevernustyr.

Av ANE MULADAL, CAMILLA HUUSE, ANDERS BERGAN (grafikk) og TORFINN WEISSER (grafikk)

Til sammen solgte de smittevernustyr til kommuner og helseinstitusjoner for over ni millioner kroner i fjor.

Våren 2020 fylles et lager utenfor Bergen med munnbind, håndsprit og annet smittevernustyr. Pandemien har fått den tidligere Chess-gründeren til å snu seg raskt.

I mai avdekker VG at Idar Vollvik har fått to parti munnbindsansen i toll. Munnbindene kan være forfalsket, konkluderer Legemiddelverket.

Tre måneder senere, i september, pågripes seriegründeren.

Politiet sikter ham for å ha pakket om ikke-medisinske munnbind og solgt dem som medisinske.

Vollvik nekter straffskyld, men erkjenner å ha pakket om munnbind. Saken er fremdeles under etterforskning, opplyser politiet til VG.

To uker etter siktelsen kommer politiet med en ny melding:

Vollviks munnbind har «bedre kvalitet enn fryktet».

Snart reklamerer Vollvik igjen for smittevernustyr på Facebook, nå med en ny tekst:

«Norges mest testede munnbind».

VG har de siste månedene kartlagt hvem som har solgt smittevernustyr til norske kommuner i 2020.

Minst fem av selskapene i VGs oversikt har markedsført Vollviks smittevernprodukter.

Hvem er det egentlig Idar Vollvik har samarbeidet med?

- I en liten bygd i Nordland kjøper en av dem en dyr Porsche. Han er tidligere dømt for grovt bedrageri. Bilen er registrert på et selskap som inntil nylig var drevet av Idar Vollvik.

- En annen startet opp et eget smittevernselskap, like etter at pandemien rammet. Han har gått konkurs flere ganger tidligere. Under pandemien har han solgt smittevernfrakker som ikke kan brukes mot corona.

- En tredje solgte Vollviks munnbind til Arendal kommune. I dag jobber kommunen fremdeles med å avklare kvaliteten på produktene. Mannen som solgte munnbindene, er dømt for grov hvitvask og heleri.
- En fjerde er straffedømt en rekke

ganger tidligere, blant annet for grovt ran.

De fire personene eier aksjer eller har sentrale roller i flere av Vollviks selskaper.

TRE DAGER ETTER at VG sendte Vollvik spørsmål om denne saken, gikk han ut i Bergensavisen og sa at han nå vil avvikle salget av smittevernustyr.

Salget av smittevernprodukter har «totalt sett ikke vært noen god erfaring for oss, men dog en erfaring», skriver Vollvik til VG.

Totalt har Vollvik og samarbeidspartnerne hans solgt smittevernustyr til bruk i sykehjem, barnehager og hjemmetjenester for over ni millioner kroner i 2020.

Selskapene har også markedsført seg overfor private aktører. Hvor mye utstyr de har solgt på dette markedet, er ukjent for VG.

Vi begynner i Bømlo.

FRAKKENE SOM ALDRI KOM

23. MARS ER ÅTTE personer døde som følge av coronaviruset. På sykehusene går antallet innlagte raskt oppover.

Samme dato ser selskapet IT-dagens lys:

Overfor VG bekrefter Stølen at han aldri tidligere har solgt smittevernustyr.

Det nye selskapet hans har en tydelig visjon, ifølge nettsiden:

«Vi skal begrense spredning av smitte av coronaviruset i hele verden og skape en trygge hverdag for folk».

Austrheim kommune i Nordhordland har en annen erfaring:

I slutten av mars bestiller Monika Kvamme, kommunalsjef for helse og omsorg, smittevernustyr for nesten 50 000 kroner av Stølen selskap.

Smittevernfrakkene kommer 26. juni, etter at kommunen har purret i tre måneder. ➔

TORBjørn STØLEN
IT-HEALTHCARE AS

IDAR VOLLVIK
VOVI AS
LEVERER SMITTEVERN-
FRAKKER TIL
AUSTRHEIM KOMMUNE

AUSTRHEIM KOMMUNE
BESTILLER
SMITTEVERN-
UTSTYR FRA
IT-HEALTHCARE

Foto: STAVANGER AFTENBLAD

TORBjørn STØLEN: Styreleder og daglig leder i det nye selskapet IT-Healthcare AS. Han er bosatt i Bømlo og har gått konkurs tre ganger, fått ett selskap tvangsoppløst. Torbjørn Stølen eier aksjer i Vollvik-selskap. IT-Healthcare har solgt Vollviks smittevernustyr.

KIM BJØRKLUND FOSSEN
ZENSOTEC AS

IDAR VOLLVIK
VOVI AS

BODØ KOMMUNE
BESTILLER
SMITTEVERN-
UTSTYR FRA
ZENSOTEC AS

KIM BJØRKLUND FOSSEN: Daglig leder og styreleder i selskapet Zensotec AS som i 2020 satser på salg av smittevernustyr blant annet til Bodø kommune. Desinfeksjonen som leveres er Vollviks «Vovi Clean».

KANNEVIS MED DESINFEKSJON: Idar Vollvik var tidlig på vårparten sikker på at coronaviruset vil prege oss i lang tid, og at bruk av antibakteriell sprit vil bli en del av dagliglivet vårt. Foto: HELGE SKODVIN

Det er ikke det eneste problemet, ifølge Kvamme. 4. september skriver hun en e-post til daglig leder Torbjørn Stølen:

«Austrheim kommune har kjøpt smittevernustyr hjå dykkar firma og me ser på merkinga at det er frå Idar Vollvik. Vi kjøpte blanna 200 smittefrakker som er av så dårleg kvalitet at vi ikkje kan bruke dei til korona testing».

TOTALT 13 KOMMUNER har kjøpt smittevernustyr fra IT-Healthcare AS i 2020, viser VGs kartlegging.

Da Tydal kommune i Trøndelag klaget på kvaliteten på frakkene den bestilte fra Stølen's selskap, ble kommunen kontaktet av en

kvalitetsleder i Vollviks selskap Vovi AS, ifølge en e-post VG har fått innsyn i.

Frakkene kom for sent som følge av forsinkelser hos leverandøren, forteller Torbjørn Stølen til VG.

– Kommunene ble skadelidende. Det var ikke noe hyggelig. IT-Healthcare var ikke alene om å slite med dårlig kvalitet og sene leveranser i denne perioden, understreker han.

– Vi gjorde så godt vi kunne. Vi var med på den nasjonale dugnadsanden, tok masse risiko og har levert til kommunene som vi skal, sier Stølen.

Dokumentasjonen for Tydal og Austrheims smittevernfrakker kommer fra Vollviks selskap Vovi, opplyser han.

Utover dette vil ikke Stølen svare

på hvilket forhold han har til Idar Vollvik.

Før jul sendte VG en rekke spørsmål til Vollvik om denne saken. Han har ikke svart på disse, men skriver følgende i en e-post til VG:

«Vovi deler ikke ut informasjon om sine kunder, men kan uttale følgende:

I starten på pandemien var det meget stor etterspørsel etter ulike typer smittevernustyr. Det var til dels store utfordringer på leveringstid til Vovi og derved også ut fra Vovi».

Vollvik svarer ikke på spørsmål om Austrheim og Tydal kommune, men skriver at alle reklamasjoner er «ryddet opp i» bortsett fra én.

«Totalt har vi mer en 1600 bedrifter/offentlige etater som handler hos oss, og Vovi har svært gode og

ryddige forretningsrelasjoner til disse», skriver Vollvik.

Han svarer ikke på VGs spørsmål om hvilket forhold han har til Torbjørn Stølen.

Austrheim kommune venter fremdeles på nye smittevernfrakker fra IT-Healthcare AS, slik Stølen lovet dem i september.

Januar opplyser Stølen til VG at han nå vil kreditere beløpet.

Vi skal videre til Nordland.

«Jeg og mitt firma har kjøpt inn ca 1,8 millioner flasker med antibac»

«Vi har også 1600 kartonger engangshansker»

De som trenger utstyr, kan bare ta kontakt, oppgir han.

Kort tid senere tikker tilbake-meldingene inn i kommentarfeltet: «Grattis med gullkalv», skriver en.

De siste årene har Vollvik satset

«Tippa du gnir deg i hendern nu», skriver en annen.

«Intelligent trekk», mener en tredje.

KIM BJØRKLUND FOSSEN er daglig leder og styreleder i selskapet Zensotec AS.

Selskapet driver med kjøp og salg av rengjøringsmidler og maskiner, ifølge Brønnøysundregistrene.

I 2020 satser selskapet også på salg av smittevernustyr.

VGs kartlegging viser at minst to andre personer selger smittevernustyr på vegne av Zensotec AS.

En av dem er Gunvald Birkelund (40) som er bosatt i Meløy kommune i Nordland. På en fotballbane i kommunen henger en reklameplakat for mobilappen Geddit.

De siste årene har Vollvik satset

holdt pusten.

Fra talerstolen sa statsminister Erna Solberg at regjeringen om kort tid skulle innføre de strengeste tiltakene vi har sett i fredstid.

34 minutter for Norge stenger legger Kim Bjørklund Fossen (42) ut sin første Facebook-status på en stund:

«Jeg og mitt firma har kjøpt inn ca 1,8 millioner flasker med antibac»

«Vi har også 1600 kartonger engangshansker»

De som trenger utstyr, kan bare ta kontakt, oppgir han.

Kort tid senere tikker tilbake-meldingene inn i kommentarfeltet: «Grattis med gullkalv», skriver en.

De siste årene har Vollvik satset

«Tippa du gnir deg i hendern nu», skriver en annen.

«Intelligent trekk», mener en tredje.

KIM BJØRKLUND FOSSEN er daglig leder og styreleder i selskapet Zensotec AS.

Selskapet driver med kjøp og salg av rengjøringsmidler og maskiner, ifølge Brønnøysundregistrene.

I 2020 satser selskapet også på salg av smittevernustyr.

VGs kartlegging viser at minst to andre personer selger smittevernustyr på vegne av Zensotec AS.

En av dem er Gunvald Birkelund (40) som er bosatt i Meløy kommune i Nordland. På en fotballbane i kommunen henger en reklameplakat for mobilappen Geddit.

De siste årene har Vollvik satset

«Tippa du gnir deg i hendern nu», skriver en annen.

«Intelligent trekk», mener en tredje.

KIM BJØRKLUND FOSSEN er daglig leder og styreleder i selskapet Zensotec AS.

Selskapet driver med kjøp og salg av rengjøringsmidler og maskiner, ifølge Brønnøysundregistrene.

I 2020 satser selskapet også på salg av smittevernustyr.

VGs kartlegging viser at minst to andre personer selger smittevernustyr på vegne av Zensotec AS.

En av dem er Gunvald Birkelund (40) som er bosatt i Meløy kommune i Nordland. På en fotballbane i kommunen henger en reklameplakat for mobilappen Geddit.

De siste årene har Vollvik satset

«Tippa du gnir deg i hendern nu», skriver en annen.

«Intelligent trekk», mener en tredje.

KIM BJØRKLUND FOSSEN er daglig leder og styreleder i selskapet Zensotec AS.

Selskapet driver med kjøp og salg av rengjøringsmidler og maskiner, ifølge Brønnøysundregistrene.

I 2020 satser selskapet også på salg av smittevernustyr.

VGs kartlegging viser at minst to andre personer selger smittevernustyr på vegne av Zensotec AS.

En av dem er Gunvald Birkelund (40) som er bosatt i Meløy kommune i Nordland. På en fotballbane i kommunen henger en reklameplakat for mobilappen Geddit.

De siste årene har Vollvik satset

«Tippa du gnir deg i hendern nu», skriver en annen.

«Intelligent trekk», mener en tredje.

KIM BJØRKLUND FOSSEN er daglig leder og styreleder i selskapet Zensotec AS.

Selskapet driver med kjøp og salg av rengjøringsmidler og maskiner, ifølge Brønnøysundregistrene.

I 2020 satser selskapet også på salg av smittevernustyr.

VGs kartlegging viser at minst to andre personer selger smittevernustyr på vegne av Zensotec AS.

En av dem er Gunvald Birkelund (40) som er bosatt i Meløy kommune i Nordland. På en fotballbane i kommunen henger en reklameplakat for mobilappen Geddit.

De siste årene har Vollvik satset

«Tippa du gnir deg i hendern nu», skriver en annen.

«Intelligent trekk», mener en tredje.

KIM BJØRKLUND FOSSEN er daglig leder og styreleder i selskapet Zensotec AS.

Selskapet driver med kjøp og salg av rengjøringsmidler og maskiner, ifølge Brønnøysundregistrene.

I 2020 satser selskapet også på salg av smittevernustyr.

VGs kartlegging viser at minst to andre personer selger smittevernustyr på vegne av Zensotec AS.

En av dem er Gunvald Birkelund (40) som er bosatt i Meløy kommune i Nordland. På en fotballbane i kommunen henger en reklameplakat for mobilappen Geddit.

De siste årene har Vollvik satset

«Tippa du gnir deg i hendern nu», skriver en annen.

«Intelligent trekk», mener en tredje.

KIM BJØRKLUND FOSSEN er daglig leder og styreleder i selskapet Zensotec AS.

Selskapet driver med kjøp og salg av rengjøringsmidler og maskiner, ifølge Brønnøysundregistrene.

I 2020 satser selskapet også på salg av smittevernustyr.

VGs kartlegging viser at minst to andre personer selger smittevernustyr på vegne av Zensotec AS.

En av dem er Gunvald Birkelund (40) som er bosatt i Meløy kommune i Nordland. På en fotballbane i kommunen henger en reklameplakat for mobilappen Geddit.

De siste årene har Vollvik satset

«Tippa du gnir deg i hendern nu», skriver en annen.

«Intelligent trekk», mener en tredje.

KIM BJØRKLUND FOSSEN er daglig leder og styreleder i selskapet Zensotec AS.

Selskapet driver med kjøp og salg av rengjøringsmidler og maskiner, ifølge Brønnøysundregistrene.

I 2020 satser selskapet også på salg av smittevernustyr.

VGs kartlegging viser at minst to andre personer selger smittevernustyr på vegne av Zensotec AS.

En av dem er Gunvald Birkelund (40) som er bosatt i Meløy kommune i Nordland. På en fotballbane i kommunen henger en reklameplakat for mobilappen Geddit.

De siste årene har Vollvik satset

«Tippa du gnir deg i hendern nu», skriver en annen.

«Intelligent trekk», mener en tredje.

KIM BJØRKLUND FOSSEN er daglig leder og styreleder i selskapet Zensotec AS.

Selskapet driver med kjøp og salg av rengjøringsmidler og maskiner, ifølge Brønnøysundregistrene.

I 2020 satser selskapet også på salg av smittevernustyr.

VGs kartlegging viser at minst to andre personer selger smittevernustyr på vegne av Zensotec AS.

En av dem er Gunvald Birkelund (40) som er bosatt i Meløy kommune i Nordland. På en fotballbane i kommunen henger en reklameplakat for mobilappen Geddit.

De siste årene har Vollvik satset

«Tippa du gnir deg i hendern nu», skriver en annen.

«Intelligent trekk», mener en tredje.

KIM BJØRKLUND FOSSEN er daglig leder og styreleder i selskapet Zensotec AS.

Selskapet driver med kjøp og salg av rengjøringsmidler og maskiner, ifølge Brønnøysundregistrene.

I 2020 satser selskapet også på salg av smittevernustyr.

VGs kartlegging viser at minst to andre personer selger smittevernustyr på vegne av Zensotec AS.

En av dem er Gunvald Birkelund (40) som er bosatt i Meløy kommune i Nordland. På en fotballbane i kommunen henger en reklameplakat for mobilappen Geddit.

De siste årene har Vollvik satset

«Tippa du gnir deg i hendern nu», skriver en annen.

«Intelligent trekk», mener en tredje.

KIM BJØRKLUND FOSSEN er daglig leder og styreleder i selskapet Zensotec AS.

Selskapet driver med kjøp og salg av rengjøringsmidler og maskiner, ifølge Brønnøysundregistrene.

I 2020 satser selskapet også på salg av smittevernustyr.

VGs kartlegging viser at minst to andre personer selger smittevernustyr på vegne av Zensotec AS.

En av dem er Gunvald Birkelund (40) som er bosatt i Meløy kommune i Nordland. På en fotballbane i kommunen henger en reklameplakat for mobilappen Geddit.

De siste årene har Vollvik satset

«Tippa du gnir deg i hendern nu», skriver en annen.

«Intelligent trekk», mener en tredje.

KIM BJØRKLUND FOSSEN er daglig leder og styreleder i selskapet Zensotec AS.

Selskapet driver med kjøp og salg av rengjøringsmidler og maskiner, ifølge Brønnøysundregistrene.

I 2020 satser selskapet også på salg av smittevernustyr.

VGs kartlegging viser at minst to andre personer selger smittevernustyr på vegne av Zensotec AS.

En av dem er Gunvald Birkelund (40) som er bosatt i Meløy kommune i Nordland. På en fotballbane i kommunen henger en reklameplakat for mobilappen Geddit.

De siste årene har Vollvik satset

«Tippa du gnir deg i hendern nu», skriver en annen.

«Intelligent trekk», mener en tredje.

KIM BJØRKLUND FOSSEN er daglig leder og styreleder i selskapet Zensotec AS.

Selskapet driver med kjøp og salg av rengjøringsmidler og maskiner, ifølge Brønnøysundregistrene.

I 2020 satser selskapet også på salg av smittevernustyr.

VGs kartlegging viser at minst to andre personer selger smittevernustyr på vegne av Zensotec AS.

En av dem er Gunvald Birkelund (40) som er bosatt i Meløy kommune i Nordland. På en fotballbane i kommunen henger en reklameplakat for mobilappen Geddit.

De siste årene har Vollvik satset

«Tippa du gnir deg i hendern nu», skriver en annen.

«Intelligent trekk», mener en tredje.

KIM BJØRKLUND FOSSEN er daglig leder og styreleder i selskapet Zensotec AS.

Selskapet driver med kjøp og salg av rengjøringsmidler og maskiner, ifølge Brønnøysundregistrene.

I 2020 satser selskapet også på salg av smittevernustyr.

VGs kartlegging viser at minst to andre personer selger smittevernustyr på vegne av Zensotec AS.

En av dem er Gunvald Birkelund (40) som er bosatt i Meløy kommune i Nordland. På en fotballbane i kommunen henger en reklameplakat for mobilappen Geddit.

De siste årene har Vollvik satset

«Tippa du gnir deg i hendern nu», skriver en annen.

«Intelligent trekk», mener en tredje.

KIM BJØRKLUND FOSSEN er daglig leder og styreleder i selskapet Zensotec AS.

Selskapet driver med kjøp og salg av rengjøringsmidler og maskiner, ifølge Brønnøysundregistrene.

I 2020 satser selskapet også på salg av smittevernustyr.

VGs kartlegging viser at minst to andre personer selger smittevernustyr på vegne av Zensotec AS.

En av dem er Gunvald Birkelund (40) som er bosatt i Meløy kommune i Nordland. På en fotballbane i kommunen henger en reklameplakat for mobilappen Geddit.

De siste årene har Vollvik satset

«Tippa du gnir deg i hendern nu», skriver en annen.

«Intelligent trekk», mener en tredje.

KIM BJØRKLUND FOSSEN er daglig leder og styreleder i selskapet Zensotec AS.

Selskapet driver med kjøp og salg av rengjøringsmidler og maskiner, ifølge Brønnøysundregistrene.

I 2020 satser selskapet også på salg av smittevernustyr.

VGs kartlegging viser at minst to andre personer selger smittevernustyr på vegne av Zensotec AS.

En av dem er Gunvald Birkelund (40) som er bosatt i Meløy kommune i Nordland. På en fotballbane i kommunen henger en reklameplakat for mobilappen Geddit.

De siste årene har Vollvik satset

«Tippa du gnir deg i hendern nu», skriver en annen.

«Intelligent trekk», mener en tredje.

KIM BJØRKLUND FOSSEN er daglig leder og styreleder i selskapet Zensotec AS.

Selskapet driver med kjøp og salg av rengjøringsmidler og maskiner, ifølge Brønnøysundregistrene.

I 2020 satser selskapet også på salg av smittevernustyr.

VGs kartlegging viser at minst to andre personer selger smittevernustyr på vegne av Zensotec AS.

En av dem er Gunvald Birkelund (40) som er bosatt i Meløy kommune i Nordland. På en fotballbane i kommunen henger en reklameplakat for mobilappen Geddit.

De siste årene har Vollvik satset

«Tippa du gnir deg i hendern nu», skriver en annen.

«Intelligent trekk», mener en tredje.

KIM BJØRKLUND FOSSEN er daglig leder og styreleder i selskapet Zensotec AS.

Selskapet driver med kjøp og salg av rengjøringsmidler og maskiner, ifølge Brønnøysundregistrene.

I 2020 satser selskapet også på salg av smittevernustyr.

VGs kartlegging viser at minst to andre personer selger smittevernustyr på vegne av Zensotec AS.

En av dem er Gunvald Birkelund (40) som er bosatt i Meløy kommune i Nordland. På en fotballbane i kommunen henger en reklameplakat for mobilappen Geddit.

De siste årene har Vollvik satset

«Tippa du gnir deg i hendern nu», skriver en annen.

«Intelligent trekk», mener en tredje.

KIM BJØRKLUND FOSSEN er daglig leder og styreleder i selskapet Zensotec AS.

Selskapet driver med kjøp og salg av rengjøringsmidler og maskiner, ifølge Brønnøysundregistrene.

I 2020 satser selskapet også på salg av smittevernustyr.

VGs kartlegging viser at minst to andre personer selger smittevernustyr på vegne av Zensotec AS.

En av dem er Gunvald Birkelund (40) som er bosatt i Meløy kommune i Nordland. På en fotballbane i kommunen henger en reklameplakat for mobilappen Geddit.

De siste årene har Vollvik satset

«Tippa du gnir deg i hendern nu», skriver en annen.

GUNVALD BIRKELUND: Styremedlem i Vollviks Geddit AS – og sier til VG at han er venn av Idar Vollvik. Han er også styreleder og daglig leder i Digital Invest AS, inntil nylig Vollviks selskap.

MORTEN WAAL PRESTHAGEN: Styreleder og daglig leder i BP Gruppen AS som delvis eier Zensotec AS.

SATSET PÅ SMITTEVERN: Den tidligere mobilgründeren satset på flere produkter innenfor medisinsk utstyr og smittevern. Her i forbindelse med en VG-reportasje i mai i fjor. Foto: HELGE SKODVIN

DANIEL FÆRØYKAVLEN: Tidligere styreleder i et Vollvik-selskap, som nå er konkurs. Han eier aksjer i Vollvik-selskap.

MUNNBIND: Arendal kommune bestilte munnbind fra Færøykalven i mars. Leveransen kom fra et parti han hadde kjøpt av Vovi AS.

↳ henviser alle spørsmål om smittevern utstyr til Birkelund. I perioden mars til september har åtte kommuner kjøpt smittevern utstyr fra selskaper Waal Presthagen, Birkelund og Fossen er involvert i, viser VGs kartlegging. Bodø kommune visste ikke at det var Zensotec AS den handlet med før den fikk fakturaen. I salgsprosessen hadde kommunen kontakt med et annet Nordlands-basert selskap, opplyser innkjøpskoordinatoren til VG. Bodø kommune handlet desinfeksjonsmidler for 500 000 kroner. I ettertid har kommunen gjenkjent merket på desinfeksjonen. Det var Vovi Clean. I dag selger ikke Zensotec AS lenger desinfeksjon fra Vollviks selskap, ifølge Fossen og Birkelund. – **Kjøpte dere munnbind av Vovi?**

– Ja, lite grann. Vi har ikke hatt noen klager på dem, sier Birkelund. **ZENSOTEC AS BEGYNTE** å selge smittevern utstyr våren 2020, for å overleve i et krevende marked, forteller daglig leder Fossen. – **Hva kan dere om smittevern utstyr?** – Vi setter oss inn i og leser oss opp på produktene vi har og databladene (informasjonsark) som følger med. Det er klart vi har hatt fokus på smittevernproduktene i disse tider. Vi vil gjøre alt riktig. Fordi selskapet driver med renholdsprodukter, har de kjennskap til flere av produktene fra før, oppgir han. Birkelund anslår at selskapet har omsatt for omtrent fire millioner kroner siden oppstarten våren 2020: – Det er ikke «hæstgernt». Han kjører en Porsche i millionklassen. Bilen er registrert på

selskapet Digital Invest AS. Inntil nylig var Idar Vollvik styreleder og daglig leder i dette selskapet. I november får Digital Invest ny toppsjef: Gunvald Birkelund. Vollvik har ikke besvart VGs spørsmål om hans forhold til Birkelund, Fossen eller Waal Presthagen. Vi skal videre til Porsgrunn. **LØRDAG 4. APRIL** er Anne Tilly Aas bekymret. Aas er spesialrådgiver for helse og omsorg i Porsgrunn kommune. Varene kommunen har bestilt fra et Lyngdal-basert selskap, lar vente på seg. Aas skriver en e-post til økonomirådgiveren i kommunen:

«*Hatt en alvorssprat med (...) vår «forhandler» for varene i Lyngdal. Vi har mottatt det vi skulle av hydrogenperoksid og hånddesinfeksjon, men venter fortsatt på masker, hetter og smittefrakker»,* skriver hun. I 2014 ble «forhandleren» dømt til 90 dagers fengsel for grovt uaktsomt heleri. Porsgrunn kommune bestilte smittevern utstyr for 450 000 kroner av forhandleren. – Det ble levert sprit, men munnbind og smitteverndrakter uteble gang på gang selv etter jevnlig purringer, sier rådgiver for økonomi og finans, Alexander Mokkalbost, til VG. – Disse ble til slutt avbestilt da vi mistet troen på at dette noen gang kom til å bli levert. Forhandleren ønsker ikke å kommentere saken i VG, og henviser til

selskapet som har levert varene: Dafa Group AS. Dette selskapet eies og styres av 27 år gamle Daniel Færøykalven fra Lyngdal. **FÆRØYKAVLEN BLE I 2018 DØMT** til ett års fengsel for grov hvitvasking og heleri, slik VG tidligere har omtalt. Retten mente 27-åringen hadde oppbevart store mengder narko-penger for hovedmannen i den såkalte «Breaking Bad»-ligaen, ifølge dommen. Færøykalven mener han er uskyldig dømt og håper at Gjenopptakelseskommissjonen vil ta saken hans opp til behandling. Han har fremdeles ikke sonet fengselsdommen. Færøykalven husker ikke episoden fra Porsgrunn og sier det var mange bestillinger å håndtere i startfasen av pandemien. – Det må ha vært en bestilling

som ikke har kommet frem til meg. Jeg har egentlig vært veldig flink til å levere alt utstyr. I løpet av våren 2020 selger Færøykalvens selskap, Dafa Group AS, smittevern utstyr for 6,6 millioner kroner til åtte kommuner, viser VGs kartlegging. **PÅSKEN 2020 LANDER** et privatly på nedstengte Flesland i Bergen. Svenskene om bord skal angivelig selge smittevern utstyr. Politiet finner ut at dette ikke stemmer – og avviser flyet. Flyet er chartret av Daniel Færøykalven. En av de fire om bord viser seg å være dømt for medvirkning til grovt ran. Etter å ha nektet flyet adgang, blir politiet oppringt av Idar Vollvik. Vollvik har ikke svart på VGs spørsmål om privatflyet, men politiet mener at det dreide seg om et møte. Færøykalven sier senere til VG

at han ikke visste hvem passasjerene var. Da flyet ble avvist, gikk handelen i vasken, oppgir han. **4. JUNI FÅR LYNGDAL KOMMUNE** et tilbud fra Færøykalven: «Har fått inn 1 280 000 Million Munnbind på lager i Lyngdal». «*Noe dere har behov for? Fikk laget mitt eget varemerke nå i samarbeid med legemiddelverket og tollvesen i Norge.*» Lyngdal kommune takker nei. VG har spurt Tolletaten og Statens legemiddelverk om de har utviklet et slikt varemerke i samarbeid med Færøykalven. – Legemiddelverket inngår ikke denne type samarbeid. Dette ligger langt utenfor vår rolle som fag- og tilsynsmyndighet for medisinsk utstyr, skriver enhetsleder i Statens legemiddelverk, Tove Gull-

stein Jahr, til VG. – Vi synes det er drøyt at en aktør bruker en slik usann påstand. Tolletaten opplyser til VG at den ikke inngår samarbeid med enkeltfirmaer. **ARENDAL KOMMUNE BESTILTE** munnbind fra Færøykalven i mars i år. Da kommunen fikk regningen, viste det seg at munnbindene i realiteten var levert av Vollviks selskap. I dag jobber kommunen med å avklare kvaliteten på utstyret. Kommunen opplyser til VG at den gjør grundigere undersøkelser som følge av at Vollvik ble sikket i september og etter å ha lest om Færøykalven i VG i høst. Dafa Group AS kjøpte to partier med munnbind fra Vovi AS i starten av pandemien, sier Daniel Færøykalven til VG. Ett av partiene er solgt videre

til Arendal, ifølge ham. Vollvik har ikke besvart VGs spørsmål om disse munnbindene. Han har heller ikke besvart VGs spørsmål om hvilket forhold han har til Færøykalven. Færøykalven garanterer at munnbindene som er levert til Arendal kommune, holder god nok kvalitet: – Det er 110 prosent, sier han. **PÅ SPØRSMÅL OM «samarbeidet»** med Legemiddelverket og Tollvesenet, sier Færøykalven at han har brukt en «litt feil formulering». – Når jeg refererer til samarbeid, vil jeg si at jeg har tett kommunikasjon, det har jeg hatt med Tollvesenet og Legemiddelverket. – **Ok, så du har ikke fått utviklet et eget varemerke?** – Jeg har et eget merke, jo. På munnbind. – **Men det er ikke i samarbeid med Tollen og Legemiddelverket?**

– Ikke i den forstand. Men det har vært tett kommunikasjon, sier Færøykalven og understreker at han var opptatt av å følge reglene. Forsinkelsene om våren og sommeren skyldtes at det tok lang tid å fortolke varer som kom over grensen til Norge, sier han. I perioder var det også begrensninger på hvor mange varer bedriftene fikk ut av Kina. Det var viktig at nye aktører kom på banen da krisen rammet, mener Færøykalven. – Den største skandalen er at Norge ikke hadde et beredskapslager, mener han. – Det er takket være alle som har hevet seg på bølgen, lagt ned en innsats og etablert arbeidsplasser i en toff tid, at kommuner fikk tak i utstyr. *ane.muladal@vg.no*
camilla.huuse@vg.no